

**HAYAT BİLGİSİ DERSİ PROGRAMININ
ARAŞTIRMA BECERİLERİNE ULAŞABİLİRLİĞİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(NİTEL BİR ARAŞTIRMA)**

Ayşegül KURŞUN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Gürbüz OCAK

Ocak, 2013

Afyonkarahisar

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAYAT BİLGİSİ DERSİ PROGRAMININ
ARAŞTIRMA BECERİLERİNE ULAŞABİLİRLİĞİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(NİTEL BİR ARAŞTIRMA)**

Hazırlayan

Ayşegül KURŞUN

Danışman

Doç. Dr. Gürbüz OCAK

AFYONKARAHİSAR 2013

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Araştırma Becerilerine Ulaşabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” isimli çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksınız yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’ da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11/ 07 / 2013

Ayşegül KURŞUN

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı :Doç.Dr. Gürbüz OCAK

Jüri Üyeleri :Prof.Dr. Mustafa ERGÜN

:Yrd.Doç.Nil DUBAN

İmza

İlköğretim Anabilim Dalı tezli Yüksek Lisans öğrencisi Ayşegül KURŞUN'un "**Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Araştırma Becerilerine Ulaşılabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 24.01.2013 günü saat 10:00'da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir

Prof.Dr.Selçuk AKÇAY
MÜDÜR

ÖZET

HAYAT BİLGİSİ DERSİ PROGRAMININ

ARAŞTIRMA BECERİLERİNE ULAŞABİLİRLİĞİNİN

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

(NİTEL BİR ARAŞTIRMA)

Ayşegül KURŞUN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Ocak 2013

Danışman: Doç. Dr. Gürbüz OCAK

Araştırma, 2005 Hayat Bilgisi Dersi Programının Araştırma Becerilerine Ulaşabilirliğini Öğretmen Görüşlerine Göre belirlemek için yapılmıştır. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden, maksimum çeşitlilik örnekleme temel alınmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim olup, veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. 7 soruluk bir öğretmen görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu yarı yapılandırılmış, standartlaştırılmış açık-uçlu görüşme türü baz alınarak hazırlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerine uygun olarak analiz edilmiş ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenler, araştırma becerilerinin öğrencilere kazandırıldığı konusunda niteliksel olarak olumlu görüş bildirmişlerdir. Araştırma becerilerinin kazandırılması sırasında yaşanan olumsuzluklar ve karşılaşılan güçlükler; çevresel faktörler, ailenin soysa-ekonomik düzeyi, öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre imkânsızlıklar olarak belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat Bilgisi Programı, Araştırma Becerileri

ABSTRACT

ASSESSMENT ON ACCESSIBILITY OF SOCIAL STUDIES SYLLABUS TO STUDY SKILLS IN RESPECT OF TEACHERS' OPINION (A QUALITATIVE RESEARCH)

Ayşegül KURŞUN

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
GRADUATE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ELEMENTARY EDUCATION
JANUARY 2013**

Advisor: Ass. Prof. Dr. Gürbüz OCAK

This study was carried out to determine if the 2005 social studies syllabus would accomplish reaching out to the study skills to study skills according to teachers' opinions. The study population consisted of teachers working in Afyonkarahisar. These teachers were identified and evaluated by "stratified sampling" technique using maximum samples. The study has the characteristics of phenomenology of the qualitative research designs. In this study, seven-question teacher interview form was used Interview form was developed based upon semi-structured, standardized open-ended interview. Data collected in this study was properly analyzed and accessed via qualitative research methods.

As a result of the study, teachers expressed qualitatively positive opinion on upskilling students with study skills in Social Studies programme. It was stated that the negative effects and the encountered difficulties in the course of upskilling students with study skills were environmental factors, socio-economic level of the family and the impossibilities depending on the type of the school the teachers have been working. Suggestions that could be effective in upskilling with study skills have been made considering the teachers' opinion.

Keywords: Social Studies Programme, Study Skills

ÖNSÖZ

2005 Hayat Bilgisi Programındaki köklü değişiklikler, yetiştirmek istediğimiz insan modelinin temellerini atacak, kazanım ve becerilere yer vermektedir. Programda birçok beceriye yer verilmiştir. Bu becerilerden en çok kazanıma sahip olanlardan birisi de araştırma becerileridir. Araştırma becerileri diğer birçok becerinin de tamamlayıcısıdır. Eleştirel düşünmenin sonuca bağlanması için araştırma dürtüsünün gelişmiş olması, problem çözme becerisinin ortaya çıkması için araştırma sorgulama becerisinin gelişmiş olması gerekir. Türkçeyi doğru kullanma becerisi araştırma sonuçlarını anlaşılır bir dille aktarmak için kullanır.

Ayrıca Hayat Bilgisi Programı, öğrencilere günlük yaşamlarında gerekli olan bilgileri vermeyi, olumlu kişilik özellikleri geliştirmeyi, orta öğretimde yer alan fen ve sosyal derslerine temel olacak bilgi ve becerileri kazandırır.

Bilgi üretmenin ilk adımı bilimsel araştırmadan geçer. Gelecek yıllarda gelişmiş ülkeler arasında yer almak istiyorsak, teknoloji ve tıp alanında bilimsel araştırma yapabilecek kişiler yetiştirmemiz gerekir. Bu programla etkin eğitim gören şimdiki nesil gelecek yıllarda ülkemizi iyi yerlerde temsil edecektir.

Bu araştırmayla, Hayat Bilgisi Programındaki araştırma becerilerinin öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığı varsa eksiklikler nelerdir gibi sorulara cevap arandı. Bu tez çalışmasının gelecek yıllarda yetişmiş insan modelimize ışık tutmasını diliyorum.

“Hayat Bilgisi Öğretim Programının Araştırma Becerilerine Ulaşabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” isimli Yüksek Lisans Tezimin hazırlanıp, tamamlanmasında ki katkılarından dolayı Doç. Dr. Gürbüz Ocak’ a, araştırmamın uygulama kısmında eş gözlemci olarak bulunan Şevki Yıldız’a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tezin yazım süresince anneanne ve babaannesinde kalmak zorunda olan kızım Buğlem’e, ona bakan annem ve kayınvalideme, her zaman destekleriyle yanımda olan eşime çok teşekkür ederim.

Ayşegül Kurşun

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN VİZYONU.....	5
2. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GEREKÇESİ.....	5
3. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI' NIN GENEL AMAÇLARI.....	6
4.HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAPISI.....	7
5.HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI' NIN TEMALARI VE KAZANIMLARI.....	8
6.PROGRAMLARI GELİŞTİRME YAKLAŞIMI.....	10
7.İLKÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YER ALAN ORTAK TEMEL BECERİLER	10
7.1. ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİ.....	11
7.2. YARATICI DÜŞÜNME BECERİSİ.....	13
7.3. İLETİŞİM BECERİSİ.....	14
7.4. ARAŞTIRMA SORGULAMA BECERİSİ.....	15

7.5. PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ.....	16
7.6. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ KULLANMA BECERİSİ.....	17
7.7. GİRİŞİMCİLİK BECERİSİ.....	18
7.8. TÜRKÇE' Yİ DOĞRU ETKİLİ VE GÜZEL KULLANMA.....	19

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BECERİLERİ

1.ARAŞTIRMA VE ARAŞTIRMA BECERİLER.....	20
2. ARAŞTIRMA BECERİLERİ VE ÖNEMİ.....	21
3. ARAŞTIRMA BECERİLERİ NASIL KAZANILIR?.....	21
4. NEDEN ARAŞTIRMA BECERİLERİ ÖĞRENCİLERE ÖĞRETİLMELİDİR?.....	22
5. ARAŞTIRMA BECERİLERİ SAHİP BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ.....	24
6. ARAŞTIRMA BECERİLERİ VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	26
7.ARAŞTIRMA BECERİLERİNE AİT HAYAT BİLGİSİ DERSİNDEKİ KAZANIMLAR.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMA MODELİ	29
2.ÇALIŞMA GRUBU.....	30
3. VERİ TOPLAMA ARACI	30
4. VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ	31
5. VERİ ÇÖZÜMLEME TEKNİĞİ.	32
6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

- 1.HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE, ARAŞTIRMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN YAPTIĞIMIZ ETKİNLİKLER VAR MIDIR? VARSA ÖRNEKLER VEREBİLİRMİSİNİZ? SORUSUNA AİT BULGULAR.....37
- 2.PROGRAMDA Kİ HAYAT BİLGİSİ DERSİ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARIN, TEMALARLA ÖRTÜŞME DÜZEYİ HAKKINDA NE SÖYLEYEBİLİRSİNİZ?SORUSUNA AİT BULGULAR.....42
- 3.HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE ARAŞTIRMA BECERİLERİNİ KAZANMIŞ BİR ÖĞRENCİNİN DERS ORTAMINDA Kİ ARAŞTIRMAYA YÖNELİK (DAVRANIŞLARI) TUTUMLARI NASIL OLMAKTADIR. ANLATABİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT BULGULAR.....46
- 4.HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE ARAŞTIRMA BECERİLERİNİ KAZANAN BİR ÖĞRENCİ, DİĞER DERSLERİNDE DE BUNU YANSITABİLME DÜZEYİ NEDİR?SORUSUNA AİT BULGULAR.....52
- 5.HAYAT BİLGİSİ PROGRAMINDA YER ALAN ARAŞTIRMA BECERİLERİNİN BİR ÖĞRENCİDE KAZANILIP KAZANILMADIĞINI NASIL ÖLÇÜYOR VE BUNA NASIL BİR DEĞERLENDİRME UYGULUYORSUNUZ? SORUSUNA AİT BULGULAR.....57
- 6.HAYAT BİLGİSİ PROGRAMININ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARINI İLKÖĞRETİM 1. 2. VE 3. SINIF SEVİYESİNDEKİ BİR ÖĞRENCİNİN GELİŞİMİNİ VE ÖĞRENME ÖZELLİKLERİNİ GÖZ ÖNÜNDE TUTARAK İNCELEDİĞİNİZDE KAZANIMLARIN UYGUNLUĞU HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ? SORUSUNA AİT BULGULAR.....63
- 7.HAYAT BİLGİSİ PROGRAMININ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARINI İLKÖĞRETİM 1. 2. VE 3. SINIF SEVİYESİNDE UYGULARKEN GÖRDÜĞÜNÜZ EKSİKLİKLER VE YAŞADIĞINIZ SIKINTILAR VAR MI? VARSA BUNLARDAN BAHSEDİP ÖNEREBİLECEĞİNİZ ÇÖZÜM YOLLARINI PAYLAŞABİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT BULGULAR.....68

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	76
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	92

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Kazanım Sayıları ve Temalar İçin Gereken Süre(MEB, 2005a).....	9
Tablo 2. Araştırma Becerilerine Ait Hayat Bilgisi Dersindeki Kazanımlar.....	27
Tablo 3. Gözlemciler Arası Uyum Değerleri.....	35
Tablo4. “Hayat Bilgisi dersinde, Araştırma becerilerinin geliştirilmesi için yaptığımız etkinlikler var mıdır? Varsa örnekler verebilir misiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	38
Tablo 5. “Programda ki Hayat Bilgisi dersi Araştırma becerilerine yönelik kazanımların, temalarla örtüşme düzeyi hakkında ne söyleyebilirsiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	43
Tablo 6. “Hayat bilgisi dersinde Araştırma becerilerini kazanmış bir öğrencinin ders ortamında ki araştırmaya yönelik (davranışları) tutumları nasıl olmaktadır. Anlatabilir misiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	47
Tablo 7. “Hayat bilgisi dersinde Araştırma becerilerini kazanan bir öğrenci, diğer derslerinde de bunu yansıtabilme düzeyi nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	53
Tablo 8. “Hayat Bilgisi Programında yer alan araştırma becerilerinin bir öğrencide kazanılıp kazanılmadığını nasıl ölçüyor ve buna nasıl bir değerlendirme uyguluyorsunuz? ” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	58
Tablo 9. “Hayat Bilgisi programının araştırma becerilerine yönelik kazanımlarını ilköğretim 1. 2. ve 3. sınıf seviyesindeki bir öğrencinin gelişimini ve öğrenme özelliklerini göz önünde tutarak incelediğinizde kazanımların uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz? ” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	64
Tablo 10. “Hayat Bilgisi programının araştırma becerilerine yönelik kazanımlarını ilköğretim 1. 2. ve 3. sınıf seviyesinde uygularken gördüğünüz eksiklikler ve yaşadığınız sıkıntılar var mı? Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular.....	69
Tablo 11. Temalar İçin Yapılan Olumlu Olumsuz Görüşlerin Değişkenlere Göre Dağılım Tablosu.....	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Birinci Temanın Alt Temaları.....	37
Şekil 2. İkinci Temanın Alt Temaları.....	42
Şekil 3. Üçüncü Temanın Alt Temaları.....	46
Şekil 4. Dördüncü Temanın Alt Temaları.....	52
Şekil 5. Beşinci Temanın Alt Temaları.....	57
Şekil 6. Altıncı Temanın Alt Temaları.....	63
Şekil 7. Yedinci Temanın Alt Temaları.....	68

GİRİŞ

İnsanların öğrenmeleri aile ortamında başlar. Çocuklar evdeki ortamı tanıma, ailede kendine düşen görevleri bilme, anne, baba, kardeş ve yakın akraba, komşu, arkadaş ilişkileri gibi ev ortamında kendine gerekli olan bilgileri evde öğrenir. Daha sonra okul ortamına girdiğinde yeni kavramlarla karşılaşır ve çocuk dış çevreye açılmış olur. Bulunduğu ortamlar, karşılaşacağı durumlar çoğalmaya başlar ve bununla beraber yeni kavramları öğrenmeye ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçlarının karşılanacağı ders olarak Hayat Bilgisi Dersi düzenlenmiştir.

Yaşam bir bütündür ve çocuk tarafından somut işlemler döneminde parça parça algılanmaz. Günlük yaşamdaki olgular bir bütünlük gösterir. İlköğretim döneminde çocuk günlük yaşamda karşılaştığı sorunları bir bütünlük içinde çözmeye çalışır. Değişik olguların sorun üzerinde etkilerini görür ve çok boyutlu düşünmeye başlar. Hayat Bilgisi dersinde sorunların tek nedeni yoktur; tersine o soruna etki eden pek çok neden vardır. Olayların pek çok boyutunun görülmesi özelliğinden dolayı Hayat Bilgisi öğrenciye bir bütünlük içinde sunulmalıdır(Türkeş, 2008:22-23).

Hayat Bilgisi dersinde günlük yaşamda karşılaşılabilecek durumlar verilmeye çalışılır. Öte yandan ileriki yıllarda görülecek olan Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinin konu zemini hazırlanır.

İlköğretim 1. 2. ve 3. Sınıflarında okutulan Hayat Bilgisi Dersinin, İlköğretimin hedeflerinin gerçekleştirilmesin de önemli bir yeri vardır. İlköğretim bu döneminde yaşamı bir bütün olarak, algılayan çocukta genelde tek tek olgu ve olaylar yoktur, bunun için bu dönemde Türk eğitim sisteminde dersler sosyal ve Fen Bilgisi olarak ayrılarak, hem bunların, hem de sanat, çağdaş düşünce ve değerlerin bir bileşkesi olan Hayat Bilgisi Dersi düzenlenmiştir(Sönmez, 1999:10; akr: Uğur, 2006:5).

1.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

Çelikkaya (2011), Sosyal Bilgiler Dersinin “araştırma “becerilerini kazandırma düzeyine ilişkin öğretmenlerin verdikleri cevapların tümünün aritmetik ortalaması 2.75’ dir. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinin araştırma becerilerini “ kısmen” kazandırdığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Semerci ve Yelken (2010) “ İlköğretim Programındaki Ortak Temel Becerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” konulu araştırmada, öğretmenler, yeni programın Araştırma-sorgulama becerisinin, %18,4 ile Matematik dersinde, %23,4 ile Fen ve Teknoloji dersinde, %15,8 ile Hayat Bilgisi dersinde geliştirilebileceğini vurgulamışlardır.

Güneş ve Soran (2012), “Dereceli Puanlama Anahtarının İlköğretimde Öğrencilerinin Araştırma Becerisi ve Bilişsel Alan Düzeyine Etkisi” adlı araştırmada, dereceli puanlama anahtarından alınan toplam puanlara bakıldığında deney grupları, araştırma becerilerini kazanma bakımından kontrol gruplarına göre her sınıf düzeyinde daha başarılı sonuçlara ulaşılmıştır. Literatürde konuyla ilgili benzer araştırmalar göz önüne alındığında, beceri kazanma düzeyleri bakımından dereceli puanlama anahtarı kullanan sınıflarda öğrenci başarısının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yıldırım (2007), “İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Araştırma Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyine Etkisi” adlı çalışmada, deneysel işlem sonrası araştırma becerileri açısından gruplar arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark gözlenmiştir. Uygulamaya katılan öğrenciler araştırma becerileri açısından yaptıkları öz değerlendirme ve grup değerlendirmelerinde kendilerini ortalamanın üstünde bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin kendilerini araştırma becerilerini kullanma yeterliğinde buldukları tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni ise yaptığı değerlendirmelerde öğrencileri ortalamanın altında bulmuştur. Öğrenciler proje çalışmasına katılmaktan; araştırma sürecindeki

etkinliklerden; proje oluşturmaktan; yeni bilgilere ulaşmaktan; dayanışmayı öğrenmekten, bunların yanı sıra basarı duygusunu yaşamaktan ve kendilerine olan güvenlerinin artmasından memnuniyet duyduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra uygulama esnasında gerek deneyimsizliklerden gerekse maddi imkansızlıklardan kaynaklanan bir takım sorunların yaşandığı gözlemlenmiştir.

2. ARAşTIRMACININ AMACI VE ÖNEMİ

2005 Hayat Bilgisi programında öğrencilere kazandırılmak istenen bir çok beceri vardır. Bunlardan birisi de araştırma becerileridir. Bu araştırmada, araştırma becerilerinin öğrenciye kazandırılıp, kazandırılmadığını, kazandırılmıyorsa nedenlerini, araştırma becerilerini kazanmış öğrenciler varsa özelliklerini ve bu becerinin ölçülebilirliğini öğretmen görüşlerine göre tespit etmek amaçlanmıştır.

Bu çalışma gelecekte görmek istediğimiz araştırmacı insan modeline, Hayat Bilgisi dersi görmüş, araştırma becerileri kazanmış öğrencilerimizin gelecek yaşantıları için bir örnek oluşturmaktadır.

3. PROBLEM

Tezin başlangıç noktası olan Hayat Bilgisi dersinde öğrenciye kazandırılması gereken bazı beceriler vardır. Bu becerilerden birisi araştırma becerisidir. 2005 programının yapılandırmacı yaklaşımı baz alarak hazırlamış olduğu Hayat Bilgisi kazanımlarında gelecekte öğrencilerimizde görmek istediğimiz araştıran sorgulayan insan modelidir. Bu özellikler bize gelişen toplum düzeyine, çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmamıza hatta dünya devletlerinde en iyi yere gelmemize olanak sağlayacaktır.

Bu çalışmada araştırma becerilerinin uygulanabilirliğini araştırıldı. Hayat Bilgisi dersi araştırma becerilerinin uygulanabilirliği öğretmen görüşlerine göre değerlendirildi. Elde edilen sonuçlar Hayat Bilgisi dersinde araştırma becerilerinin geliştirilmesi için bize dönütler sağlamıştır.

Problem Cümlesi: 2005 Hayat Bilgisi ders programındaki araştırma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre uygulanabilirlik düzeyi nasıldır? Öğretmen görüşlerine göre uygulamada karşılaşılan güçlükler ve bunların giderilmesi nasıl sağlanabilir.

4. SAYILTILAR

Bu araştırmanın dayandığı sayılıtlar şunlardır:

1. Katılımcılar gönüllülük esasına göre seçildiği için görüşlerinde gerçekçi ve samimi oldukları kabul edilmiştir.
2. Araştırmada kullanılan görüşme soruları, öğretmenlerin görüşleri hakkında fikir sahibi olmak için yeterli düzeydedir.

5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma:

Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğiyle, 2012–2013 eğitim öğretim yılında, Afyonkarahisar İl Merkezine ve ilçeye bağlı ilköğretim okulların da, 30 sınıf öğretmeniyle, Görüşme formunda yer alan 7 adet soruyla sınırlıdır.

6. TANIMLAR

Hayat Bilgisi; öğrencilerin doğa, aile, toplumsal yaşayış ile ilgili gündelik olayları gözlemlene ve incelemelerine olanak sağlamak ve onlara gerekli bir takım temel bilgileri, becerileri ve anlayışları kazandırmak amacıyla okutulan ders.

Beceri; öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler.

Araştırma becerisi; doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme ve kavrama, problemi çözmek amacıyla neyi ve nasıl yapması gerektiği ile ilgili araştırma planlaması yapma, sonuçları tahmin etme, çıkabilecek sorunları göz önüne alma, sonucu test etme ve fikirleri geliştirmeyi kapsayan beceriler bütünü.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Hayat Bilgisi Öğretim Programı, yapılandırmacı yaklaşımını baz alan bir programdır. Yapılandırmacı yaklaşımı içine alan Hayat Bilgisi dersi hayata dönük bir yapıya sahiptir. Öğrencilerin günlük hayatta kullanabileceği, sosyal ilişkilerde bulunabileceği, ileriki yaşantılarına hazırlanmalarını sağlayan bilgileri içerir. Bu bölümde Hayat Bilgisi Dersi Öğretim programının vizyonunu, gerekçesini, amaçlarını, programın temel yapısını, tema ve kazanımlarını, programda yer alan becerileri inceleyeceğiz.

1. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN VİZYONU

Bu programın vizyonu, Hayat Bilgisi dersine ayrılan zamanın büyük bir bölümünde öğrencilerin kendi girişimleriyle gerçekleştirecekleri ve öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarmak yerine sadece ve sadece yol göstereceği etkinlikler aracılığıyla, öğrenmekten keyif alan, kendisiyle, toplumsal çevresiyle ve doğa ile barışık, kendini, milletini, vatanını ve doğayı tanıyan, koruyan ve geliştiren, gündelik yaşamda gereksinim duyulan temel bilgilere, yaşam becerilerine ve çağın gerektirdiği donanıma sahip, değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar esnek, mutlu bireyler yetiştirmektir (MEB, 2005)

2.HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GEREKÇESİ

2005 İlköğretim Programı ve Hayat Bilgisi Dersi Türkiye'de 1990'ların sonlarında ivme kazanan yapılandırmacı yaklaşımın bir ürünü olarak 2004'de ilköğretim müfredatların geliştirilmesi amacıyla kapsamlı bir çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmada müfredatların geliştirilmesinin gerekçeleri; bilgi kavramı ve bilgi toplumu anlayışındaki gelişmeler, hayat boyu öğrenme yaklaşımını esas alan bir öğretme anlayışının gelişmesi ve AB normlarına uygunluk olarak sıralanmıştır. 2005 ilköğretim müfredatı, Türkiye Cumhuriyeti projesinin gelişerek devamlılığı ilkesini, dünyada yaşanan tüm gelişmeleri, AB normlarını ve eğitim anlayışını, Türkiye'nin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesini, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesini ve ortaya çıkan sonuçları, temel referans noktaları olarak kabul edeceğini vurgulamıştır. 2005 müfredatı ile davranışçı müfredat yaklaşımından

yapılandırmacı yaklaşıma geçilmiştir. İlkokul ve ortaokul mantığına göre düzenlenmiş olan parçalı müfredat anlayışı yerine, müfredatlar sekiz yıllık kesintisiz eğitime uygun hâle getirilmiştir (MEB, 2005).

2005 ilköğretim müfredatında hayat bilgisi dersinde öğretmenler bilgi aktaran değil sadece ve sadece yol gösterici olarak kabul edilmiştir. 2005 Hayat Bilgisi dersi programında insan biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak ve değişimin hem öznesi hem de nesnesi olarak ele alınmıştır. Bu noktadan hareketle “birey”, “toplum” ve “doğa” olmak üzere üç ana öğrenme alanı belirlenmiş, değişim de bütün bu öğrenme alanlarını kuşatan daha genel bir boyut olarak düşünülmüştür.

Gerçek yaşamda bu öğrenme alanlarının içerikleri ve değişim iç içedir; bunlar sadece eğitim-öğretim amacıyla yapay olarak birbirinden ayrılabilir Hayat Bilgisi dersi için özellikle benimsenen toplu öğretim yaklaşımının de bir gereği olarak, bu öğrenme alanlarını aynı anda kuşatabilen üç tema belirlenmiştir.

Programda tema isimleri, “Okul Heyecanım”, “Benim Eşsiz Yuvam” ve “Dün, Bugün, Yarın” olarak belirlenmiştir. Bu müfredatta öğrenme ve öğretme etkinlikleri önemli ve kritik öge olarak vurgulanmıştır (MEB, 2005).

3. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI’NIN GENEL AMAÇLARI

Madde 2.

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

- Atatürk inkılâp ve ilkelerine Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik; lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

- Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna da katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak. Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır (MEB, 2005).

4. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAPISI

Geleneksel eğitim anlayışında öğrenciler, içleri bilgiyle doldurulabilecek boş kaplar olarak görülmektedir. Oysa öğrenciler okula çok farklı deneyimlerle ve düşüncelerle gelirler. Her öğrenci okula kendi deneyimlerini, alışkanlıklarını ve beğenilerini beraberinde getirir. Bundan dolayı bütün öğrencilerin aynı konuları aynı şekilde ve aynı düzeyde öğrenmeleri beklenemez. Başka bir deyişle, her öğrenci kendisine sunulan uyarıcıları kendi deneyimlerine bağlı olarak anlamlandırır ve bilgiyi kendine göre yapılandırır. Bu da her öğrenciye kendi öğrenmesinden sorumlu olmasını gerektirir. Yapılandırmacı kuram, öğreneni merkeze alan bir kuramdır. Çünkü her birey yeni bir bilgiyi, önceki bilgi, beceri ve yaşantılarının süzgecinden geçirerek yeniden yorumlamakta ve bilgiyi kendi zihninde oluşturmaktadır. Bu anlayışa göre öğrenme de, eski bilgilerimizin yeni deneyim ve yaşantıların ışığında yeniden yorumlanması ve yapılandırılmasıdır. Yapılandırmacı öğrenme kuramına göre;

- Öğrenciler öğrenme ortamına kendilerine özgü ön bilgi ve inançlarla gelirler.
- Öğrenme, toplumsal etkileşimle desteklenir.
- Anlamlı öğrenme, gerçek öğrenme etkinlikleri/görevleri sonucu gerçekleşir.
- Öğrenme, öğrenme ortamına olduğu kadar öğrencilerin ön bilgi, tutum ve amaçlarına da bağlıdır.
- Öğrenme pasif bir süreç değil öğrencinin öğrenme sürecine katılımını gerektiren aktif, sürekli ve gelişimsel bir işlemdir. İnsanlar amaçları olan ve öğrenmelerini kontrol eden varlıklardır.
- Bilgi, her birey tarafından eşsiz bir şekilde hem kişisel hem de sosyal olarak yapılandırılır.
- İnsanlar dünyayı anlamlandırmaya çalışırken yapılandırdıkları yeni bilgileri değerlendirirler ve yeni bilgileri özümleyebilir, düzenleyebilir veya reddedebilirler (MEB, 2005).

5. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMALARI VE KAZANIMLARI

2009 Hayat Bilgisi Dersi Programı'nda insan, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak ve değişimin hem öznesi hem de nesnesi olarak ele alınmıştır. Bu noktadan hareketle “**birey**”, “**toplum**” ve “**doğa**” olmak üzere üç ana öğrenme alanı belirlenmiş, değişim de bütün bu öğrenme alanlarını kuşatan daha genel bir boyut olarak düşünülmüştür. Gerçek yaşamda bu öğrenme alanlarının içerikleri ve değişim iç içedir; bunlar sadece eğitim-öğretim amacıyla yapay olarak birbirinden ayrılabilir. Hayat bilgisi dersi için özellikle benimsenen toplu öğretim yaklaşımının da bir gereği olarak, bu öğrenme alanlarını aynı anda kuşatabilen üç tema belirlenmiştir. Programda tema adları; “**Okul Heyecanım**”, “**Benim Eşsiz Yuvam**” ve “**Dün, Bugün, Yarın**” olarak kararlaştırılmıştır(TTKB, 2009).

Hayat Bilgisi Dersi Programı'nda çocukların temel yaşam becerilerinin yanı sıra, olumlu kişisel nitelikler geliştirmeleri amaçlanmıştır. Bunlara ek olarak

çocukların sosyal bilgiler, fen ve teknoloji derslerine temel oluşturacak nitelikte bilgilere de sahip olmaları beklenmektedir. Dolayısıyla programda bu öğeler (öğrencilerin temel yaşam becerileri ve olumlu kişisel nitelikler geliştirmelerine yardımcı olmak, sosyal bilgiler ve fen ve teknoloji derslerine temel oluşturacak bilgiler kazanmalarına fırsat yaratmak), belirlenen temalarla bütünleştirilecek şekilde “**kazanımlar**” oluşturulmuştur(TTKB, 2009).

Tablo 1. Kazanım Sayıları ve Temalar İçin Gereken Süre

SINIFLAR	TEMA ADI									TOPLAM	
	OKUL HEYECANIM			BENİM EŞSİZ YUVAM			DÜN, BUGÜN, YARIN				
	Kazanım	Ders Saati	Oranı (%)	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oranı (%)	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oranı (%)	Kazanım	Ders Saati
1.SINIF 18/05/2009*	39	82	45	30	64	35	16	34	20	85	180
	41	86	46	29	60	32	16	34	22	86	
2.SINIF 18/05/2009	33	63	35	37	71	39	24	46	26	94	180
	34	65	36	37	70	39	24	45	25	95	
3.SINIF 18/05/2009	34	54	30	46	73	41	33	53	29	113	180
	34	55	31	45	73	41	32	52	28	111	

*TTKB’ nin 18/05/2009 tarihinde, HBD programında yaptığı değişikliğe göre kazanım ve ders saati sayıları (<http://sgb.meb.gov.tr>).

Sosyal Bilgiler programında genel olarak göze çarpan ve Hayat Bilgisi programına göre farklı olan özellik, öğrenci merkezli yaklaşıma uygun ve tutarlı öğelerin daha az belirgin olmasıdır. Her ünite kazanımlarla birlikte tekrarlanan “doğrudan verilecek beceri” ve “doğrudan verilecek değer” ifadeleri yaklaşımla hiç tutarlı olmayan ve yeni programda gerçek anlamda 36 bir değişiklik yapılmadığını düşündürülen özellikler olarak göze çarpmaktadır. Değerlendirme sürecinde genel olarak birçok yöntem ve araç birlikte ve açıklama yapılmadan verilmiştir. Buna

karşılık programda olumlu bir yön her sınıf ve ünite için ayrıntılı etkinlik örneklerinin sunulmasıdır. (<http://www.erg.sabanciuniv.edu/12.09.2012>)

6. PROGRAMLARI GELİŞTİRME YAKLAŞIMI

Türkiye’deki programların geliştirilmesinde en çok yararlanılan ülke Amerika olmasına karşın, bu ülkede Hayat Bilgisi adı altında bir ders okutulmakta, sosyal bilimlerden bilgi içeriği ile oluşturulmuş Sosyal Bilgiler dersleri birinci sınıftan itibaren okutulmaya başlanmıştır. Amerika’da Hayat Bilgisi dersinin içeriğini sosyal bilimlerden almış konuları Sosyal Bilgiler adı altında ilk yıldan başlayarak yer aldığı için aşağıdaki yaklaşımlardan Hayat Bilgisi öğretiminde de yararlanılabileceği düşünülmüştür. Sosyal bilgiler öğretimine yönelik yaklaşımlar ilk kez Barr, Barth ve Shermis tarafından tanımlanmış ve kabul görmüştür (Öztürk, 2006).

7. İLKÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YER ALAN ORTAK TEMEL BECERİLER

Öğrenciler, becerileri ve becerilerle ilgili kazanımları, karşılaştıkları nesnelere, olaylar ve materyaller hakkındaki bilgileri işlemekte kullanırlar. Bu beceriler geliştirilmedikçe, çocukların anlayarak temalarla ilgili sonuçlara ulaşmaları söz konusu olmamaktadır. Bu nedenle; ilköğretimde Hayat Bilgisi eğitiminin temel görevlerinden birisi, öğrencilerin bu becerileri kazanmalarına yardımcı olmaktır (MEB, 2005).

Beceri kazanmada nasıl bir yol izleneceğini bilmeleri öğrencilere yardımcı olacaktır. Beceri kazanma bazen kendiliğinden bazen de aktif bir süreç sonucu gerçekleşmektedir. Becerilerin kazanılması sırasında öğrencilerde görülen değişikliklerin nasıl gerçekleştiği ancak araştırma sonuçları bu durumun olgunlaşma ve deneyim kazanma ile birlikte oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca eğitimde çocuğa uygun yaşantı ortamları sağlanırsa becerilerin daha çabuk gelişeceği yönünde kanıtlar vardır. Ancak bu, gelişmenin zihinsel olgunluk sınırı bulunmadığı anlamına gelmez. Bu konuda öğretmene düşen görev, öğrencilerinin bu becerileri kazanmaları için gerekli koşulları ve teşviki sağlamasından geçer. Bu aşamada çevre koşulları da kazanımların kazanılmasında önemli yer tutmaktadır. Becerilerin kazanılması sürecinde öğrenciler aşağıda belirtilen aşamalardan, buldukları gelişim düzeylerine

uygun olanları geçeceklerdir. Bunları geçme süreci ve hazırlanma aşaması öğretmenin koşullarına bağlı olarak değişir.

İlköğretim Programlarında tüm derslerde geliştirilmesi ön görülen ortak temel becerilerin tanımları incelendiğinde hepsinin birbirlerini desteklediği görülmektedir. Örneğin, eleştirel düşünmede şüphecilik ve sorgulama bulunmaktadır. Şüphenin giderilmesi ise ancak araştırma becerisinin işe koşulmasıyla mümkün olacaktır. Düşünme sürecinin başlatılmasında bir problem varlığının önemli olduğu kabul edilmekte ve problem çözme sık sık düşünme olarak adlandırılmaktadır (Skinner,1968:120; akr: Semerci ve Yelken, 2010).

Ennis, 1986; akr: Semerci ve Yelken, 2010; eleştirel düşünmenin tanımlarından birisi olan, “Bireyin ne yapacağına ya da neye inandığına karar vermeye odaklanan yansıtıcı düşünmedir” tanımı yansıtıcı düşünmenin içerisinde eleştirel düşünmenin olduğunu işaret etmektedir. Problem çözme, bilinenden yola çıkılarak bilinmeyi sistematik ve analitik olarak ortaya çıkarmak için yapılan düşünsel bir etkinlik olduğu kabul edilmekte ve bu süreçte araştırma ve inceleme becerilerinin işe koşulması gerekmektedir. Bireyin tüm bunları yapabilmesi sözel sembollerini algılayabilmesine bağlıdır. Sözel sembollerin algılanabilmesinde ise Türkçenin doğru kullanımı önemlidir. Dili ve özelliklerini, kelime ve kavramların anlamlarını anlayama-yan bireyin düşünmesinde, problem çözebilmesinde, iletişim kurmasında problemler yaşanacaktır. Kısaca, tüm beceriler birbirleriyle ilişkili birbirlerini destekleyen becerilerdir.

7.1. ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİ

Eleştirel düşünmenin tanımlanması konusunda eğitim literatüründe ve bilimsel kaynaklarda birbirine benzer fakat ufak tefek farklılıklar taşıyan tanımlar bulunmaktadır. Bu konuda eğitimden felsefeye, psikolojiden siyaset bilimine kadar değişik alanlarda fikir geliştirenler görülmüştür. Bazı yaklaşımlarda eleştirel düşünme bir beceri olarak tanımlanmaktadır. Örneğin Chance, 1986; akr. Gürkaynak, Üstel ve Gülgöz, 2008), eleştirel düşünmeyi gerçekleri analiz etme, fikirler üretip düzenleme, fikirleri savunma, karşılaştırma yapma, çıkarımlar yapma, savları değerlendirme ve problem çözme becerilerinin bir bütünü olarak betimlemiştir.

Özden (2005:160, akr: Gürleyik, 2008), eleştirel düşünce; kendi düşüncelerimizi ve etkileşim halinde olduğumuz kişilerin düşüncelerini göz önünde tutarak kendimizi, çevremizdeki olayları, durumları ve düşünceleri anlamayı amaç edine aktif ve organize edilmiş zihinsel bir süreç olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre eleştirel düşünmenin beş temel özelliği ortaya çıkmaktadır:

1. Eleştirel düşünme, aktif olmayı gerektirir.
2. Eleştirel düşünme, bağımsız olmayı gerektirir.
3. Eleştirel düşünme, düşünceleri destekleyen delilleri ve nedenleri almayı gerektirir.
4. Eleştirel düşünme, düşünceleri destekleyen delilleri ve nedenleri dikkate almayı gerektirir.
5. Eleştirel düşünce, organizasyonu gerektirir.

Eleştirel düşünme kavramı, felsefe ve psikoloji gibi iki ana disiplin temel alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Felsefi yaklaşım iyi düşünmenin normları, insan düşüncesi kavramı ve gerçekçi, tarafsız bir dünya görüşü için gerekli olan zihinsel beceriler üzerinde odaklanırken, psikolojik yaklaşımlar düşünce ve düşünmeyi temel alan deneysel çalışmalar, karmaşık görüşlerin öğrenilmesindeki bireysel farklılıklar ve eleştirel düşünmenin bir parçası olan problem çözme kavramı üzerinde odaklanmıştır(Gibson, 1995:27, akr: Şahinel, S., 2007:3).

Eleştirel düşünme, bireylerin amaçlı olarak ve kendi kontrolleri altında yaptıkları, alışılmış olanın ve kalıpların tekrarının engellendiği, önyargıların, varsayımların ve sunulan her türlü bilginin sınındığı, değerlendirildiği, yargılandığı ve farklı yönlerinin, açılımlarının, anlamlarının ve sonuçlarının tartışıldığı, fikirlerin çözümlenip değerlendirildiği, akıl yürütme, mantık ve karşılaştırmanın kullanıldığı ve sonucunda belirli fikirlere, kuramlara veya davranışlara varılan düşünme biçimidir (Gürkaynak, Üstel ve Gülgöz, 2008).

Eleştirel düşünme becerileri ile ilgili önemli çalışmalardan biri Halpern (1996) tarafından gerçekleştirilmiştir. Halpern, çalışmasında eleştirel düşünmeyi temel almış ve diğer düşünme becerilerini eleştirel düşünmenin belirleyici özellikleri olarak şu şekilde açıklamıştır.

- Sonuç çıkarma
- Analiz etme
- Hipotezleri test etme
- Olasılıkları görme
- Karar verme
- Sorun çözme
- Yaratıcı düşünme (Kalkan, 2008:21)

Sınıflarında eleştirel düşünmeyi destekleyen öğretmenler, öğrencilerin bilişsel gelişimlerine önemli katkılarda bulunmakta ve eleştirel düşünmeye yönelik olan olumlu tutumu artırmaktadırlar. Derslerde eleştirel düşünme becerileri düzenli olarak kullanıldığında, öğrencilerin eleştirel düşünme sürecine katılmaları artma eğilimindedir. (Seferoğlu, S., Akbıyık, C., 2006).

7.2. YARATICI DÜŞÜNME BECERİSİ

Yaratıcı düşünme, farkında olarak ve bilinçaltında gerçekleşen, zihinsel işlemleri içeren dinamik bir etkinliktir. Roberts (2003), yaratıcılığın herkeste bulunan bir özellik olduğunu ve bireyin bir etkinlik yaparken hayal gücünü kullanarak yeni şeyler bulma yeteneği olduğunu belirtmiştir. Yaratıcılık zihnin bir özelliğidir, özel bir yetenek değildir. Bazılarında yaratıcılık daha önce ortaya çıkabilir çünkü ne kadar fazla etkinlik yapılırsa o kadar yaratıcı olunur. Probleme dayalı öğrenme yaklaşımında öğrenciler gerçek yaşam problemlerini çözümlerken, hayal güçlerini ve farklı zihinsel işlemleri kullandıklarından yaratıcı düşünme becerileri gelişebilir. Çünkü PDÖ yaklaşımı öğrencileri problemleri çözerken birçok zihinsel etkinliğe yönlendirdiğinden, yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağlar. Yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi, ilköğretimden üniversiteye kadar bütün eğitim kademelerinde önemli bir amaç olarak görülmektedir. Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan ilköğretim programlarında da, yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi hedeflenmektedir (MEB,2004).

Doğanay (2002)' ye göre;(akr: Palandökenler,2008) eğitim programlarında yer alan tüm derslerde yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için bazı etkinlikler

yapmanın olanaklı olduğunu vurgulamaktadır. Fen bilgisi, dünyayı anlamak için sistematik sorular sorma, dikkatli gözlemler yapma ve gözlem sonuçlarıyla daha önce bilinenleri birleştirerek yeni bilgiler üretme alanıdır. Sosyal bilgiler, aynı şeyleri çevremizdeki toplumsal olaylar için yapmadır. Sanat, düşüncelerimizi görüntülü, sesli ya da yazılı olarak ifade etmedir. Eğitim programlarındaki tüm dersler aslında yaratıcı düşünmeyi bir biçimde kapsamaktadır

Özatalay, (2007)'de, Bencuya' nın, (2005)' teki yaratıcılık hakkındaki düşüncelerini şöyle aktarıyor; Çocukların yaratıcılığını olumsuz etkileyen en büyük faktör "doğru cevabı bulma" saplantısıdır. Sosyalleşme sürecinde, çocuklar toplumda doğru cevabı bilmiyor olmanın hep daha çok prim yaptığını öğrenir. Önce verdikleri cevaplar değişir daha sonra da düşüncedeki esnekliklerini kaybederler. Çocuğa sınırları çizilmiş olan yönergeler vermek sadece bir maket yaparken yardımcı olabilir. Dünyada en iyi öğrenenler, en iyi soruları soranlar, en faal ve en duyarlı olanlar çocuklardır. Çok basit şeylerden bile keyif alırlar. En olmaz denilen birleştirmeleri yaparak çevrelerini şaşırtırlar. Çocuklar risk almaya, zorlu deneyimlere katılmaya yetişkinlerden daha isteklidir. Sınırlı bir çerçevenin içinden görebildiği gibi, sınırın dışına da çıkıp bakabilirler. Onları yargılamadan, fikirlerinde özgür bırakmak çocuğun yaratıcılığının gelişimine katkıda bulunmayı sağlar.

Öğretim programları oluşturulurken program geliştirme uzmanları, yaratıcılık konusunda çeşitli düzenlemelerle öğretmenlere ve öğrencilerine sayısız olanaklar sunabilir. Ödevler, özgün çalışmalar, çalışma kağıtları, çalışma kitaplarına eklenen etkinlikler (yaratıcı yazma ya da canlandırma çalışmaları), bireysel öğrenme, kendi başına veya grupta tamamlayacağı proje ve deneyler, performans görevleri şeklinde verilebilir. Özgün olmaya değer veren öğretim programları, yaratıcılığı teşvik edici ve güçlendirici etkinlikler aracılığıyla öğrencilerde yaratıcı tutum ve davranışların gelişmesinde etkili olabilecektir (Palandökenler,2008).

7.3. İLETİŞİM BECERİSİ

İletişim her şeyden önce, insanın kendini bir insan olarak gerçekleştirme ve sosyal süreçlere girmesi bakımından önemlidir. İletişim sayesinde insanlar zihinlerindeki kavram ve fikirleri açığa vurma, onları paylaşma ve değerlendirme olanağına sahip olurlar. Başkalarını etkileme ve onlardan etkilenme, yararlanma,

yararlı olma ve bir başarı gösterme iletişim sayesinde mümkün olur. İnsanlar arasında yaşanan ilişkilerin sürmesi iletişim sayesinde mümkün olur.

İnsanda iletişim kurma ihtiyacı, çevreyi etkileme isteğinden kaynaklandığından ister bilgiyi yaymak, ister eğitmek, ister eğlendirmek ya da yalnızca anlatmak olsun asıl amaç bilgi verme ve karşıdakini etkilemektir (Tutar, Yılmaz ve Erdönmez, 2003).

Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Programı' nda İletişim Becerileri;

- Dinleme
- Sözlü ya da yazılı olarak kendini ifade etme
- Tartışma
- Bağlantı kurma
- Farklı perspektiften bakma
- Açık fikirli olma
- Başkalarının düşünce ve duygularını anlama
- Farklılıklara saygı duyma
- Görüşlerini gerekçelendirme
- Ortak bir amaç çevresinde toplanma olarak verilmiştir (TTKB, 2006:52).

Hayat bilgisi programı da öğrencilere bu becerileri kazandırmayı hedeflemiştir.

7.4. ARAŞTIRMA SORGULAMA BECERİSİ

Araştırma becerisi; doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme ve kavrama, problemi çözmek amacıyla neyi ve nasıl yapması gerektiği ile ilgili araştırma planlaması yapma, sonuçları tahmin etme, çıkabilecek sorunları göz önüne alma, sonucu test etme ve fikirleri geliştirmeyi kapsar.

Anlamalı tahminde bulunma, uygun araştırma ortamına karar verme, araştırmada ne tip ve ne kadar veri toplaması gerektiğine karar verme, bilimsel yaklaşımı kullanarak araştırmayı planlama, nasıl gözlem ve karşılaştırma yapacağını belirleme, araç gereç kullanma, doğru ve hassas ölçümler yapabilme, sonuçları sunma yollarını belirlemedir. Sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verme, elde edilen sonuçlarla asıl fikrin bağlantısını kurma, sonuçları uygun bir dille ifade etme, verileri ortaya koyma, sonucu destekleyici verilerin yeterliliğine karar verme, bulunanların ilk beklentileri karşılayıp karşılamadığına karar verme gibi alt becerileri içerir (TTKB, 2005: 11).

7.5. PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ

İlköğretim Hayat Bilgisi Programında yer alan problem çözme becerileri şunlardır:

- Problemi fark etme
- Problemin kime ait olduğunu belirleme
- Problemi aydınlatmak için uygun sorular oluşturma
- Problemi tanımlama ve açıklama
- Probleme özgü bilgi kaynaklarını tanıma
- Probleme yönelik çözüm seçenekleri belirleme
- Her çözüm yolunun muhtemel sonuçlarını düşünme
- En uygun yolu seçme
- Problemin çözümünde, yardıma gereksinim olup olmadığını belirleme
- Uygun çözüm yolunu uygulama (TTKB, 2009: 18).

Problem çözme ihtiyacına yönelik bu alt başlıkları öğrenciye kazandırmak önemlidir.

Problem, bir kimsenin istenilen bir hedefe ulaşmak amacıyla topladığı mevcut güçlerinin karşısına çıkan engel iken; problem çözme, belli bir amaca erişmek için karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik bir dizi çabayı gerektiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Bingham,1998). Bu bağlamda kişiler arası problem çözme becerisi, insanların sahip oldukları düşünceleri, inançları, değerleri ya da gereksinimleri arasındaki farklılıklardan doğan problemlerini çözümleyerek sosyal ve duygusal uyum sağlamalarına denir (Pellegrini ve Urbain,1986, akr: Terzi,2003).

Problem çözüme, üst düzey becerileri getirir. Birey zihinsel süreçlerini kullanarak bilgileri sorgular, anlamlandırır ve yapılandırır. Birey problem çözme becerilerini kullanarak amacına ulaşmasını engelleyen engellerle başa çıkabileceği bir yol bulur (Demirel ve ark. 2005: 82)

Terzi, (2003)' de şöyle aktarıyor; kişiler arası problem çözme becerisi, erken yaşlarda temelleri atılan bir beceridir. Çocuklara kendi problemlerini çözmeleri için fırsatlar verildiğinde, çocukların gözlemlene, karşılaştırma, bilgileri düzenleme, değerlendirme gibi bilişsel yetenekleri geliştiği gibi demokratik tutum ve tavırları da gelişir (Goffin ve Tull,1993). Kişiler arası problem çözümü, çocukların bakış açılarını düşünmelerini, sosyal ilişkiler hakkında anlayışlarını geliştirmelerini ve akranları ile olan ilişkilerinde davranışlarının sorumluluklarını üstlerine almalarını teşvik eder. Bununla birlikte Shure ve Spivack (1982), çocukların kişiler arasındaki problemlerini önlemek ve çözmeye yardım etmek için kullanabilecekleri düşünme becerilerini öğrenmelerinin önemli olduğunu vurgulamaktadır.

7.6. BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİ KULLANMA BECERİSİ

Öğretim teknolojileri destekli öğrenme uygulamalarında, sınıf içi öğrenme etkinliklerinin zenginleştirilmesi, farklı öğrenme stil, strateji, beceri ve yaklaşımlara sahip öğrencilere kolayca ulaşılması gerekir. Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine uygun öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, öğrencilerin derse katılımlarının sağlanması, öğrencilerin merak ve güdülerinin artırılması, anlatılan konuların öğrenme ve hatırlanma oranlarının ve öğrenci başarısının artırılması gibi faydalar sağlamaktadır (Seels ve Richey, 1994; akr: Adıgüzel, 2010). Bu yararlar sayesinde, okullarda öğretim teknolojilerinin kullanımının öneminin gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Bu da okulların öğretim teknolojileri açısından yeterli düzeyde donatılmasını gerekli kılmaktadır (Adıgüzel, 2010).

Bilgi teknolojisini kullanabilen insan özellikleri;

- Yönergeyi kullanarak bilgisayarı işletme
- Farklı kaynaklardan toplanmış bilgiyi kaydetme, biçimlendirme, tekrar kullanma
- Biçimlendirdiği bilgiyi sunma

- Metin, grafik, renk, ses efektleri kullanarak çoklu ortamda rapor hazırlama
- Telefonu ve televizyonu kullanarak bilgiye ulaşma
- Günlük hayatta ulaşabildiği teknolojik ürünleri amacına uygun olarak kullanma
- Bilgiyi bulma
- Bilgiyi kullanılabilir biçimde planlama
- Kütüphaneden ve yazılı kaynaklardan yararlanma
- Toplumdaki bilgi kaynaklarını kullanma (TTKB, 2005: 18).

Bilgi ve bilişim teknolojisinin hızla geliştiği günümüzde, ülkemizin çağa ayak uydurması, çağdaş bilgi toplumu olma yolundaki adımlarının bilincinde olması toplumsal gelişmişliği yakalama açısından büyük bir önem taşımaktadır. Tarım, ormancılık, hayvancılık, balıkçılık, sanayi, enerji, maden, inşaat, işgücü, hizmet, ticaret, maliye, ulaştırma, gümrük, nüfus ve mesken, demografi, sağlık, eğitim, turizm, adalet, kültür, spor, bilim, teknoloji, enformasyon, planlama, araştırma ve geliştirme, çevre, doğal kaynak, yayın, haberleşme, kütüphane ve dokümantasyon gibi bilgi ve bilişim teknolojilerinin yaygın ve de yoğun kullanıldığı sektörler göz önüne alındığında bu alana verilmesi gereken önemin ciddiyeti görülmektedir(Özatalay, 2007).

7.7. GİRİŞİMCİLİK BECERİSİ

Girişimcilik; sosyal ilişkilerde, iletişimde, iş dünyasında ve benzeri alanlarda gerekli ve etkili davranışları uygun bir şekilde ve uygun zamanda ortaya koymak veya talep görebilecek bir ürünü veya hizmeti daha iyi üretebilmek ya da pazarlayabilmek amacıyla yeni bir sistem kurmak için gerekli olan becerilerdir. Girişimcilik; empati kurma, insan ilişkilerinde uyumlu davranışları gösterebilme, plan yapma, planları uygulayabilme, risk alma; herhangi bir alanda ihtiyaç duyulabilecek bir ürünün gerekliliğini sezme, ürünü planlama, üretme, Pazar araştırması yapma, pazarlayabilme gibi alt becerileri içerir(MEB, 2005).

Girişimci kişilik yapısı, girişimciyi diğer insanlardan ayırt eden özelliklere sahiptir. Girişimciliğe başlayan kişinin belirli bir vizyona sahip olarak, bitmek bilmeyen bir girişimcilik tutkusuna ve başarıma arzusuna sahip kişilik özelliklerinde yaratıcı, atak, çabuk karar veren, analitik düşünme yeteneğine sahip kişiler olduğu görülmektedir. Girişimci kişiler iş hayatında zorluklara katlanabilecek güce sahip, risk almaya yatkın kişilerdir (Tekin,1999; akr: Bozkurt,2007).

7.8. TÜRKÇE'Yİ DOĞRU ETKİLİ VE GÜZEL KULLANMA BECERİSİ

Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi; okuduğunu, dinlediğini, gördüğünü, doğru, tam ve hızlı olarak anlayabilme; duygu, düşünce, hayal ve istekleri açık ve anlaşılır bir şekilde eksiksiz ifade edebilmedir. Türkçenin kurallarına uygun cümle kurma, zengin bir söz varlığına sahip olma ve estetik bir bakış açısı kazanma gibi alt becerileri içerir(TTKB, 2006).

Kan (2006)' da Türkçe' yi doğru güzel ve etkili kullanmayı şöyle aktarmıştır; Okullarda öğretim dili Türkçedir ve Türkçe dersi dışındaki derslerde de Türkçe İşlemektedir. Dolayısıyla; dil becerilerinin diğer bütün derslerde de öğrenciye kazandırılması gerekmektedir. (Demirel, 2002:18-19; Sinan, 2006: 77). Dil becerilerinin geliştirilmesi hayatın farklı alanlarındaki kazanımlar için temel oluşturmaktadır. Bu sebeple dil becerilerini kazandırma bir tek dersin görevi olmaktan çıkmıştır. (Coşkun, 2005: 423). Boz (2005: 131), Okuma ve dinleme becerilerinin dili beslediğini belirtmiştir. Yani okuma ve dinleme becerileri hem konuşma ve yazma becerilerini hem de dili besleyen önemli dil becerileridir. Öğrenciler dinlenme ve okuma becerilerini bilgi alırken; yazma ve konuşma becerilerini ise kendilerini ifade ederken kullanmaktadır. Bu durum sadece Türkçe dersinin özelliği değil; diğer bütün derslerde de aynıdır. O halde Türkçe' yi doğru güzel ve etkili kullanma becerisinin bütün derslerde ortak beceri olarak kabul edilmesi önemli bir gerekliliktir.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BECERİLERİ

Bu bölümde araştırma nedir, araştırma becerilerinin önemi, araştırma becerileri nasıl kazanılır, araştırma becerileri öğrencilere neden öğretilmelidir, araştırma becerilerinin öğretim programındaki yeri ve Hayat Bilgisi Dersindeki araştırma becerilerinin kazanımlarına değinilmiştir.

1. ARAŞTIRMA VE ARAŞTIRMA BECERİLERİ

Araştırma, bilinmeyeniyi bilmeye, öğrenmeye yönelik yapılan bilimsel-teknolojik faaliyetlerdir. Geliştirme ise, mevcut bilgiyi ya da teknolojiyi yeni düzenlemelerle daha iyiye doğru yönlendirme faaliyetidir. Bir amaca yönelik, belirli aşamalar içerisinde ve bir yöntem dâhilinde yapılan Bilimsel çalışmalara araştırma adı verilir.

Araştırma denildiğinde, nesnel ölçütler tekniğine dikkat edilerek yapılan bilimsel araştırmalar ifade edilmektedir. Bir amaca yönelik, belirli aşamalar içerisinde ve bir yöntem dâhilinde yapılan bilimsel çalışmalara araştırma adı verilir. Sözlük anlamıyla araştırma ise “bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunma” şeklinde ifade edilir (Arslan,2012).

Araştırma becerileri programın öncelikli amacı, olan öğrencilerin temel yaşam becerilerinden sadece biri olup, olumlu kişisel nitelikler geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Bununla birlikte hayat bilgisi dersinde öğrenciler aynı zamanda ikinci evre sınıf programlarında yer alan sosyal bilgiler, fen ve teknoloji derslerine temel oluşturabilecek bilgileri ve becerileri kazanacaklardır.

Araştırma becerilerinin kazandırılması 1. 2. ve 3. Sınıf öğrencileri için merak ettikleri konularda soru sorma, sordukları sorularına cevap almak için bilgi kaynaklarına ulaşabilme, bu kaynaklardan nasıl araştırma yapacaklarını bilme gibi davranışları edinmeleri önemlidir. Bu yaşlarda çocukların anlatma, araştırma, soru sorma ve yaratıcı düşünme eğilimleri oldukça fazladır. Çocuğun yapısını iyi tanıyan öğretmenlerin bu özellikleri köreltmek yerine, daha çok harekete geçirerek kullanmaları gereklidir (Öztürk,2006).

2. ARAŞTIRMA BECERİLERİ VE ÖNEMİ

Bilgi üretmenin temel yolu bilimsel araştırma sürecidir. Bilim adamları bu süreci kullanarak bilimsel bilgi üretirler. Bazı eğitimciler bu sürecin öğrenme süreci olarak ta kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sürece odaklanmış bir öğrenme eyleminin birden çok doğurgusu olacaktır. Öncelikle bu yaklaşım öğrenmenin kalıcılığını ve anlamlılığını artıracaktır. Öğrenme ve hatırlama konusunda yapılan araştırmalar, öğrencilerin en iyi, öğrenme sürecine katılarak öğrendiklerini ortaya koymaktadır. Öğrenciler öğrenecekleri konuları bir problem olarak algılayıp, onu yanıtlama amacıyla konuyu çalıştıklarında daha iyi öğrenmektedirler. Böylece öğrenme sürecine etkin olarak katılıp, araştırarak, inceleyerek öğrenen öğrenciler hem bir ürün olarak bilgiye değil bilgi üretme sürecine odaklanmakta hem de kendi kendine deneyimlerinden anlam çıkarmayı öğrenmektedirler (Gardner, Demirtaş ve Doğanay,1997). Böylece yaşam boyu gerekli olan araştırma ve problem çözme becerileri de kazanılmış olmaktadır.

3. ARAŞTIRMA BECERİLERİ NASIL KAZANILIR?

Öğretmenler öğrencilerin öğrenmelerinde yardımcı olarak bulunmalıdır. Öğretmenler öğretim programı uygulayarak öğrencilerinin en iyi şekilde öğrenmelerini sağlamalıdır. Öğrencilere araştırma becerisini kazandırmak için öğretmenin öğrenciyi ödevle desteklemesi gereklidir. İlköğretim öğrencileri için verilen ödevler, onların okuryazarlıklarını yani okuma ve yazma becerilerini geliştirir, matematik becerilerine sahip olmasını destekler. Bu sayede öğrencinin yeni şeyler bulmasını, okulda işlenecek olan konuya önceden hazır olmasını, sınıfta konuşma için bir şeyler hazırlamasını sağlar.

Basit araştırma teknikleri şunları içerir:

- Araştırma
- Değerlendirme
- Kayıt etme

Araştırma:

Araştırma becerileri sadece bazı bilgileri bulmayı değil, aynı zamanda neyin nerede ve nasıl yapıldığını içerir. Örneğin; öğrencinin kitaptan bilgi edinebileceğini bilmesi gereklidir. Aynı zamanda doğru kitabı nereden bulacaklarını, bilgi çıkarımı için kitabı nasıl kullanacaklarını, kitabın yararlı olup olmadığını nasıl anlayacaklarını ve kitabın doğru kitap olup olmadığını bilgisini edinmelidirler. Öğrenci bu tarz araştırma tekniklerini okulda öğreneceklerdir. Öğretmenler ve veliler öğrencilere neyin nasıl bulunması gerektiğini göstererek öğretirler. Örneğin; tarihi bir binanın yapısının nasıl olduğunu göstermek için onları binanın bulunduğu yere götürebilirsiniz. Sonra o tarz bir binayı tasvir eden bir kitap bulmalarına yardımcı olabilirsiniz. Daha sonra bina hakkında bilgi sahibi olan birisini bularak öğrencilere o bina hakkında bilgi vermesini sağlayabilirsiniz.

Değerlendirme:

Bir coğrafya ya da tarih kitabı okuyorsanız, o kitap ne kadar doğrudur? O kitap size istediğiniz bilgiyi mi anlatıyor? Kitap herhangi bir şekilde ön yargı taşıyor mu? gibi sorularla karşılaşabilirsiniz. İlköğretim çocukları bu tarz sorgulama yapabilme yetisine sahip değildirler ancak, bir başlangıç yapabilirler. Onları, kullandıkları kaynaklar hakkında soru sormaya teşvik ederek cesaretlendirebilirsiniz. Öğrencilerinizi soru sormaya teşvik etmeniz, onların araştırma becerisini kazanmalarına atacakları ilk adım olacaktır.

Kayıt etme:

Öğrencilere kayıt etme becerilerini eğlenceli bir şekilde öğretilir. Örneğin; sınıftaki eşyaların yerlerini çizmeleri istenebilir. Basit kayıt etme becerileri; resim çizme, harita ya da plan çizme, tasvir yazıları yazma, yönleri kayıt etme, fotoğraf çekme ve kitaptan notlar yazma konularını içerir (Bird, 2000).

4. NEDEN ARAŞTIRMA BECERİLERİ ÖĞRENCİLERE ÖĞRETİLMELİ?

Araştırma becerileri, eleştirel düşünme ve ileri öğrenme tekniklerinin gelişmesi için yetişkinlerde önem arz etmektedir. Kişisel ve profesyonel gelişim sürecinde araştırmanın önemi giderek artmaktadır. Dolayısıyla çocuklar neden bu

süreçten yaralanmasınlar? Geleneksel olarak çocuklar araştırma tekniklerinin zor olması nedeniyle öğrenme süreçlerinden hariç tutulurlar. Araştırma becerilerinin zorluğu üç engel ile ifade edilmektedir. Bunlar; yaş, bilgi ve yeteneklerdir. Eğer biz bu engellerin üstesinden gelmenin yollarını bulursak ve çocuklardaki araştırma becerilerinde yaratıcı yaklaşımları geliştirirsek yaratıcılık, eleştirel düşünme ve analitik kapasite kaynaklarına daha kolay ulaşırız.

İlköğretim öğrencilerine araştırma becerilerini öğretmek, onların eleştirel düşünme becerilerini geliştirir, bağımsız öğrenmelerini sağlar ve onların ilgileri olan ya da onları ilgilendiren konuları keşfetmelerine izin verir. Çocuklar tarafından yapılan orijinal araştırmalar, onların hayatlarına değerli katkılar sağlar ve çocuklukların anlamalarında yardımcı olur.

Araştırma becerisini geliştirmenin bir yolu da, araştırma soruları hazırlamaktır. Bir araştırmaya konu ile başlanır ve bu konuya uygun birkaç soru hazırlanır. Konu hakkında ne bulmak istenildiği düşünülür. İstenilen bilgiye ulaşmak için ne tür soruların hazırlanması gerektiği düşünülür. Cevapların nasıl analiz edileceği kararlaştırılır. Öğrencilerin diğer konular hakkında eleştiri yapması istenir (Bird,2000).

Öğretimde araştırma sürecinin kullanılması, öğrencilere eleştirel düşünme ile ilgili becerileri öğrenme ve uygulama fırsatı verir. Öğrenciler de üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesini sağlar. Üst düzey düşünme becerileri gelişmiş bir öğrenci;

- Açıklanabilir gerçek ile değer yargılarını ayırt eder.
- Bir kaynağın ya da savın güvenilirliğini belirler.
- Kaynağın yetkinliğini belirler.
- Garantili olan ve olmayan savları ayırt eder.
- İlgili ve ilgisiz bilgiler, savlar ya da nedenler arasında ayırım yapar.
- Ön yargıların neler olduğunu görür.
- İfade edilen ve edilmeyen görüşleri belirler.

- Çelişkili savları belirler.
- Mantıktaki uyumsuzlukları farkına varır.
- Bir görüşün güçlü ve zayıf yönlerini belirler (Beyer, 1987, akr: Gözütok, 2006).

5. ARAŞTIRMA BECERİLERİ SAHİP BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Araştırma becerisi aşağıda verilen davranışları içerir. Bu davranışları kazanmış bir öğrenci araştırma becerilerini yansıtabiliyor sayılır.

A. Okuduğunu Anlama

- Ana fikri çıkarmak için okuma
- Ana fikri bulmak için bölüm ve konu başlıklarını kullanma
- Çalışılan konu ile ilgili paragrafları seçme
- Okuduğunu yorumlama
- İlgili terim ve kelimenin anlamını bulmak için sözlük, kelime listesi oluşturma
- Kelime anlamına ulaşmak için uygun kaynakları kullanma
- Artan sosyal bilimler kavramlarını tanıma ve anlama
- Olgu ve fikirleri ayırma, propagandayı tanıma
- Yazarın yargısını tanıma
- Metni anlamaya yardımcı olan resimlerdeki ipuçlarını ve açıklamaları kullanma.
- Değişik amaçlar için okuma (eleştirel, analitik, soru cevaplamak için, fikir oluşturmak için...)
- Değişik şekillerde basılmış materyalleri okuma (kitap, gazete, dergi...)
- Anlamı zenginleştirmek için edebi metinleri inceleme (tarihi roman, hikâye...)

B. Bilgiyi Bulma, Kullanılabilir Biçimde Planlama ve Yazma

- Kütüphane kullanma (Bilgisayarda katalog tarama, kitap fiş katalogu kullanma)
- Özel referans kaynaklarına ulaşma (ansiklopedi, sözlük, il yıllıkları, mikrofişler, dergiler)
- Basılı ve görsel kaynaklardaki bilgilere ulaşma (gazete, dergi, televizyon, radyo, video, kaset...)
- Kitabın farklı bölümlerini kullanma (dizin, içindekiler...)
- Anahtar sözcükleri, ciltlerdeki rakam ve harfleri, indeksi ve referansları kullanma
- Bilgi kaynaklarını değerlendirme (basılı, görsel, elektronik..)
- Uygun bilgi kaynağı kullanma
- Kaynak olarak toplumu kullanma ve bireylerle görüşmeler yapma (sözlü tarih çalışmaları)
- Kullanılabilir biçimlerde bilgiyi planlama ve yazma (Konunun ana fikrini çıkarma, özet hazırlama, not alma, bilgiyi kaydetme, dipnot, italik kullanma, bilgi için dinleme, yönergeyi kullanma, rapor yazma).
- Yararlandığı kaynakları “Kaynakça”da titizlikle gösterme (TTKB, 2005: 53).

Bu beceriler üst sınıflarda beklenen araştırma becerileri davranışlarıdır. Okuma, okuduğunu anlama ve okuduğunu yorumlayabilme ile başlayan bu süreç öğrendiklerini analiz etme, sorgulayabilme, kaynaklara ulaşma ve bu kaynakları kullanma öğrendikleri aktarabilme gibi davranış kazanımlarıyla ilerlemektedir.

Öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmek için;

- Araştırma süreçlerinin ulaşılabilir olmasını sağlama
- Araştırma kurallarının etkisini azaltmak yerine onları ayrıştırma
- Öğretim programlarını farklılaştırma

- Adım adım rehberlik etme
- Kopyalanabilir kaynaklar kullanma
- İnteraktif aktiviteler hazırlama
- Oyunlarla destekleme (Bird, 2000). Etkinlikleri yaptırılabilir.

6. ARAŞTIRMA BECERİLERİ VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğrenciler, becerileri ve becerilerle ilgili kazanımları, karşılaştıkları nesnelere, olaylar ve materyaller hakkındaki bilgileri işlemekte kullanırlar. Bu beceriler geliştirilmedikçe, çocukların anlayarak temalarla ilgili sonuçlara ulaşmaları söz konusu olmamaktadır. Bu nedenle; ilköğretimde hayat bilgisi eğitiminin temel görevlerinden birisi, öğrencilerin bu becerileri kazanmalarına yardımcı olmaktır. Beceri kazanmada nasıl bir yol izleneceği önceden bilinirse, öğrencilerin bu becerileri kazanmalarına yardımcı olunabilir. Beceri kazanma bazen kendiliğinden bazen de aktif bir süreç sonucu gerçekleşmektedir. Becerilerin kazanılması sırasında öğrencilerde görülen değişikliklerin nasıl gerçekleştiği kesin değildir. Ancak araştırma sonuçları bu durumun olgunlaşma ve deneyim kazanma ile birlikte oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca eğitimde çocuğa uygun yaşantı ortamları sağlanırsa becerilerin daha çabuk gelişeceği yönünde kanıtlar vardır. Ancak bu, gelişmenin zihinsel olgunluk sınırı bulunmadığı anlamına gelmez. Bu konuda öğretmene düşen görev, öğrencilerinin bu becerileri kazanmaları için gerekli koşulları ve teşviki sağlamaktır. Becerilerin kazanılması sürecinde öğrenciler aşağıda belirtilen aşamalardan, buldukları gelişim düzeylerine uygun olanları geçeceklerdir.

Araştırma becerileri şu alt becerilere ayrılmıştır:

- Araştırma
- Soru sorma
- Gözlem yapma
- Tahmin etme
- Veri toplama

- Verileri kaydetme
- Verileri düzenleme
- Verileri açıklama
- Araştırma sonuçlarını sunma (TTK, 2005: 17)

7. HAYAT BİLGİSİ DERSİNDEKİ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE AİT KAZANIMLAR

Tabloda sınıf düzeylerine göre hangi temada hangi kazanımların verileceği belirtilmiştir. Tüm beceriler göz önünde tutulduğunda araştırma becerilerinin diğer becerilere nazaran fazla olduğunu görülmektedir. Bu kazanımları açık halleri Ek:5 Ek:6 Ek:7 'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Becerilerine Ait Hayat Bilgisi Dersindeki Kazanımlar

BECERİLER	TEMALAR								
	OKUL HEYECANIM (A)			BENİM EŞSİZ YUVAM(B)			DÜN, BUGÜN, YARIN (C)		
	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF
ARAŞTIRMA BECERİLERİ	A.1.11	A.2.12	A.3.1	B.1.3	B.2.8	B.3.7	C.1.6	C.2.4	C.3.5
	A.1.13	A.2.16	A.3.11	B.1.4	B.2.11	B.3.11	C.1.7	C.2.9	C.3.8
	A.1.25	A.2.17	A.3.22	B.1.6	B.2.12	B.3.18	C.1.11	C.2.10	C.3.12
	A.1.29	A.2.18		B.1.8	B.2.13	B.3.22	C.1.12	C.2.11	C.3.15
	A.1.37	A.2.19		B.1.13	B.2.14	B.3.29	C.1.13	C.2.13	C.3.18
	A.1.38	A.2.21		B.1.14	B.2.15		C.1.15	C.2.14	C.3.21
	A.1.39	A.2.29		B.1.16	B.2.18			C.2.16	C.3.22
				B.1.22	B.2.20			C.2.17	
				B.1.26	B.2.21			C.2.18	
					B.2.23			C.2.19	

					B.2.26			C.2.21	
					B.2.28				
					B.2.29				

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modelinden, araştırmanın çalışma grubundan, veri toplama aracı ve tekniğinden, veri çözümüleme tekniğinden, araştırmanın geçerlilik, güvenilirlik çalışmasının nasıl yapılacağından bahsedilmiştir.

1. ARAŞTIRMA MODELİ

2005 Hayat Bilgisi ders programının araştırma becerilerine ulaşabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi sonucu oluşmuş bu çalışma nitel bir araştırmadır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim niteliğindedir.

Olgu bilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme özelliklerinin kullanılması gerekmektedir. Araştırmacının görüşülen bireyle güven ve empatiye dayalı bir etkileşim ortamı oluşturabilmesi önemlidir. Böyle bir ortam içinde bireyler kendilerinin bile daha önce farkında olmadıkları ya da üzerinde fazla düşünmedikleri yaşantıları ve anlamları dışa vurabilir, ortaya koyabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada da yukarıda belirtildiği gibi öğretmenlerin araştırma becerilerine ait kazanımları daha önceden fark etmeden verdiklerini ama bunun adının araştırma becerisi olduğunu yeni fark ettikleri gözlemlendi. Araştırma becerisini kazandırmak için verdikleri etkinliklerini anlatırken hangi kazanımları verdiklerini hatırlamış oldular.

Nitel araştırma desenleri araştırma etkinliklerinin birbiriyle tutarlı ve amaca uygun bir biçimde gerçekleştirilmesi açısından araştırmacıya rehberlik eder. Araştırmacının odağını, veri toplama ve analiz yaklaşımlarını belirlemede araştırmacıya yön göstermekle birlikte nitel araştırma desenleri sınırları kesin çizgilerle belirlenmiş bir yönlendirme yapmaz. Nitel araştırma desenleri araştırmacıya esnek bir yaklaşım sağlar ve belirli bir odak çerçevesinde araştırmanın çeşitli aşamalarının birbiriyle tutarlı olmasına katkıda bulunur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2. ÇALIŞMA GRUBU

Evrenin tanımı, veri toplama teknikleri, araştırmanın deseni ve bütçe, zaman ve kontrol açısından sahip olunan olanaklar örnekleme yönetiminin seçilmesinde belirleyici faktörlerdir (Anderson,1990; Cohen ve Manion,1989; Çıngı,1994; İşçil,1977; Büyüköztürk ve ark.,2009).

Bu araştırma, 2012-1013 eğitim öğretim yılında, Afyonkarahisar Merkez ve İlçelerinde, ilçe köy ve kasabalarındaki 1. 2. ve 3. sınıf okutmuş, 30 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden, maksimum çeşitlilik örnekleme (maximum variation sampling) uygun olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikleri şu şekildedir:

- Öğretmenlerin 16'sı kadın; 14'ü erkek'tir.
- Öğretmenlerin kıdem yılına göre dağılımları şu şekildedir: 1-3 yıl arasında iki; 4-6 yıl arasında iki; 7-10 yıl arasında altı; 11-15 yıl arasında sekiz; 15 üzeri kıdem yılına sahip on iki öğretmen bulunmaktadır.

Evrende incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılması maksimum çeşitlilik örnekleme tanımlar. Dikkat edilmesi gereken nokta, örnekleme yansıtılacak çeşitlilik durumlarının araştırmanın amacı gözeterik karar vermesidir (Büyüköztürk ve ark. 2009).

3. VERİ TOPLAMA ARACI

Nitel araştırmalarda görüşme tekniği veri toplama aracı olarak sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bu yöntemi iyi bir şekilde kullanmak için güçlü ve zayıf yönlerini iyice bilmek, etkin bir görüşme formu hazırlamak, görüşme süresini dikkatli kullanmak ve toplanan verileri en iyi şekilde yorumlayabilmek gerekmektedir.

Bu araştırmada 2005 Hayat Bilgisi Dersindeki araştırma becerilerinin uygulanabilirliği hakkında öğretmenlerin görüşlerinin alınması için, yarı yapılandırılmış, görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere

kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verilir. Araştırılan kişilerin de araştırma üzerine kontrolleri söz konusudur. Bu görüşme, nitel araştırma içerisinde görülebilir (Ekiz, 2003; Aksoy, 2005). Araştırmada katılımcıların görüşleri alınırken görüşme formu kullanılmıştır.

Standartlaştırılmış açık-uçlu görüşme soruların tam olarak sırası ve tarzı önceden belirlenir. Görüşme yapılan tüm kişilere aynı temel sorular aynı sıra ile sorulur. Sorular tam anlamıyla açık uçlu bir formatta ifade edilir (Büyüköztürk, 2009).

Görüşme formu yedi tane sorudan oluşmuştur ki, bu soruların her biri bir tema olarak alınmıştır. Bu sorular Hayat Bilgisi Dersinde araştırma becerilerinin uygulanabilirliği hakkındaki sorulardır. Soruların her biri bir amacı gütmektedir. Araştırma becerilerine ait etkinlikler, araştırma becerileri kazanmış öğrenci davranışları, araştırma becerilerinin kazanılıp kazanılmadığını ölçme, araştırma becerilerinin dersler arasındaki yansıması, araştırma becerilerinin temalarla örtüşüp örtüşmemesi, öğrenci yaş düzeyine uygunluğu ve araştırma becerilerini kazandırmada zorlanılan durumlar varsa neler olduğu gibi her soru bir amaca hizmet etmektedir. Öğretmenlerin alanlarına uygun, cevaplayabilecekleri, kolayca anlaşılır nitelikte olan yansız sorular hazırlanmıştır.

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Ana Bilim Dalı'nda görev yapan öğretim görevlilerinin görüşleri alınarak görüşme formu üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular rastgele örnekleme ile seçilmiş dört öğretmene sorulmuştur. Bu ön denemeden sonra öğretmenlerin anlamakta zorlandığı sorularda ifade düzeltmeleri yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir.

4. VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ

Görüşme, görüşmecinin cevap almak amacıyla soruları, sözlü ve genellikle yüz yüze olmak koşuluyla deneklere yönelttiği bir şekildir (Tavukçuoğlu,2002; Aksoy,2005).

Araştırmacı, önce Hayat Bilgisi Ders Programını incelemiş, ardından programda yer alan araştırma becerilerine hangi temalarda, hangi kazanımlar

doğrultusunda yer verildiği incelemiştir. Bu kazanımlar dikkate alınarak görüşme soruları oluşturulmuştur. Görüşme sorunlarının hazırlanmasında araştırma becerilerinin uygulanabilirliği esas alınmıştır. Veri toplama tekniği olarak görüşme tekniği seçilmiştir. Görüşme süresinin etkin olması ve ulaşılmak istenen sonuçlar açısından yedi adet görüşme sorusu belirlenmiştir.

Öğretmen görüşme formu hazırlandıktan sonra araştırmacı hazırladığı formu ve tez önerisini dikkate alarak Sosyal Bilimler Enstitüsü kanalıyla Milli Eğitim Müdürlüğünden araştırmanın yapılması için gerekli izin alınmıştır

Okul talep listesi hazırlanırken Afyonkarahisar ilinde bulunan İlkokullar tercih edilmiştir. Çeşitliliğin amaca hizmet etmesi için heterojen bir okul seçimi yapılmıştır. Merkez okul, kasaba okulu, ilçe merkez okulu ve ilçe köy okulu gibi okullarda görüşmeler yapılmıştır. İzin dahilindeki 14 ilkokulun, Hayat Bilgisi Dersine girmiş öğretmenler ile görüşme talep edilmiş, 30 öğretmen ile gönüllülük esasına dayalı olarak görüşme yapılmıştır. Görüşmeler 30 öğretmende sınırlı kalmıştır.30 öğretmenin hepsi ile yüz yüze görüşülmüş, görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir.

Görüşme ile elde edilen verilerin kaydedilmesinde izlenen iki temel yöntem vardır: cihaz ile kaydetme ve not alma. Kayıt cihazı ile kaydedilen görüşmeler, araştırmacı açısından önemli kolaylıklar sağlar. Öncelikle araştırmacının not alma sorununu önemli ölçüde ortadan kaldırmış olur. Bu şekilde araştırmacı, soru sorma dinleme işlevlerini daha etkili bir biçimde yerine getirebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

5. VERİ ÇÖZÜMLEME TEKNİĞİ

Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir.

- Verilerin kodlanması
- Temaların bulunması
- Kodların ve temaların düzenlenmesi
- Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

Araştırmacı, Hayat Bilgisi Dersindeki araştırma becerilerinin uygulanabilirliğini değerlendirmek içine yapılan görüşmelerden elde edilen nitel verilere içerik analizi uygulamıştır.

İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve şimşek,2008).

İçerik analizinin en önemli ve ilk noktası kodlamadır. Kodlama temaları anlamlı bölümlere ayırmaya ve kendi içinde bütünlük sağlamak için yapılır.

Bu araştırmada yedi tane görüşme sorusunun her biri bir tema olarak alınmıştır. 1.soru 1. Tema olarak adlandırıldı. Belirlenen tema sorunun kendisidir. 30 katılımcının 1.soruya verdiği cevaplara göre düğümler (node) oluşturuldu. Bu düğümler alt temalar olarak belirlendi.

Tema

1.Hayat Bilgisi dersinde, Araştırma becerilerinin geliştirilmesi için yaptığımız etkinlikler var mıdır? Varsa rnekler verebilir misiniz?

Alt temalar:

- a) Bazen
- b) Evet/Var
- c) Hayır
- d) rnekler

Tüm veriler bu şekilde kodlandıktan sonra, bir kod listesi oluşturulur ve bu liste verilerin incelenmesinde ve düzenlenmesinde anahtar liste görevi görür. Toplanan verilerin farklı bölümlerinde benzer anlamlara sahip veriler, bu yolla aynı kodlarla isimlendirilir ve bu şekilde, farklı bölümlerde yer alan ve anlam bakımından ilişkili olan verilerin düzenlenmesinde önemli kolaylık sağlar (Yıldırım ve şimşek, 2008).

Yukarıdaki paragrafta belirtildiği gibi diğer soruların alt temaları da yapıldıktan sonra başka bir aşama olan verilerin ortaya çıkan kodların ve temalara göre düzenlenmesine sıra gelmiştir. Tematik kodlama yapıldıktan sonra verileri yorumlamak daha kolay olacaktır.

Bir örnekle bunu açıklayalım.

1.Tema: Hayat Bilgisi dersinde, Araştırma becerilerinin geliştirilmesi için yaptığımız etkinlikler var mıdır? Varsa örnekler verebilir misiniz?

Alt temalar verilen cevaplara göre hazırlanmıştır.

- a) Bazen
- b) Evet/Var
- c) Hayır
- d) Örnekler

Tema ilgili 30 katılımcının tamamı yorum yapmış, toplamda 678 kelime kullanarak en çok “Evet/Var” cevabını kullanmışlardır Kodlamadan önce oluşturulan “Bazen” ve “Hayır” düğümlerine (node) herhangi bir kodlama yapılmamıştır.

Bu veriler, nitel veri analizinde kullanılan bilgisayar programı kullanılarak elde edilmiştir.

6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Çalışmanın inandırıcı ve bilimsel araştırmaya uygun olması için güvenilirlik ve geçerliliği önemli yer tutar.

Genel anlamda “geçerlilik” araştırma sonuçlarının doğruluğu konu edilir. Dış geçerlilik, elde edilen sonuçların benzer gruplara ya da ortamlara aktarılabilirliğine, iç geçerlilik ise araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin çalışan gerçeklik ortaya çıkarmadaki yeterliğine ilişkindir. “Güvenirlik” ise kısaca araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Dış güvenilirlik, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğine, iç güvenilirlik ise başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşip ulaşamayacağına ilişkindir (LeCompte ve Goetz,1982; Akt. Yıldırım ve Şimşek,2008:255).

Bu araştırmada görüşme yapılan katılımcılar, çalışılan ilin merkez, ilçe, merkez köy, ilçe köy ve kasaba okullarından oluşan çeşitlilik ile başka ortamlara aktarılabilirliğine uygundur.

Veri toplamada ve veri analizindeki sonuçlara göre yorumlamada ortaya çıkan katılımcılar arasında ki tutarlılık göze çarpmaktadır. Soruların cevaplarında da aynı düzeyde cevaplarla karşılaşılmıştır. Veri kaynağı, veri toplama, veri analizi, veri kaydı ve yorumlamalar başka araştırmacılara kaynak olabilecek Şekilde açık, net ve ayrıntılı bir biçimde ifade edilmiştir.

Bu araştırmada da bir eş gözlemciyle çalışılmıştır. Eş gözlemci Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Sınıf ğretmenliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapmış Süreyya Şevki Yıldız'dır. Eş gözlemci, yapılan tüm görüşmelere katılmıştır. Ayrıca Nitel araştırma analiz programı ile ilgili eğitimler alarak, nitel çalışmalar üzerine kendini geliştirmektedir.

Araştırmacı ve alan uzmanı arasındaki görüş birliğini tespit etmek için Miles ve Huberman (1994)'ın belirlediği güvenirlik formülü kullanılmıştır.

$$\text{Güvenirlik} = [\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})] \times 100$$

Tablo 3. Gözlemciler Arası Uyum Değerleri

	Olumlu Görüşler			Olumsuz Görüşler		
	Gözlemci	Eş Gözlemci	Yüzdelik Dilim	Gözlemci	Eş Gözlemci	Yüzdelik Dilim
1. Tema	22,39%	24,53%	95,63	0%	%0	100
2. Tema	19,4%	17,22%	94,38	5,13%	8,17	81,39
3. Tema	19,4%	16,67%	92,96	2,56%	5,72	72,37
4. Tema	21,64%	23,39%	96,25	0%	0%	100
5. Tema	0,75%	0,41%	77,85	0%	0%	100
6. Tema	15,67%	17,43%	94,95	15,38%	12,63	91,05
7. Tema	0,75%	0,35%	73,33	76,92%	73,48	97,76

Toplam	100	100	89,33	100	100	91,79
---------------	-----	-----	--------------	-----	-----	--------------

Tablo 3’de görüldüğü üzere, gözlemci ve alan uzmanı birbirinden bağımsız olarak temalara yaptıkları kodlamaların tutarlılığı; olumlu görüşlerde ortalama %89,33, olumsuz görüşlerin ortalamasının %91,79’dur. Oranların %70’ i geçmesi nedeniyle (Miles ve Huberman,1994) yapılan kodlamaların güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

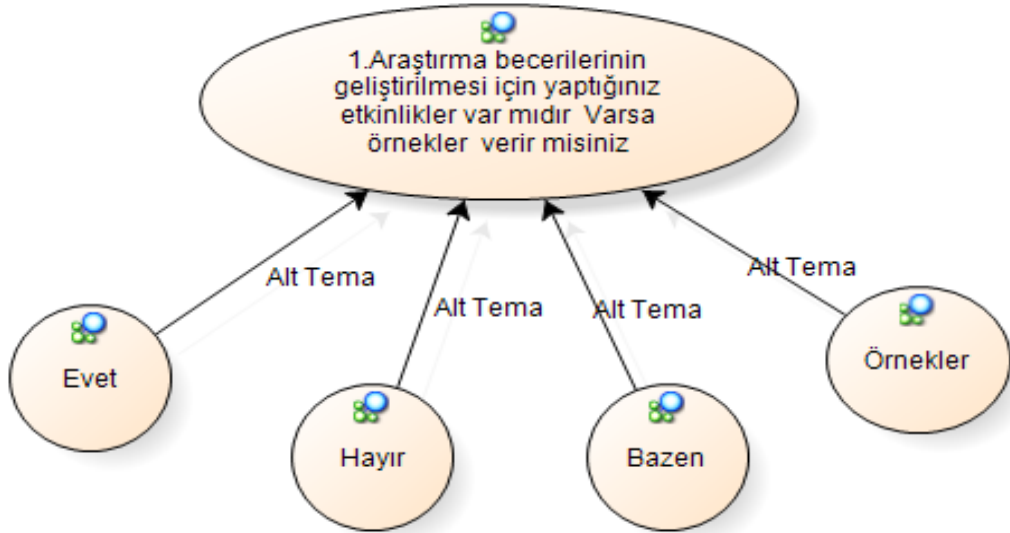
BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümünde hayat bilgisi programının araştırma becerilerinin uygulanabilirliği, görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre incelenip yorumlanacaktır.

Her bir soru bir tema olarak alındı. Her bir tema için cevaplara uygun alt temalar verildi.

1.HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE, ARAŞTIRMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN YAPTIĞIMIZ ETKİNLİKLER VAR MIDIR? VARSA ÖRNEKLER VEREBİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT BULGULAR

1.Tema: Hayat Bilgisi dersinde, Araştırma becerilerinin geliştirilmesi için yaptığımız etkinlikler var mıdır? Varsa örnekler verebilir misiniz?

Şekil 1. Birinci Temanın Alt Temaları

Tema ilgili 30 katılımcının tamamı yorum yapmış, toplamda 678 kelime kullanarak en çok “Evet/Var” cevabını kullanmışlardır Kodlamadan önce oluşturulan “Bazen” ve “Hayır” düğümlerine (node) herhangi bir kodlama yapılmamıştır.

Tablo 4. “Hayat Bilgisi Dersinde, Araştırma Becerilerinin Geliştirilmesi İçin Yaptığımız Etkinlikler Var mıdır? Varsa Örnekler Verebilir misiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular

1. Temaya Göre Değişkenlerin Dağılımı					
Kişi Sayısı		Evet	Hayır	Bazen	Örnekler
CİNSİYET	BAYAN	16	0	0	16
	ERKEK	14	0	0	14
KIDEMİ	1-3	2	0	0	2
	4-6	2	0	0	2
	7-10	6	0	0	6
	11-15	8	0	0	8
	15 +	12	0	0	12
OKUL TÜRÜ	KASABA OKUL	13	0	0	13
	MERKEZ OKUL	9	0	0	9
	İLÇE OKULU	4	0	0	4
	KÖY OKULU	4	0	0	4
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	6	0	0	6
	2.SINIF	12	0	0	12
	3.SINIF	7	0	0	7
	4.SINIF	5	0	0	5

Tabloda görüldüğü gibi tüm katılımcılar, araştırma becerilerini kazandırmak için etkinlikler düzenlediklerini belirtmiş ve bu etkinliklere de örnekler vermişlerdir. Katılımcılara cinsiyet, kıdem, çalıştığı okul ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından

bakıldığında araştırma becerilerini düzenleme etkinliklerinde görüş ayrılığına düşmemişlerdir.

“Evet/Var” düğümüne yapılan kodlamalara ilişkin örnek görüşler aşağıdaki gibidir:

“Evet/Var” Düğümü

Gündüz-gece nasıl oluşmaktadır? Mevsimlerin özellikleri hakkında araştırma yapınız. Mesleklerle ilgili araştırma yapınız gibi. (ŞY)

Bazen aile büyükleri veya çevresindeki büyükleri geçmiş yaşantılarını araştırıyor. Bu konuda notlar alıyorlar. Bazen internette yararlanıyorlar hatta eski ders kitapları hatta ansiklopedileri tarayarak not tutuyorlar. (AÖ)

Ya resim bulma ya da şiir ve yahut bir iki satırlık yazı olabilir. (AKPN)

Uyku saatinin öneminde biyolojik saatten söz ettim. Aileleri ile birlikte bu konuda araştırma yapmalarını istedim. (AÇ)

Mesela öfke kontrolü ile ilgili bir beyin fırtınası yaptırдыm. Tam da o anda sınıfta gelişen bir kavgayı dramatize ettirdim. Öfkeni şu şekilde kontrol etseydin ne olurdu gibi sorular sordum. Araştırma noktasında ise şunları yaptırabilirim. Evde annesiyle, kardeşiyle yaşadığı benzer olayları ve bunlara nasıl çözüm bulacaklarını rapor haline getirmelerini isterim. (AK)

Atatürk’ün hayatını araştırmalarını istedim. ”Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim” atasözünü araştırmalarını istedim. (BC)

Etkinlikleri yaptırırken öğrenciler kaynak kitaplardan, büyüklerinden yararlanıyorlar ve bazen gördüklerini sınıf ortamında aktarıyorlar. (BŞ)

Kolay ulaşılabilecek bilgiler örneğin Atatürk’ün hayatı, ulusal bayramlar ve büyüklerinden bilgi almak için sorular veriliyor. (CG)

Genellikle görsel okuma ve okuduğunu anlama, ana fikrini çıkarma, okuduğunu yorumlama, konu içerisindeki kelimeleri bulurken sözlük kullanma, sözcük listesi oluşturma ve kavram haritası oluşturma gibi etkinlikler yapıyorum. (DM)

Mesela “Okulumun Geçmişini Araştırıyorum” konusunda araştırma becerileri bulunmakta. Biz bu konuda şöyle bir etkinlik yaptık. Öğrenciler köyün yaşlılarına sorular sordular:

- Okulun kaç yılında yapıldığı
- Başlangıçta kaç öğretmen olduğu
- Yapımının kaç yıl sürdüğu gibi sorularla bilgilere ulaşılmıştır.

Bir başka örnek ise Atatürk’ ün hayatıdır. Çocuklar bu konuyu araştırıp sınıfta sundular. (DÖ)

Konu ile ilgili ön hazırlık olması amacıyla araştırma ödevleri veriyorum. İnternette ve aile büyüklerinden yardım alarak ödevlerini yapıyorlar. Ve bir sonraki ders pekiştirme amacıyla kısa sürecek ödevler veriyorum. (EB)

Atatürk’ün hayatıyla ilgili, öğrencinin ailesiyle ilgili soy ağacı ve yaşadıkları mahalle ile ilgili araştırma yapmalarını istedim. (GK)

Konulara uygun internet ortamından veya farklı kaynaklardan araştırmalar yapmalarını isteyebiliyorum. Bir sunu çalışması yapabiliyorlar, grupça konu ile ilgili şiir yazabiliyorlar, şarkı bulabiliyorlar. Ayrıca bunları anlatmalarını isteyebiliyorum. (GA)

İşlenen temalarla ilgili olarak eve araştırma ödevleri veriyorum. (H.ÖZ)

Konuyu okuyup ana fikrini sorabiliyorum. Değişik anahtar kelimeler vererek tahminde bulunmalarını istiyorum. (HE)

Aile soy ağacı, Atatürk albümü gibi konularda araştırma ödevleri veriyorum. (HY)

Örneğin gökyüzü konusunda gökcisimleri ile ilgili bir araştırma yaptılar. Okuldaki bilim çocuk dergisinden, internette, abla ve ağabeylerinden bu konu ile ilgili bilgi edindiler. (HÖ)

Mesela aile içi iletişimle ilgili araştırma ödevleri verebiliyoruz. Arkadaş ilişkileri ile ilgili bir araştırma ödevi verebiliyoruz. Mesele “Bana arkadaşını söyle,

sana kim olduğunu söyleyeyim” atasözünü araştırıyorlar. Bunun yanı sıra Atatürkçülük konusu ile ilgili araştırma ödevi verebiliyoruz. (HH)

Dersin işlenişi sırasında öğrencilerin araştırma becerisin, geliştirmeye yönelik etkinlikler yapıyoruz. Örneğin okula gelirken çantamıza hangi malzemeleri koymalıyız konusunda araştırma yapmalarını istiyorum. (HN)

Örneğin önümüzde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 10 Kasım Atatürk’ü anma programı ile ilgili etkinlik için araştırmalar yapılmaktadır. (AK)

Daha çok çevresinden ve aile büyüklerinden öğrenebileceği konularla ilgili araştırma etkinliği yaptırılıyor. (MÖ)

Araştırma ödevleri, tartışma konuları ve merak uyandıran çeşitli sorularla ve anlatımlarla araştırma becerilerini geliştirmeye çalışıyorum. (MK)

Günlük konularla ilgili araştırma ödevleri veriyorum. Kazanımların pekiştirilmesi için araştırma yöntemi önemli. (MM)

Dersin başında görsel okuma yaptırıyorum. Derse hazırlık sürecinde konular veriyorum araştırma yapmalarını istiyorum. (VS)

Örneğin doğada neler görüyorsunuz? Eve gidip gelirken kontrol edin şeklinde araştırma ödevi verebiliyoruz. (NG)

Sınıfta sunum yaptılar ve panoda sergilediler. Ünite ve konulara göre sıkça araştırma konuları olabiliyor. (OY)

Özellikle birinci dönem afiş çalışması yaptık. İkinci dönem ise sunu çalışması yaptık. (SO)

Çalışmalarını değerlendiriyorum. Örneğin hayran oldukları sanatçı, bilim adamı veya sporcunun hayatının araştırılmasını istedim. Çeşitli kaynaklardan araştırıp edindikleri bilgileri sınıf arkadaşlarına aktardılar. (TÇ)

Örneğin duyu organları ile ilgili bir kazanım için bir öğrenciyi görevlendirdim. Öğrencimin sağlıkçı bir akrabası varmış onunla görüşerek elde ettiği bilgileri sınıfta arkadaşlarına aktardı. (VÇ)

Doğal afetlerle ilgili gazete ve dergilerden resimler araştırınız. Dünya haritasından Türkiye'nin yerini araştırınız. Eskiden giyilen kıyafetleri araştırınız. (ZK)

“Örnekler” Düğümüne İlişkin Veriler

Katılımcıların araştırma becerilerini geliştirmelerine yönelik verdikleri etkinlik örneklerinde toplam 589 kelime sarf edilmiştir. Katılımcılar en çok “Aile büyüklerinden” bilgi edinebilecekleri araştırma ödevleri verdiklerini (9 katılımcı) ve “Atatürk” konulu araştırma ödevleri verdiklerini söylemişlerdir (7 katılımcı). Öğrencilerin yararlanabilecekleri kaynaklar hakkında katılımcılar bu düğümde (node), internet sözcüğünü 4 kez, kitap ve dergi sözcüğünü 2 kez, ansiklopedi ve gazete sözcüğünü 1'er kez kullanmışlardır.

30 katılımcının da verdiği cevaplardan Hayat Bilgisi Dersinde araştırma ödevi verdiklerini görmekteyiz. Verilen bu ödevlerin derse hazırlık aşamasında verildiği görülmektedir. Konu derste biraz bahsedildikten sonra evde araştırma yapma üzerinde durulmuştur. Genelde aile katımlı ödevler olduğu belirtilmiştir.

2. PROGRAMDA Kİ HAYAT BİLGİSİ DERSİ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARIN, TEMALARLA ÖRTÜŞME DÜZEYİ HAKKINDA NE SÖYLEBİLİRSİNİZ? SORUSUNA AİT BULGULAR

2. Tema: *Programda ki Hayat Bilgisi Dersi Araştırma Becerilerine Yönelik Kazanımların, Temalarla Örtüşme Düzeyi Hakkında Ne Söyleyebilirsiniz?*

Şekil 2: İkinci Temanın Alt Temaları

Tema ile ilgili toplam 294 kelime kullanılmıştır. Katılımcıların tamamı tema ile ilgili görüş bildirmişlerdir. 25 katılımcı 206 kelime ile “Örtüşüyor” düğümüne, iki katılımcı 32 kelime ile “Örtüşmüyor” düğümüne, beş katılımcı ise 54 kelime ile “ Bazıları örtüşüyor bazıları örtüşmüyor” düğümüne kodlanmıştır. Temada %92,86 olumlu görüşe karşılık, % 7,14 olumsuz görüş kodlanmıştır.

Tablo 5. “Programda ki Hayat Bilgisi Dersi Araştırma Becerilerine Yönelik Kazanımların, Temalarla Örtüşme Düzeyi Hakkında Ne Söyleyebilirsiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular

2. Temaya Göre Değişkenlerin Dağılımı					
Kişi Sayısı		Örtüşüyor	Örtüşmüyor	Bazıları Örtüşüyor	Bazıları Örtüşmüyor
CİNSİYET	BAYAN	13	1	3	
	ERKEK	12	1	2	
KIDEMİ	1-3	2	0	0	
	4-6	2	0	0	
	7-10	4	1	2	
	11-15	7	1	0	
	15 +	10	0	3	
OKUL TÜRÜ	KASABA OKULU	11	1	2	
	MERKEZ OKUL	7	0	3	
	İLÇE OKULU	3	1	0	
	KÖY OKULU	4	0	0	
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	4	1	2	
	2.SINIF	11	0	2	
	3.SINIF	7	0	0	

	4.SINIF	3	1	1
--	---------	---	---	---

Katılımcı görüşleri:

Örtüşmüyor Düğümü

Kazanımların bazen çevre şartların uygun olmadığını düşünüyorum. (MM)

Konuların günlük yaşamla yeteri kadar uyuşmadığını düşünüyorum. (OY)

Kazanımlar ile konular tam anlamıyla örtüşmüyor. Kazanımlar benimsetmek için ek bir kaynaktan faydalanmamız gerekiyor veya ek bir çalışma yapmamız gerekebiliyor. (EB)

Örtüşmüyor kodlamasında cevaplayıcıların çevre şartlarından ve yaşamla ilişkili olmadığından söz ettiklerini görmekteyiz. Hayat Bilgisi dersinin genel amaçlarına bakıldığında öğrencileri yaşama hazırlama, yaşamla ilintili olaylar düzenleme konusunda eksik görüldüğü sonucuna varabiliriz.

Bazıları Örtüşüyor Bazıları Örtüşmüyor Düğümü

Örtüştüğü veya örtüşmediği noktalar olabiliyor. Örtüşmediği noktalarda da ben örtüştürüyorum. (GA)

Kazanımların bazen çevre şartların uygun olmadığını düşünüyorum. (MM)

Bazıları temayla örtüşüyor ama örtüşmeyen kazanımlar da var. (NG)

Tam manasıyla dört dörtlük örtüşmediğini düşünüyorum. Konunun bitimine doğru araştırma soruları soruluyor. Araştırma sorularının başlangıçta bir ön hazırlık olarak verilmesi daha doğru olurdu. Konu işlendikten sonra pekiştirme amaçlı çalışmaların yapılmasını daha faydalı buluyorum. (SO)

Bazıları örtüşüyor bazıları örtüşmüyor alt kodlamamızda cevaplayıcılar çevre koşullarından dolayı örtüşmediğini vurgulamışlar ya da konu bitiminde araştırma verilmesini uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Örtüşüyor Düğümü

Kazanımlar temalarla ilgilidir. (ŞY)

Uygundur. (AÖ)

Örneğin Atatürk albümü oluşturulması istendi. Mustafa Kemal Atatürk'le ilgili buldukları resimlerle albüm oluşturmaları istendi. (AK)

Genellikle örtüşüyor. Kitaplar genellikle en alt düzeydeki çocukların anlayacağı şekilde düzenleniyor. (AÇ)

Temalarla kazanımlar uygun ancak elimizdeki kitaplar yetersiz kalıyor. Kitaplardaki konular kısa kısa ele alınmış. (AKPN)

Araştırma becerilerine yönelik kazanımlar temalarla örtüşüyor. (BC)

Programı çok beğeniyorum ve birebir örtüştüğünü düşünüyorum. (BŞ)

Kazanımlar temayla örtüşüyor. Lakin kazanımların ve temanın içeriğini tam uygulamak için ne zaman var ne de materyal var. (CG)

Temalarla genellikle araştırma beceri ve kazanımlarının örtüştüğünü düşünüyorum. (DM)

Genel anlamda temalar ve kazanımlar örtüşmektedir. Temalar daha ayrıntılı olabilir ve araştırma becerileri daha iyi geliştirilebilir. (DÖ)

Genelde örtüşüyor. Ancak değişik kazanımlar eklenebilir. (GK)

Kazanımlarla temaların örtüşme düzeyleri uygundur. (HH)

Temalarla kazanımların örtüştüğünü düşünüyorum. (HE)

Kazanımlarla temalar örtüşmektedir. (HY)

Genel olarak örtüştüğünü gözlemledim. (HÖ)

Kazanımlar temalarla uygun hazırlanmış. (HK)

Hayat bilgisi dersi kazanımları temalarla örtüşüyor. (HN)

Temalar örtüşse de öğrencilerin elindeki imkânlar ile kitaptaki araştırma konuları arasında uyumsuzluklar bulunmaktadır. Çocukların araştırma konularına yönlendirilmesi konusunda aileler yetersiz kalmaktadır. Ailelerin yetersiz kalması, kitap yetersizliği ve internete ulaşamaması gibi faktörler olumsuz etkilemektedir. (HÖZ)

Araştırma becerilerine yönelik kazanımlar temalarla örtüşüyor. Ancak öğrencilerin imkânları çerçevesinde yapılan etkinlikler yararlı oluyor. (MÖ)

Programdaki kazanımlar temalara uygun hazırlandığı için kazanımları temalarla örtüşmemesi gibi bir durum söz konusu değil. (MK)

Kazanımlarla temalarla örtüşüyor. (VS)

Genel olarak temalarla kazanımların örtüştüğünü düşünüyorum. (TÇ)

Genelde örtüştüğünü söyleyebilirim. (VÇ)

Genelde temalarla ilgili kazanımlar vardır. (ZK)

Kazanımlarla temaların örtüştüğünü söyleyen cevaplayıcılar arasında bazı araştırma konularında ailenin yetersiz kaldığını, öğrencisine destek olamadığını belirten katılımcılar olmuştur. Yine belirtilen çevre koşulları, internet ve ek kaynaklara ulaşamamadan kaynaklanan sorunlar belirtilmiştir.

3. HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE ARAŞTIRMA BECERİLERİNİ KAZANMIŞ BİR ÖĞRENCİNİN DERS ORTAMINDA Kİ ARAŞTIRMAYA YÖNELİK TUTUMLARI NASIL OLMAKTADIR. ANLATABİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT BULGULAR

3. Tema: *Hayat Bilgisi Dersinde Araştırma Becerilerini Kazanmış Bir Öğrencinin Ders Ortamında ki Araştırmaya Yönelik Tutumları Nasıl Olmaktadır. Anlatabilir misiniz?*

Şekil 3: Üçüncü Temanın Alt Temaları

Tema ile ilgili toplam 490 kelime kullanılmıştır. Katılımcıların 28'i tema ile ilgili görüş bildirmişlerdir. On bir kişi 193 kelime ile “Aktif” düğümüne, on kişi 202 kelime ile “Daha bilinçli” düğümüne, beş kişi 58 kelime ile “İstekli” düğümüne, dört kişi 76 kelime ile “Meraklı” düğümüne kodlanmıştır.

Tablo 6. “Hayat Bilgisi Dersinde Araştırma Becerilerini Kazanmış Bir Öğrencinin Ders Ortamında ki Araştırmaya Yönelik Tutumları Nasıl Olmaktadır. Anlatabilir misiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular

3.Temaya Göre Değişkenlerin Dağılımı					
Kişi Sayısı					
		Meraklı	İstekli	Aktif	Daha Bilinçli
CİNSİYET	BAYAN	0	4	5	5
	ERKEK	4	1	6	5
KIDEM	1-3	1	0	1	0
	4-6	0	0	1	1
	7-10	0	3	3	0
	11-15	2	0	1	3
	15 +	1	2	5	6
OKUL TÜRÜ	KASABA OKULU	2	3	4	3
	MERKEZ OKUL	0	2	3	5
	İLÇE OKULU	0	0	3	1
	KÖY OKULU	2	0	1	1
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	0	2	3	0
	2.SINIF	2	2	4	5

	3.SINIF	1	1	3	3
	4.SINIF	1	0	1	2

Tablodaki kişi sayılarının verdikleri cevaplara bakılırsa; 16 kişi meraklı, 20 kişi istekli, 44 kişi aktif, 40 kişi de daha bilinçli düğümlerini kullanmıştır. Araştırma becerilerini kazanmış öğrenci özelliklerinin ders ortamındaki davranışlarını tanımlayan öğretmenlerin çoğu istekli ve aktif düğümleri üzerinde durmuştur.

Katılımcıların görüşleri;

“Aktif” Düğümü

Öğrenci derse aktif katılıyor. Dikkatini daha iyi yoğunlaştırıyor ve konuyu daha iyi kavriyor.(AK)

Oldukça değişiyor. Örneğin nezaket sözcüklerinden uzak anne ve babası ile çatışma yaşayan bir çocuğa onun durumuyla benzer bir hikaye okudum ve nezaketsiz sözcükler kullandığını gördüm onu uyardım. İlerleyen süreçte öğrencinin davranışlarını düzelttiğini gözlemledi. Ailesiyle de ilişkileri düzeldi. (AÖ)

Öğrenci daha aktif, kendisine daha çok güveniyor ve genellikle grupları yönetiyorlar. (DM)

Öğrencinin derse katılımı artıyor, merak duygusu gelişiyor. Bu şekilde olumlu etkilerini görüyoruz. (DÖ)

Bu tür çocuklar parmak kaldırıyorlar, soru soruyorlar, dersi dikkatli dinliyorlar, arkadaşlarına saygılı davranıyorlar, özgüvenleri yüksek oluyor ve bunu arkadaşlarına yansıtıyorlar. Böylece sınıfta olumlu bir hava oluşuyor. (EB)

Öğrenci derse daha aktif olarak katılmaktadır. (HÖ)

Seviyesine uygun sorular sorar ve konuya daha hakimdir. Davranışları olumlu yönde değişmektedir. (HY)

Kendine güvenen, kendinden emin ne yaptığını bilen bir öğrenci olarak karşımıza çıkmaktadır. Davranış konusunda sorular soruyor, bildiklerini

arkadaşlarına aktarabiliyor, yetersiz kaldığı konularda öğretmenlerine sorular sorabiliyor, ailelerini sorular sorabiliyor ve bunları bizlere aktarıyorlar. (HÖ)

Çocuk ders ortamında kendini gösteriyor. 5N1K sorularına etkin cevap veriyor, derse katılmaya hazır oluyor, günlük yaşamdan örnekler veriyor. (NS)

Araştırma yapan öğrenci daha aktif oluyor. Derse katılım daha fazla oluyor. (NG)

Daha rahat oluyorlar, kendilerine olan güvenleri artıyor, sorulara daha çok cevap veriyorlar ve daha aktifler. (OY)

Araştırma becerileri kazanmış bir öğrencinin davranışları hakkındaki bu soruda öğretmenlerin aktif olarak adlandırdığı öğrenciler vardır. Katılımcıların cevaplarına bakıldığında aktif olan öğrenciyi derse katılan, soru soran, sorulan sorulara istekli cevaplandırın, kendine güvenen, öğrendiklerini arkadaşlarına aktarabilen şekilde tanımlanmışlardır. Bu öğrenciler Hayat Bilgisi programındaki araştırma becerilerini kazanmış olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

“Daha Bilinçli” Düğümü

Öğrenci nerelerden araştırma yapacağını bilmekte ve yararlandığı kaynakları belirtmektedir. (BC)

Bu tür çocuklar hemen belli oluyor. Derse katılımları, söz alarak konuşmaları en önemlisi kendine güvenlerinin çok olması belirgin özellikleri.”Ben biliyorum. Arkadaşlarıma aktarabilirim.” Hissini taşıyorlar ve birbirini bu konuda olumlu etkiliyorlar. (BŞ)

Araştırmaya açık öğrenciler dersi dikkatli dinliyor. Verilen görevi eksiksiz yapmaya çalışıyor. (CG)

Öğrenci kendisinden daha emin oluyor. Ödev vermemiş olsam bile konu ile ilgili detayları araştırmış oluyor. (GA)

Öğrencilerin kendine güveni artıyor, arkadaşlarıyla daha kolay iletişim kurabiliyorlar ve kendilerini daha kolay ifade edebiliyorlar. (HE)

Araştırma becerileri kazanmış bir öğrencinin ders ortamındaki araştırmaya yönelik davranışları olumlu olmaktadır. Mesele öfke karşısında ne yapması gerektiğini araştırır ve öfkesini kontrol etmeyi öğrenir. (HK)

Kendine güvenen, kendinden emin ne yaptığını bilen bir öğrenci olarak karşımıza çıkmaktadır. Davranış konusunda sorular soruyor, bildiklerini arkadaşlarına aktarabiliyor, yetersiz kaldığı konularda öğretmenlerine sorular sorabiliyor, ailelerini sorular sorabiliyor ve bunları bizlere aktarıyorlar. (HH)

Mesela hayat bilgisi becerilerini kazanmış bir öğrenci trafik dersinde daha başarılı oluyor. Öğrencilere bilgi yükleyebiliyoruz. Ancak öğrenciler öğrendiklerini günlük yaşama aktarmıyorlar. Hayat bilgisi dersini uygulamalı bir şekilde işlenmesi gerektiğine inanıyorum. (SO)

Kendini sınıfta daha rahat ifade edebiliyor, merak duygusu gelişiyor, yeni bilgiler öğrenmeye kendisini daha hazır hissediyor. Edindiği yeni bilgileri de arkadaşlarına aktarmaktan zevk alıyor. (TÇ)

Araştırma becerisi kazanmış olan çocuk seviyesinin üzerinde daha ilginç sorular sorabilmektedir. (ZK)

Katılımcıların “daha bilinçli” olarak adlandırdıkları bu öğrenciler, merak duygusu gelişmiş, kendini ifade edebilen, kendine güvenen, dersi etkili dinleyen, soru sorabilen ve sorularına cevap bulabilen, araştırma yapmayı seven ve kaynaklara nasıl ulaşacağı bilen öğrenci özellikleri olarak anlatılmıştır. Kaynağa ulaşabilme ve bunu aktarabilme araştırma becerilerinin başında gelir.

Katılımcılardan (SO) öğrencilerin Hayat Bilgisi konularını günlük hayata aktarabilecekleri uygulamalı derslerin olası gerektiğinden bahsetmiştir. Ki bu konu Hayat Bilgisi Dersi Programının asıl amaçlarından biridir.

“İstekli” Düşümü

Araştırma becerisi kazanmış bir öğrenci diğer derslerde de merak ettiği bir konuyu kendi isteği ile araştırarak bilgi sahibi olmaktadır. (ŞY)

Daha hevesli olmaktadır. (AÖ)

Daha farklı oluyor. Çok istekli oluyorlar ve konulara daha farklı bakıyorlar.
(AÇ)

Bir şeyler araştırıp öğrenmek ve öğrendiklerini başkalarına aktarmak öğrenciler için büyük bir haz. (GK)

Öğrencinin öğrenmeye istekli olduğunu araştırıp öğrenirken edinilen bilgilerin daha kalıcı olduğunu düşünüyorum. (MM)

Öğrencilerin isteklilik gösterdikleri görüşüne varan katılımcılar, araştırmaya istekli olma, araştırdıkları bilgileri aktarmaya da istekli olma durumundan bahsetmişlerdir. Başkalarına aktarma durumunun öğrencide haz duygusunu elde ettiği belirtilmiştir.

“Meraklı” Düşümü

Öğrencinin derse katılımı artıyor, merak duygusu gelişiyor. Bu şekilde olumlu etkilerini görüyoruz. (DÖ)

Gerekli olan bilgiye araştırarak ulaşan öğrenciler başarılı oluyor. Bununla birlikte araştırarak öğrenilen bilgiler kalıcı oluyor. (MÖ)

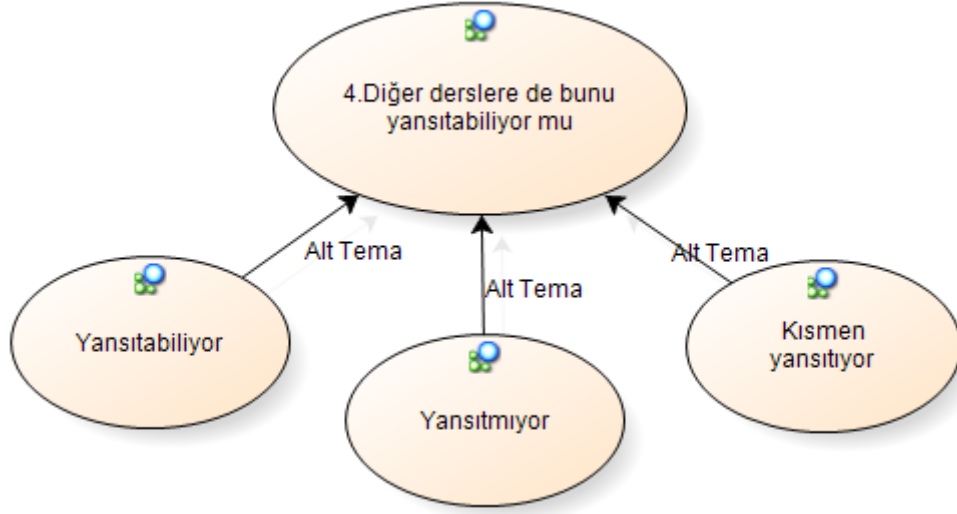
Araştırma becerilerini kazanmış öğrenci Sürekli merak etme becerisini de kazanmıştır. Konuyla ilgili hazırlanacak bir kavram haritasının tüm öğeleri bu tarz öğrencilerin zihninde kendiliğinden kolayca şekillenmektedir. (MK)

Kendini sınıfta daha rahat ifade edebiliyor, merak duygusu gelişiyor, yeni bilgiler öğrenmeye kendisini daha hazır hissediyor. Edindiği yeni bilgileri de arkadaşlarına aktarmaktan zevk alıyor. (TÇ)

Araştırma merakla başlayan bir dürtüdür. Merak duygusu olmasaydı günümüzdeki bilimsel gelişmelerin hiç biri şu an ki konumunda olmazdı. Katılımcıların da cevaplarında belirttiği gibi araştırma becerilerini kazanmış öğrencilerde merak duygusu gelişmiştir.

4. HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE ARAŞTIRMA BECERİLEİRİNİ KAZANAN BİR ÖĞRENCİ, DİĞER DERSLERİNDE DE BUNU YANSITABİLME DÜZEYİ NEDİR? SORUSUNA AİT BULGULAR

4. Tema: *Hayat Bilgisi Dersinde Araştırma Becerilerini Kazanan Bir Öğrenci, Diğer Derslerinde de Bunu Yansıtabilme Düzeyi Nedir?*

Şekil 4: Dördüncü Temanın Alt Temaları

Tema ile ilgili toplam 406 kelime kullanılmıştır. Katılımcıların tamamı tema ile ilgili görüş bildirmişlerdir. 29 kişi 389 kelime ile “Yansıtıyor” düğümüne, bir kişi 17 kelime ile “Kısmen Yansıtıyor” düğümüne kodlanmıştır. “Yansıtıyor” düğümüne herhangi bir kodlama yapılmamıştır.

Tablo 7. “Hayat Bilgisi Dersinde Araştırma Becerilerini Kazanan Bir Öğrenci, Diğer Derslerinde de Bunu Yansıtabilme Düzeyi Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular

4. Temaya Göre Değişkenlerin Dağılımı				
Kişi Sayısı		Yansıtabiliyor	Yansıtıyor	Kısmen yansıtıyor
CİNSİYET	BAYAN	16	0	0
	ERKEK	13	0	1
KIDEMİ	1-3	2	0	0
	4-6	2	0	0
	7-10	6	0	0
	11-15	7	0	1
	15 +	12	0	0
OKUL TÜRÜ	KASABA OKULU	12	0	1
	MERKEZ OKUL	9	0	0
	İLÇE OKULU	4	0	0
	KÖY OKULU	4	0	0
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	6	0	0
	2.SINIF	12	0	0
	3.SINIF	7	0	0
	4.SINIF	4	0	1

Kısmen Yansıtıyor” Düşümü

Bu beceri diğer derslerde de etkisini gösterse de genelde ezbere dayalı derslerde bu becerinin fazla kullanılmadığını düşünüyorum. (MK)

“Yansıtıyor” Dügümü

Diğer derslerde de bu özelliği kazanmış bir öğrenci merak ettiği konularla ilgili soru sorarak kendini belli etmektedir. (ŞY)

Diğer dersler içinde aynı performansı göstermektedir. (AÖ)

Araştırma ödevini hazırlayan ve bu beceriyi kazanmış öğrenci bunu diğer derslerine de yansıtılabilmektedir. (AK)

Kesinlikle yansıtıyor. Genellikle bu öğrenciler bir adım önde oluyorlar. (AÇ)

Önemli ölçüde yansıtılmaktadır. (AÖ)

Evet yansıtılabilmektedir. (BC)

Dersler arasında da bir ilişkilendirme yer alıyor. Konular tamamen bağımsız değil. Bu tarz ilişkilendirmeleri öğrenciler hemen yapabiliyorlar. (BŞ)

Hayat Bilgisi dersinde toplum kuralları işlediği için diğer dersler ve hatta hayatına öğrendiklerini yansıtabiliyor. (CG)

%90 ı diğer derslere de bu araştırma becerilerini yansıtıyor. (DM)

Yansıttığını görüyorum. Özellikle Türkçe dersinde kullanıyorlar. Mesela Atatürk’ün Hayatı konusu hayat bilgisi dersinde yer alıyor. Benzer konular olduğu için bu bilgileri Türkçe dersinde de kullanıyorlar. (DÖ)

Kazanımları hayat tarzları haline getirmiş öğrenciler bunu diğer derslerine de yansıtıyorlar. (EB)

Kesinlikle yansıtıyor. Öğrendiklerini veya bir problemini arkadaşları ile paylaşabiliyor. (GK)

Diğer derslerde de ödev olarak verilmese bile konuya hazırlıklı gelebiliyorlar. (GA)

Araştırma becerisi kazanan öğrenci diğer derslerde de başarılı olmaktadır. (HÖ)

Hayat bilgisi konuları ile diğer derslerin konuları paralel olarak ilerliyor. Bu anlamda bilgi transferini kolayca yapabiliyorlar. (HE)

Diğer derslere de yansıtır. Orijinal sorular sorar, eleştirel ve düşünsel sorular sorar. (HY)

Tüm derslerde tema ve üniteler birbiriyle örtüştüğü için araştırma becerilerini diğer derslere de yansıtabilmektedirler. (HÖ)

Hayat bilgisi dersinde öğrendiklerini diğer derslerde de (Toplum ve okul içerisinde hangi kurallara uyması gerekiyorsa) onu uygulayabiliyor. (HH)

Derslerin hepsi birbiriyle ilişkilidir. Hayat bilgisi dersinde davranış kazanın bir öğrenci bunu diğer derslerine de yansıtır. Örneğin hayat bilgisi dersinde öğrendiğimiz “Oy kullanma” konusu ile ilgili, görsel sanatlar dersinde yaptığı resim çalışmasına öğrendiği konuyu aktarabilir. (HN)

Evet yansıtıyor. Bu durum öğrencinin sözel ifade becerisini geliştiriyor. Toplumda kendisini rahatlıkla ifade edebiliyor ve düşüncelerini savunuyor. Bilen öğrenci tüm derslerde rahat davranıyor. (HÖZ)

Hayat Bilgisi dersinde araştırma becerisi kazanan bir öğrenci diğer derslerde de başarılı oluyor. (MÖ)

Araştırma becerisini kazanan öğrenci bu davranışını diğer derslere de yansıtabilir. (MM)

Bu konuda belli bir düzeye ulaşan çocuk kendisini diğer derslerde de gösterebiliyor. (VS)

Araştırma becerisi kazanan öğrenci diğer derslerde de bu beceriyi kullanıyor. (NG)

Hayat bilgisi dersinde bu tür çalışmalarını yapan öğrenciler Türkçe ve matematik dersinde daha başarılı oluyorlar. (OY)

Evet. Hayat Bilgisi dersinde davranış kazandıklarında herhangi bir derste konu ile ilgili veya bağlantılı noktaları bağdaştırıyorlar. Ancak davranışlara yansıtıyorlar ve öğrendikleri bilgi düzeyinde kalıyor. (SO)

Yeni bilgiler öğrenme, araştırıp yeni bilgilere ulaşma yönü geliyor ve bu yönünü diğer derslere de yansıtabiliyorlar. (TÇ)

Genelde öğrenciler hayat bilgisi dersinde bu beceriyi kazandıklarında Türkçe ve benzeri derslere rahatlıkla yansıtabiliyorlar. (VÇ)

Diğer derslere de yansıtabilir. (ZK)

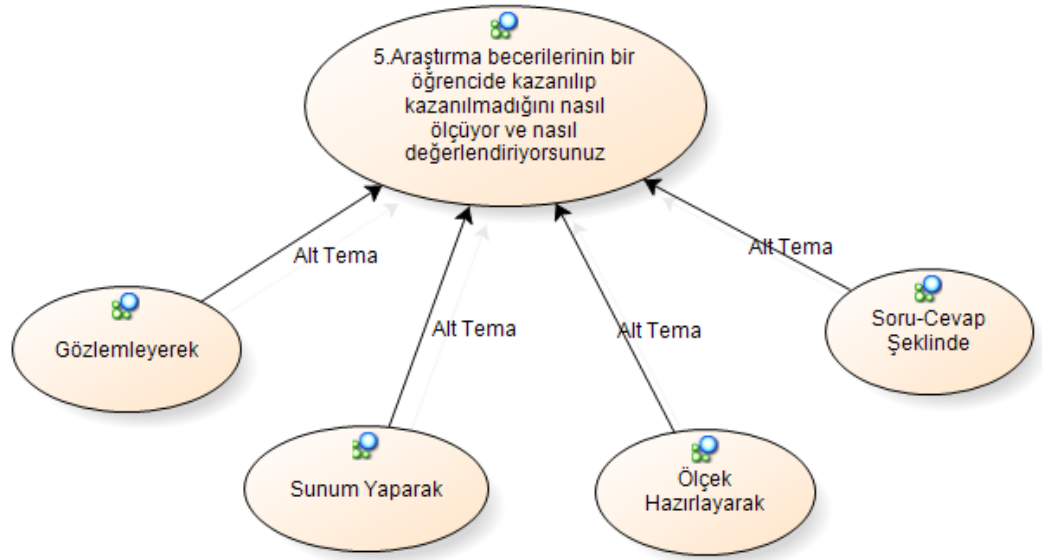
Araştırma becerilerinin diğer derslerle ilişkilendirme oranına bakıldığında öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde kazanmış oldukları araştırma becerilerini diğer derslerde de gösterdiklerini, katılımcıların verdikleri cevaplar bazında anlayabiliyoruz.

Katılımcıların örneklerinde, Türkçe Dersinin Atatürk konusunda, Matematik Dersinin problem çözümünde ve Görsel Sanatlar Dersinde o gün işlenen konunun görsel çalışmasını yaparken, öğrencilerin araştırma becerilerinin bu derslere de aktarıldığını görüyoruz.

Hayat Bilgisi Dersi Programında araştırma becerilerinin diğer derslerle ilişkisinde Türkçe Dersi görsel okuma becerisi ve Matematik Dersinde zaman, para ve materyal kullanma becerileri ile beraber verildiği görülmektedir. Bu becerilerin beraber verilmesi beceri kazandırmada dersler arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır.

5. HAYAT BİLGİSİ PROGRAMINDA YER ALAN ARAŞTIRMA BECERİLERİNİN BİR ÖĞRENCİDE KAZANILIP KAZANILMADIĞINI NASIL ÖLÇÜYOR VE BUNA NASIL DEĞERLENDİRME UYGULUYORSUNUZ? SORUSUNA AİT BULGULAR

5. Tema: *Hayat Bilgisi Programında yer alan araştırma becerilerinin bir öğrencide kazanılıp kazanılmadığını nasıl ölçüyor ve buna nasıl bir değerlendirme uyguluyorsunuz?*

Şekil 5: Beşinci Temanın Alt Temaları

Tema ile ilgili toplam 437 kelime kullanılmıştır. Katılımcıların tamamı tema ile ilgili görüş bildirmişlerdir. On beş kişi 219 kelime ile “Gözlemleyerek” düğümüne, sekiz kişi 186 kelime ile “Soru Cevap” düğümüne, yedi kişi 72 kelime ile “Ölçek Hazırlayarak” düğümüne, dört kişi 73 kelime ile “Sunum Yaparak” düğümüne kodlanmıştır. (Bazı katılımcılar birden fazla ölçme değerlendirme çalışması kullanmıştır.) Katılımcı görüşleri:

Tablo 8. “Hayat Bilgisi Programında yer alan araştırma becerilerinin bir öğrencide kazanılıp kazanılmadığını nasıl ölçüyor ve buna nasıl bir değerlendirme uyguluyorsunuz? ” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular

5.Temaya Göre Değişkenlerin Dağılımı					
Kişi Sayısı		Soru-Cevap Şeklinde	Sunum Yaparak	Gözlemleyerek	Ölçek Hazırlayarak
CİNSİYET	BAYAN	4	2	8	5
	ERKEK	4	2	7	2
KIDEMİ	1-3	0	0	2	0
	4-6	0	0	1	1
	7-10	3	1	2	2
	11-15	1	3	2	2
	15 +	4	0	8	2
OKUL TÜRÜ	KASABA OKULU	3	3	3	5
	MERKEZ OKUL	3	0	7	1
	İLÇE OKULU	1	1	2	1
	KÖY OKULU	1	0	3	0
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	2	0	1	3
	2.SINIF	2	1	9	1
	3.SINIF	3	2	3	2
	4.SINIF	1	1	2	1

“Gözlemleyerek” Düşümü

Öğrencilerin söz hakkı almalarından ve okudukları kitaplardan gözlem yolunu kullanarak değerlendirme yapıyorum. (AÇ)

Öğrenciyi birebir gözlemliyorum. Kendime ait resmi olmayan bir defterim var. Öğrencilerin notlarını ve onlara dair gelişmeleri o deftere kaydediyorum. (AÖ)

Gözlemleyerek ve davranışlarına bakarak değerlendiriyorum. (BŞ)

Bu derste kazanımların kavranıp kavranmadığını testlerde değil de çocuklardaki davranış değişikliğinde tabii ki olumlu davranışların artmasından anlıyorum. (CG)

Genellikle gözlem yolunun yanında proje ve performans ödevlerinden yararlanıyorum. (DM)

Genellikle gözlem yolunu kullanıyorum. Araştırmalarını kontrol yoluyla ölçüyorum. Herhangi bir değerlendirme ölçeği kullanmıyorum. (DÖ)

Sınıf içerisindeki çocukları gözlemleyerek ölçüyorum. Çocuklar kazanımları davranışlarıyla gösteriyorlar zaten. (EB)

Bu durum çocukların davranışlarına mutlaka yansıyor ve gözlemleyerek değerlendirebiliyorum. (GK)

Gözlemleyerek değerlendiriyorum. (GA)

Gözlem yoluyla ölçüyorum. Değerlendirme konusunda da bir not kullanmıyorum. (HÖ)

Öncelikle programda yer alan amaç ve kazanımlara bakıyoruz. Bu konu ile ilgili öğrencilere değişik sorular soruyoruz, Etkinlikler yaptırıyoruz. Proje ve performans ödevleri vererek değerlendir yapıyoruz. Sınıf içerisinde ki tutum ve davranışlarından, derse karşı olan ilgilerinden ve en önemlisi dersteki aktifliklerinden anlayabiliyoruz. (HÖZ)

Bunu tek ölçütünün günlük yaşama yansıtabilme oranı olduğunu düşünüyorum. Ders dışı gözlemler ve zaman zaman yapılan küçük değerlendirmeler yeterli oluyor. (MK)

Öğrenilen kazanımları yaşama ne kadar yansıtıp yansıtamadığına bakarak test soruları yaptırarak ölçerim. (MM)

Ders içi faaliyetlerde gözlemleyebiliyorum. Ders öncesi verilen çalışmalarını ne derece yapabildiğini gözlemliyorum. Parçayı analiz edip edemediğini kontrol ediyorum, sorduğum sorulara cevap verip vermediğini kontrol ediyorum. (VS)

Gözlem şeklinde ölçüyoruz. Çocuk, kazanımı hayatında uygulayabiliyorsa ve edindiği beceriyi arkadaşları arasında sergileyebiliyorsa hedefimize ulaştığımızı anlıyoruz. (TÇ)

Araştırma becerilerini gözlem yoluyla ölçüyorum cevabı (%44,12) lük bir kısmı oluşturmaktadır ki, bu oran katılımcıların yarıya yakını oluşturur. Araştırma becerisinin yaşama ve öğrenme ortamına ne kadar yansıtıp yansımadığını öğrenci davranışlarından ölçülmektedir. Öğrenci, araştırma becerisini hayatında uygulayabiliyorsa ve edindiği beceriyi arkadaşları arasında sergileyebiliyorsa hedefe ulaştığı o derecede anlaşılmalıdır. Sınıf içerisinde ki tutum ve davranışları, dersteki aktif halleri, derse karşı ilgi öğrenci hakkında araştırma becerisini kazanıp kazanılmadığı yönünde fikir vermektedir.

Gözlem yoluyla ölçme araştırma becerilerini değerlendirmede kullanılan bir teknik olup, katılımcıların gözlem formunu kullanmadıkları dikkat çekmektedir.

“Soru Cevap” Düşümü

Araştırma ödevini temayı işlemeden önce veriyoruz. Daha sonra dersi işlerken konu ile ilgili sorulara doğru cevap verebiliyorsa ya da araştırma ödevini sınıfta arkadaşlarına gereken şekilde sunabiliyorsa bu beceriyi kazanmış demektir. (ŞY)

Öğrenci raporlarını inceliyorum. Soru cevap yöntemi ile araştırma becerisini ölçmeye çalışıyorum. (HÖZ)

Daha çok soru cevap tekniğini kullanıyorum. Çoktan seçmeli sorular hazırlıyorum. Doğru yanlış şeklinde değişik ölçme araçlarından yararlanıyorum. (HE)

Öncelikle programda yer alan amaç ve kazanımlara bakıyoruz. Bu konu ile ilgili öğrencilere değişik sorular soruyoruz, etkinlikler yaptırıyoruz. Proje ve performans ödevleri vererek değerlendir yapıyoruz. Sınıf içerisinde ki tutum ve davranışlarından, derse karşı olan ilgilerinden ve en önemlisi dersteki aktifliklerinden anlayabiliyoruz. (AKPN)

Ders içi faaliyetlerde gözlemleyebiliyorum. Ders öncesi verilen çalışmalarını ne derece yapabildiğini gözlemliyorum. Parçayı analiz edip edemediğini kontrol ediyorum, sorduğum sorulara cevap verip vermediğini kontrol ediyorum. (NS)

Konu ile ilgili sorulara doğru cevap verebiliyorsa araştırma ödevini kendisi hazırlamış demektir. (NG)

Sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle % 100 bir ölçme gerçekleştiremiyoruz. Ancak kazanımları değerlendirmek amacı ile yazılı veya sözlü sorular soruyoruz.% 60 ile %70 arasında bir değerlendirme yapabiliyoruz. Ve bunu sınıf ortalamasına vurduğumuzda yeterli sayıya ulaştığını varsayıyor ve kazanımı kazanmış veya kazanamamış diyoruz. (SO)

Genelde sözel olarak soru soruyoruz ya da çeşitli dokümanlar istiyoruz. (VÇ)

Katılımcıların sekiz kişisi soru cevap yöntemi ile araştırma becerilerini ölçtüklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar genel olarak öğrencilerin verilen araştırma ödevi hakkında soruları cevaplama düzeyine bakmış, araştırmanın kendisi tarafından yapıp yapılmadığı anlaşılmaya çalışılmış, sınıf ortamında sunabilme düzeyi, konu hakimiyeti baz alınmıştır.

Açık uçlu soru, uzun cevaplı sorular, kısa cevaplı sorular araştırma becerilerini ölçmede kullanılması önerilen tekniklerdendir. Bu açıdan bakıldığında katılımcıların bu tekniği kullanmada doğru yol izledikleri söylenebilir.

“Ölçek Hazırlayarak” Düşümü

Ödev kontrolü ve kazanım değerlendirme ölçekleri ile yapıyorum. (AÖ)

Bu ölçeği ya kendimize göre ya da klavuz kitaplarımızdaki örneğe uygun değerlendirme ölçeği hazırlıyoruz. (AK)

Daha çok soru cevap tekniğini kullanıyorum. Çoktan seçmeli sorular hazırlıyorum. Doğru yanlış şeklinde değişik ölçme araçlarından yararlanıyorum. (HE)

Kitaptaki ölçeklerle veya kendi hazırladığım ölçeklerle değerlendirme yapıyorum. (HY)

Kitapta verilen değerlendirme formlarını uyguluyorum.(HÖ)

Kendimizin hazırladığı ders içi değerlendirme ölçekleri ile ölçüyoruz. Bu ölçekler her tema sonunda yapılıyor. (HN)

Çeşitli değerlendirme ölçekleri kullanılarak ölçme işlemi gerçekleştiriliyor. (MÖ)

Katılımcıların yedisi araştırma becerilerini ölçerek değerlendirdiklerinin belirtmiştir. Değerlendirme formu ve değerlendirme ölçekleri hazırlayarak, ya da kılavuz kitaplardaki değerlendirme ölçeklerini kullanarak ölçme ve değerlendirme yapmışlardır.

Araştırma çalışma değerlendirme formu, araştırma kağıdı ile değerlendirme yöntemleri araştırma becerilerini gözlem yoluyla ölçmede kullanılan tekniklerdir. Bu formaların bazen öğretmenin kendisi tarafından hazırlandığını görmekteyiz ki bu olumlu bir ayrıntıdır.

“Sunum Yaparak” Düşümü

Araştırma ödevini temayı işlemeden önce veriyoruz. Daha sonra dersi işlerken konu ile ilgili sorulara doğru cevap verebiliyorsa ya da araştırma ödevini sınıfta arkadaşlarına gereken şekilde sunabiliyorsa bu beceriyi kazanmış demektir. (ŞY)

Araştırmasının içeriğine bakıyorum. Araştırma ödevinin kendi çabasıyla yapılıp yapılmadığını kontrol ediyorum. Bezen sınıfta sunum yaptırıyorum. (BC)

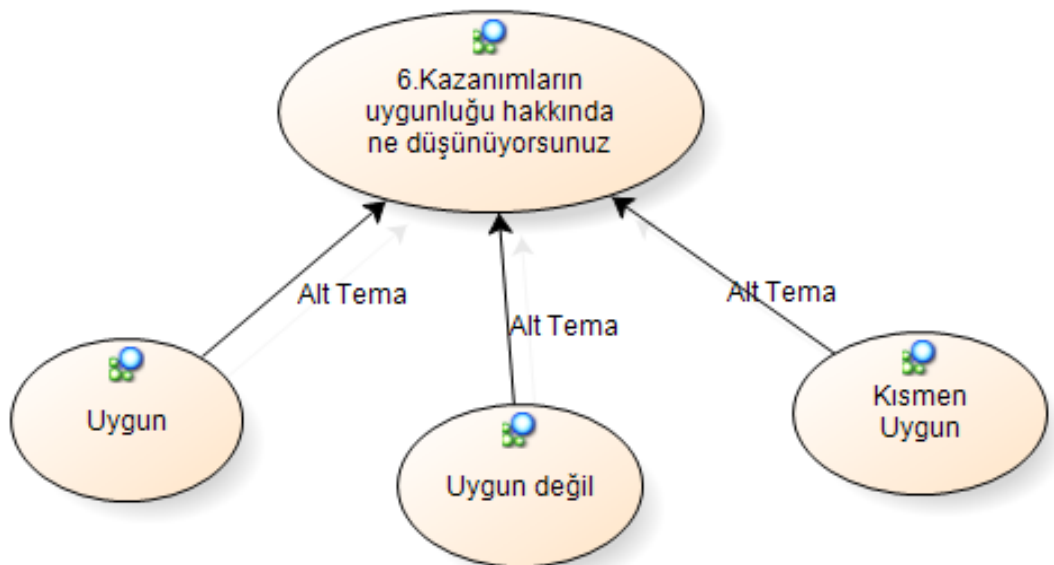
Bir çalışma verdiğimde nasıl ilerleyeceklerini söylüyorum. Çalışmalarını sınıf ortamında bana ve arkadaşlarına sunuyorlar ve böylece değerlendiriyoruz. (OY)

Öğrencinin kendi hazırlamış olduğu özgün ödevlerine bakarım. Sınıfta kendi başına anlatabiliyorsa kazanmıştır. (ZK)

Katılımcıların dördü sunum yaparak değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir ki bu Hayat Bilgisi programının değerlendirme kısmında araştırma becerilerinin bazı kazanımları için verilmiş bir değerlendirme şeklidir. Poster çalışması, sözlü sunum, ürün dosyasında sergileme araştırma becerilerini ölçmede kullanılan tekniklerdir. Katılımcıların bu teknikleri bilinçli bir şekilde kullandıklarını görmekteyiz.

6. HAYAT BİLGİSİ PROGRAMININ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARINI İLKÖĞRETİM 1., 2., VE 3. SINIF SEVİYESİNDEKİ BİR ÖĞRENCİNİN GELİŞİMİNİ VE ÖĞRENME ÖZELLİKLERİNİ GÖZ ÖNÜNDE TUTARAK İNCELEDİĞİNİZDE KAZANIMLARIN UYGUNLUĞU HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ? SORUSUNA AİT BULGULAR

6. Tema: Hayat Bilgisi Programının Araştırma Becerilerine Yönelik Kazanımlarını İlköğretim 1., 2., ve 3. Sınıf Seviyesindeki Bir Öğrencinin Gelişimini ve Öğrenme Özelliklerini Göz Önünde Tutarak İncelediğinizde Kazanımların Uygunluğu Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Şekil 6'da Altıncı Temanın Alt Temaları

Tema ile ilgili toplam 377 kelime kullanılmıştır. Katılımcıların 29'u tema ile ilgili görüş bildirmişlerdir. O dokuz kişi 159 kelime ile “Uygun” düğümüne, beş kişi 116 kelime ile “Kısmen Uygun” düğümüne, beş kişi 92 kelime ile “Uygun Değil” düğümüne kodlanmıştır. Temada %77,78 olumlu görüşe karşılık, % 22,22 olumsuz görüş kodlanmıştır.

Tablo 9. “Hayat Bilgisi Programının Araştırma Becerilerine Yönelik Kazanımlarını İlköğretim 1., 2., ve 3. Sınıf Seviyesindeki Bir Öğrencinin Gelişimini ve Öğrenme Özelliklerini Göz Önünde Tutarak İncelediğinizde Kazanımların Uygunluğu Hakkında Ne Düşünüyorsunuz? ” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular

6. Temaya Göre Değişkenlerin Dağılımı				
Kişi Sayısı		Uygun	Uygun Değil	Kısmen Uygun
CİNSİYET	BAYAN	10	2	3
	ERKEK	9	3	2
KIDEMİ	1-3	1	1	1
	4-6	2	0	0
	7-10	3	1	2
	11-15	7	1	0
	15 +	6	2	2
OKUL TÜRÜ	KASABA OKULU	9	2	2
	MERKEZ OKUL	4	2	1
	İLÇE OKULU	4	0	0
	KÖY OKULU	2	1	2
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	3	1	2

	2.SINIF	8	2	1
	3.SINIF	5	0	2
	4.SINIF	3	2	0

Tablodaki cevaplayıcıların kişi sayısına bakıldığında; kazanımların öğrenci seviyesine uygun bulunduğunu söyleyebiliriz.

“Uygun” Düşümü

Kazanımlar sınıfların seviyesine uygundur. (ŞY)

Uygun olduğunu düşünüyorum. (AÖ)

Kazanımlar genelde öğrenci seviyelerine uygundur. (AK)

Kazanımlar öğrenci seviyelerine uygun ve günlük hayatta kullanılabilir durumda. (BC)

Bu program 1. 2. ve 3.sınıflar için uygun. Bilgi yüklemek yerine bilgiye nasıl ulaşılacağını öğretiyor. (BŞ)

Kazanılar genelde uygun. Zaten çocuk araştırma yapmak için çok çaba sarf etmesine lüzum yok. Çünkü internetten indirip sınıfa getiriyorlar. (CG)

Kazanımlar nitelikli ancak 1.sınıfta büyük bir beklenti olmuyor. Sınıflar ilerledikçe becerileri artıyor.” (DM)

Kazanımlar uygun ancak kazanımların çocuğa aktarılması öğretmenin kişisel becerisine ve aile ortamına bağlıdır. Sadece kitaplarda ki etkinliklerle kazanımların kazandırılması pek mümkün değil. (EB)

Kazanımlarla çocukların özellikleri uyuyor. (GK)

Uygundur. (HÖ)

Uygun olduğunu düşünüyorum. Hayat bilgisi konuları çok zor değil. Ve konularını günlük yaşamdan alıyor. (HE)

Kazanımlar uygun fakat bana göre biraz daha sadeleştirilebilir. (HY) ancak genel manası ile bir uygunluk olduğunu söyleyebilirim. (HY)

Kazanımların öğrenci seviyelerine uygun olduğunu düşünüyorum. (HH)

Kazanımlar uygundur. (MÖ)

Çocukların günlük yaşamda kullanabilecekleri ve düzeylerine uygun kazanımlar olduğunu düşünüyorum. (VS)

Konuların yeterli olduğunu düşünmüyorum. (OY)

Genelde uygun. Ancak bazen çocukların kazanımları kavraması zor oluyor.(VÇ)

Kazanımlar bence uygundur.(ZK)

Araştırma becerileri kazanımlarının öğrencilerin öğrenme düzeyine uygunluğu hakkındaki bu soruda katılımcıların 19'u uygundur görüşünü belirtmiştir. Öğrencilerin günlük yaşamda kullanabilecekleri, seviyelerine uygun kazanımlar olduğu belirtilmekle beraber, becerilerin öğrencilere aktarılmasında öğretmenin kişisel becerisinin önemli olduğu belirtilmiştir. Bir katılımcıda hazır bilgi vermek yerine, bilgiye nasıl ulaşılabileceğinin öğretildiğine dikkat çekmiştir.

“Kısmen Uygun” Düşümü

Yüzde seksen örtüşüyor. Ancak içerisine hayatın içerisinde bazı şeylerinde katılması gerektiğini düşünüyorum. (AÖ)

Yaşadıkları yere göre bu durum farklılık gösteriyor. Mesela şehir merkezindeki bir öğrencinin gelişim ve öğrenme düzeyi daha üst düzeydedir. Şehirdeki öğrenciler çevresel faktörlerle daha çok etkileşime giriyorlar. Dolayısıyla bu öğrencilerin araştırma becerileri, istek ve tutumları daha gelişmiş oluyor. Köy okulundaki öğrencilerin ise çevre ile etkileşimleri daha kısıtlıdır. Köydeki öğrenciler ile şehirdeki öğrenciler arasında bu anlamda bir fark bulunmaktadır. (DÖ)

Kazanımlar öğrenci seviyelerine uygundur. Fakat çalıştığımız okulda ki imkan ve çevre şartları buna engel olabiliyor. (HN)

Bazı kazanımlar seviyenin üzerinde olabiliyor. (MM)

Kitaplarda ki kazanımların genel olarak çok güzel belirlendiğini düşünüyorum. Fakat köy ortamında anne babaların kültür düzeyinin yüksek olmaması, çocukların çok iyi yetişmiş olarak gelmemeleri noktasında sıkıntı yaşıyorum. (TÇ)

Kısmen uygun düğümünde uygunluğun kısmen olması çevre koşullarının olumsuzluğuna bağlanmıştır. Çevre koşulları şehir okullarındaki öğrencilerin imkânlarına, öğretmenlerin çalıştıkları okulların imkân ve çevresel faktörlerine, ailelerin kültür düzeyine bağlanmıştır.

“Uygun Değil” Düğümü

Öğrencilerin bireysel farkları göz önüne alındığında uygun olmadığını düşünüyorum. (HÖ)

Derste süre ile öğrencilerin konuya hazırlanması, sunması ve sınıftaki öğrenci sayısı yetersiz kalmaktadır. (HÖZ)

Kazanımlar bölge ve yerleşim yeri farklılığından dolayı zaman zaman yetersizlikler yaşanmaktadır. Örneğin kırsalda yaşayan öğrencilere trafik işaretleri ve kurallarıyla ilgili konular soyut gelebilmektedir. Bölgede yetişmeyen tarım ürünleriyle ilgili konular uzak kalabilmektedir. (MK)

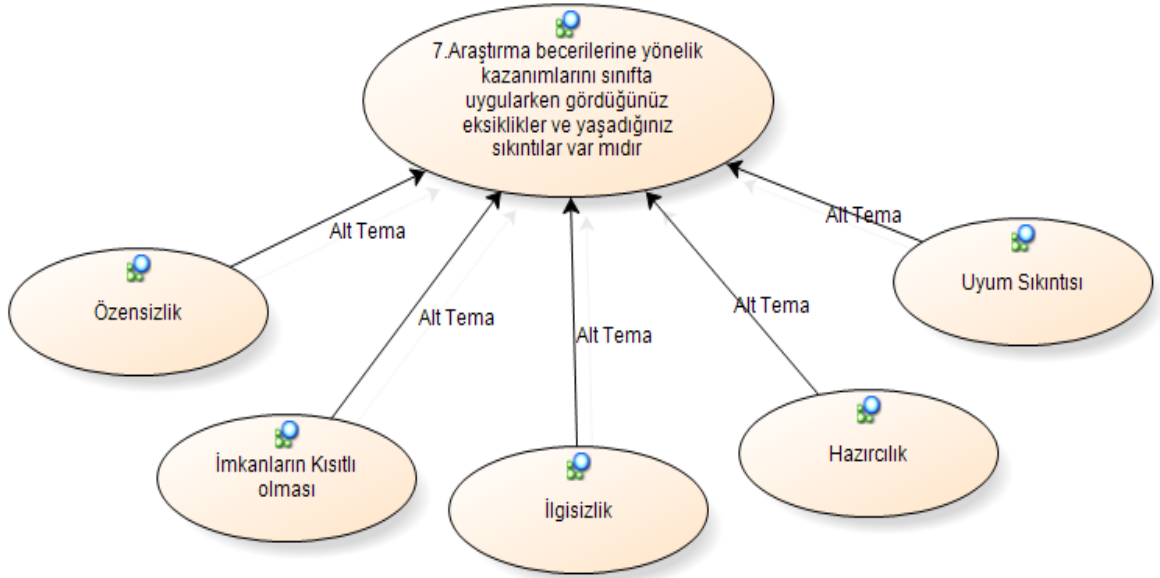
Bazı kazanımlar seviyenin üzerinde oluyor. Ayrıca her öğrenci aynı olanağa sahip değil. (NG)

Tutarlı değil. Bir sınıfta 3 veya 4 öğrenme stili olan öğrenciler bulunuyor. Hayat Bilgisi konuları ise standart ve çocuğun ilgi duyduğu alanlardan farklıdır. Tam manasıyla karşılık bulamıyor. (SO)

Katılımcıların beşinin belirttiği kazanımların öğrencilerin öğrenme özelliklerine uygun değildir ifadesinde genellikle bölge ve yerleşim yeri farklılıkları üzerinde durulmuştur. Bölgede yetişmeyen tarım ürünleri hakkında bilgi edinmekte zorluluktan, kırsaldaki öğrencilerin trafik kurallarını kavramakta zorlandıklarını ifade etmişlerdi.

7. HAYAT BİLGİSİ PROGRAMININ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARINI İLKÖĞRETİM 1., 2., VE 3. SINIF SEVİYESİNDE UYGULARKEN GÖRDÜĞÜNÜZ EKSİKLİKLER VE YAŞADIĞINIZ SIKINTILAR VAR MI? VARSA BUNLARDAN BAHSEDİP ÖNEREBİLECEĞİNİZ ÇÖZÜM YOLLARINI PAYLAŞABİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT BULGULAR

7. Tema: Hayat Bilgisi Programının Araştırma Becerilerine Yönelik Kazanımlarını İlköğretim 1., 2., ve 3. Sınıf Seviyesinde Uygularken Gördüğünüz Eksiklikler ve Yaşadığınız Sıkıntılar Var mı? Varsa Bunlardan Bahsedip Önerebileceğiniz Çözüm Yollarını Paylaşabilir Misiniz?

Şekil 7. Yedinci Temanın Alt Temaları

Tema ile ilgili toplam 666 kelime kullanılmıştır. Katılımcıların tamamı tema ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Ancak, üç katılımcının görüşleri düğümlerden herhangi biriyle ilişkilendirilmemiştir. İki kişi 61 kelime ile “Hazırcılık” düğümüne, yedi kişi 130 kelime ile “İlgisizlik” düğümüne, on üç kişi 283 kelime ile “İmkânların Kısıtlı Olması” düğümüne, üç kişi 70 kelime ile “Özensizlik” düğümüne, iki kişi 40 kelime ile “Uyum Sıkıntısı” düğümüne kodlanmıştır.

Tablo 10. “Hayat Bilgisi Programının Araştırma Becerilerine Yönelik Kazanımlarını İlköğretim 1., 2., ve 3. Sınıf Seviyesinde Uygularken Gördüğünüz Eksiklikler ve Yaşadığınız Sıkıntılar Var mı? Varsa Bunlardan Bahsedip Önerilebileceğiniz Çözüm Yollarını Paylaşabilir misiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplara İlişkin Bulgular

7.Temaya Göre Değişkenlerin Dağılımı						
Kişi Sayısı		Özensizlik	Hazırcılık	İlgisizlik	İmkânların Kısıtlı Olması	Uyum Sıkıntısı
CİNSİYET	BAYAN	2	2	4	8	2
	ERKEK	1	0	3	5	0
KIDEMİ	1-3	0	0	0	2	0
	4-6	0	0	0	1	1
	7-10	0	1	3	3	0
	11-15	2	0	1	2	0
	15 +	1	1	3	5	1
OKUL TÜRÜ	KASABA OKUL	2	1	2	6	0
	MERKEZ OKUL	1	1	2	3	1
	İLÇE OKULU	0	0	1	2	1
	KÖY OKULU	0	0	2	2	0
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	0	0	3	3	0
	2.SINIF	0	1	3	6	2
	3.SINIF	1	1	1	4	0
	4.SINIF	2	0	0	0	0

Tablodaki cevaplayıcılardan, 3 kişi özensizlik düğümüne, 2 kişi hazırcılık düğümün, 7 kişi ilgisizlik düğümüne, 13 kişi imkânlar kısıtlı düğümüne, 8 kişi de uyum sıkıntısı düğümde cevaplayıcı olmuştur. İmkânların kısıtlı olmasında katılımcıların çoğunluklu cevap vermesi araştırma becerisinin geliştirilmesinde olumsuz bir etken gibi görünmektedir.

“Hazırcılık” Düğümü

Evinde bilgisayarı fakat bilgisayarı olmayan çocuk internet cafeye gitmekte konuyu söyleyip verilen kağıdı aynen sınıfa getirmektedir. Yani ödevi hazırlarken çocuğun velisinin maddi durumu, velinin eğitim düzeyi, velinin çocuğuna karşı olan ilgisi de önemli olmaktadır. (ŞY)

1.Sınıfta biraz zorlanıyorum. Çünkü çocuk ailesinden gördüklerini uyguluyor. Bu sebeple özellikle 1. Sınıfta velilerle iş birliği yapılması taraftarıyım. (BŞ)

Araştırma becerilerinin kazanılması için verilen araştırma ödevleri ve çalışmaların kaynak olarak internet kullanımını yanlış anlamalarından, araştırmayı hazırcılık haline getirdiklerinden bahsedilmiştir. Öğrencileri hazırcılığa itmesinden dolayı olumsuz bir görüş bildirilmiştir.

“İlgisizlik” Düğümü

Çocuklar zaman zaman alıştırmayı yapmayı unutabiliyorlar. Aileler bu noktada yetersiz kalabiliyor veya çocuklar ilgisiz kalabiliyor. (EB)

Velilerin öğrencilere yeterince vakit ayıramaması konusunda sıkıntı yaşıyorum. (GA)

Sıkıntılarımız oluyor. Öğrencilerde bulunan kavram eksikliği, ailelerin öğrenciler ile iletişimsizliği konuların kavranmasında problem yaratıyor. (HN)

Araştırma ödevleri yapılırken ailenin yardımı gerekiyor. Bu araştırma ödevlerini bilinçli ailelerin çocukları yapabiliyor. Araştırma ödevleri mutlaka sınıfta tekrar edilip paylaşılmalıdır. (MM)

Çocuğun iç motivasyonunun eksik olması, materyallerin az olması, ders kitapların yanında verilen cdlerin taşraya ulaşmıyor olması, kaynaklara ulaşmanın zor olması öğretmenlerin üst düzey çalışma göstermesini gerektiriyor. (VS)

Çocukların yeterli donanıma sahip olmadan okula gelmeleri yeteri kadar katılım sağlayamamalarına neden oluyor. Genel olarak tüm iş öğretmenlere kalıyor. Ailelerin çocuklara okuma çalışmaları ve olumlu davranış kazandırma gibi faaliyetler yaptırılmaları gerekmektedir. (TÇ)

Öğrenciler derste aktardıklarımızı günlük yaşamda uygulayamıyorlar. Öğrencilerin edindikleri bilgileri günlük yaşama aktarmaları için gerekli tedbirler alınmalıdır. (VÇ)

Katılımcılarından yedisinin verdikleri cevaplar incelendiğinde ebeveynlerin öğrenciler ile iletişimsizliği, ailelerin ilgisizliği, iç motivasyonun eksik olması, materyallerin az olması, ders kitapların yanında verilen cdlerin taşraya ulaşmıyor olması, kaynaklara ulaşmanın zor olması araştırma becerilerinin kazanılmasında görülen eksikler arasındadır.

“İmkânların Kısıtlı Olması” Düğümü

Herkesin evinde bilgisayar olmayışı araştırmaları aksatıyor. İnternet cafelere de her öğrenci gidemiyor. (AÖ)

Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve diğer özellikleri öğrencinin gelişimini etkiliyor. (AÇ)

Köy okullarında imkanların kısıtlı olması, internet bağlantısının olmaması, okuma alışkanlığının yeterince kazanılmaması önemli sıkıntılardır. Bu şartlar altında uygulama yapılması zorlaşmaktadır.(DÖ)

Var. Bazı durumlarda zaman yetmiyor. Bazen ekonomik sıkıntılar yaşanıyor.(HÖ)

Özellikle kırsal kesimde materyal noktasında sıkıntılar yaşayabiliyoruz. (HE)

Kırsal kesimlerde araştırma ödevleri çocuk ve ailesi için sıkıntılı olmaktadır. Çünkü internet ve bilgisayara ulaşmak güçtür. (HY)

Araştırma becerilerinin geliştirilmesinde çevresel şartlara göre incelersek eksiklikler ve sıkıntılar olduğunu görebiliriz. Örneğin İzmir merkezdeki bir öğrenci ile Şırnak Uludere de ki öğrenciye aynı araştırma becerisi kazandırılmaya çalışılıyor. Çözüm olarak araştırma becerilerinin kazandırılmamsın çevresel şartlara göre değişiklik göstermesi gerektiğini düşünüyorum. (HÖ)

Etkinlikleri yaparken süre yetmiyor. Bazı konulara bir saat verilmiş hem konuyu okuyup, anlayıp, etkinliği yapmak bir saatte gerçekleşmiyor diğer derslere sarkıyor. (HH)

34-35 Kişilik bir sınıfım var. Her öğrenciye 1 dk'lık süre versem hemen hemen bir ders saatini alıyor.1 dakikalık sürede çocuğun sunumu yetersiz kalıyor konuların çeşitli ve fazla olması, ders ile ilgili araç gereçlerin veliler açısından temininin zor olması sıkıntı yaşamamıza neden oluyor. (GK)

Araştırma becerisine yönelik kazanımlar, çevre şartları ve öğrencilerin imkânları göz önüne alındığında olumsuzluklar ortaya çıkıyor. Bunlar da çevre şartları ve öğrencilerin imkânları değerlendirilerek işlendiğinde yararlı oluyor. (MÖ)

Çocuğun iç motivasyonunun eksik olması, materyallerin az olması, ders kitapların yanında verilen cd'lerin taşraya ulaşmıyor olması, kaynaklara ulaşmanın zor olması öğretmenlerin üst düzey çalışma göstermesini gerektiriyor. (VS)

Köy ve şehir okulları bir tutuluyor. Bu okullardaki öğrencilerin seviyeleri bir değil fakat bizler aynı programı köy çocuğuna da şehir çocuğuna da uyguluyoruz.

Köy çocuğu okul hayatına 1-0 yenik başlamış oluyor. (NG)

Bazen kırsal kesimde oturan çocuklar için sıkıntılar yaşanmaktadır. Evde bilgisayarı olmayan çocuklar için internetten hava durumu edininiz gibi alıştırmalara vardır. (ZK)

Katılımların on üçünün üzerinde durduğu imkânların kısıtlılığı düğümü, yine bölgesel farklılık, şehir ve köy okullarının imkân eşitsizliği, sınıf mevcutlarının fazlalığı, buna bağlı olarak sürenin her öğrenciye eşit söz hakkı vermede yetersizliği, soysa-ekonomik düzeyin etkisi, araştırma becerilerinin kazanılmasında olumsuz etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

“Özensizlik” Düğümü

Hayat Bilgisi konularını biz öğretmenler anlatıma değil de pratiğe uygun olarak işlersek hayat bilgisi konuları amacına ulaşmış olur. (AKPN)

Hayat Bilgisi ders kitapları yeterli değil. Kitapta güzel konular ele alınıyor. Ancak kısa kısa yer veriliyor. Hayat Bilgisi hayatın içinden bir ders olduğu için pratiğe yer verilmesini daha doğru buluyorum. (AÇ)

Programların bölgesel farklılıklar göz önüne alınarak hazırlanması, alanında yetkin öğretmenlerin de onayına sunulması alanında çalışan eğitimcilerin tespit ettiği sorunların giderilmesi sıkıntıların çözümünü kolaylaştıracaktır. (MK)

Katılımcıların üçünün bu düğümde bahsettikleri eksiklerin giderilmesi için önerdikleri öneriler; Hayat Bilgisi Dersi kaynak kitabının içerisindeki etkinliklerin, öğretmen görüş ve düşüncelerine yer vererek bölgesel farklılıklar baz alınarak hazırlanması doğrultusundadır.

“Uyum Sıkıntısı” Düğümü

1.Sınıfta biraz zorlanıyorum. Çünkü çocuk ailesinden gördüklerini uyguluyor. Bu sebeple özellikle 1. Sınıfta velilerle iş birliği yapılması taraftarıyım. (BŞ)

1.sınıfta çocuğun okula uyum süreci olduğu için bir takım sıkıntılar yaşanabiliyor.2. ve 3. Sınıflarda ise pek sıkıntı görülüyor. (DM)

Katılımcılardan uyum sıkıntısı çekildiğini belirtenlerin birinci sınıf öğrencilerde olduğu görülmektedir. Bu durumun birinci sınıf öğrencilerinde yaşanması doğal bir süreç olup, onların bu uyum sıkıntısını bir an önce giderilmesinde öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Lakin öğretmenlerin bu sıkıntının giderilmesindeki çözümü aile desteğine bağladıkları görülmektedir ki bu öneri olumlu bir tutumdur.

Tablo 11. *Temalar İçin Yapılan Olumlu Olumsuz Görüşlerin Değişkenlere Göre Dağılım Tablosu*

Temalar İçin Yapılan Olumlu Olumsuz Görüşlerin Değişkenlere Göre Dağılımı			
Kişi Sayısı		Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler
CİNSİYET	BAYAN	16	4
	ERKEK	14	4
KIDEMİ	1-3	2	1
	4-6	2	0
	7-10	6	3
	11-15	8	2
	15 +	12	2
OKUL TÜRÜ	KASABA OKUL	13	4
	MERKEZ OKUL	9	2
	İLÇE OKULU	4	1
	KÖY OKULU	4	1
OKUTTUĞU SINIF	1.SINIF	6	3
	2.SINIF	12	2
	3.SINIF	7	0
	4.SINIF	5	3

Temalara göre olumlu, olumsuz görüşlerin değişkenlerine bakıldığında, bayanlar arasında olumlu görüş bildirenlerin olumsuz görüş bildirenlere göre daha çok sayıda olduğu görülmektedir. Erkeklerde de olumlu görüş bildirenlerin olumsuz görüş bildirenlere göre daha çok olduğu görülmektedir.

Kıdeme göre olumlu ve olumsuz görüşlere bakıldığında, (4-6) yıl kıdeme sahip olan katılımcılar ve 3. Sınıf okutan öğretmenlerin 100 %'ünün olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Diğer kıdem gruplarında, okutulan sınıf seviyesinde ve çalışılan okul türünde hem olumlu hem olumsuz görüş bildirilmiştir. Öğretmen görüşlerinin tamamına bakıldığında, Hayat Bilgisi Dersindeki araştırma becerileri kazanımlarına ulaşılabilindiği sonucuna varabiliriz.

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

1. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu araştırma “2005 Hayat Bilgisi Dersi Programının Araştırma Becerilerine Ulaşabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” amacıyla yapılmıştır.

Afyonkarahisar ili, merkeze bağlı köy ve ilçelerinde görev yapan 30 öğretmenin %53,3’ ü bayan, % 46,6 ‘sı erkektir.

Katılımcıların %6,62’ sı (1-3) yıllık kıdeme, %6,6’ sı (4-6) yıllık kıdeme, % 23,3’ü (7-10) yıllık kıdeme, %26,6’ sı (11-15) yıllık kıdeme, %40’ ı (15+ üstü) kıdeme sahip oldukları belirlenmiştir.

Katılımcıların %13,3’ ü köy okulunda, %43,3’ ü kasaba okulunda, % 13,3’ ü ilçe okulunda, % 30’u da merkez okulda çalışmaktadır.

Katılımcıların okuttuğu sınıf düzeyinin %20’ sini 1. Sınıf, %40’ını 2. Sınıf, % 23,3’ ünü 3. Sınıf, %16, 6’ sını 4. Sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

1.1. HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE, ARAŞTIRMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN YAPTIĞIMIZ ETKİNLİKLER VAR MIDIR? VARSA ÖRNEKLER VEREBİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT SONUÇLAR

Araştırma becerilerinin geliştirilmesi için yapılan etkinlik var mıdır? diye sorulduğunda 30 katılımcının da, araştırma becerisini kazandırmak için düzenledikleri etkinlikler olduğu ve bu etkinliklere örnekler verebildikleri görülmüştür.

Etkinliklere verilen örnekler; çevrelerini gözlemleyerek yapabilecekleri araştırmalar ve aile desteği ile yapılacak araştırmalar olmuştur. Meslekler hakkında araştırma, mevsimlerin özellikleri hakkında araştırma, gece gündüz oluşumu dersin başındaki görsel okumalar, doğada neler olduğu gözlemleyerek kendinin yapabileceği araştırmalardır. Atatürk’ün hayatı ile ilgili araştırma, okulumuzun geçmişi hakkında araştırma, konudan ana fikir bulma, aile soy ağacı, gök cisimleri hakkında araştırma etkinlikleri, atasözü araştırma, merak edilen tartışma konuları

hakkında araştırmalar, sanatçı, bilim adamı ve sporcuların hayatları, aile büyüklerinden yararlanarak yapabilecekleri araştırmalar olarak örnek verilmiştir.

Araştırma becerisi kazandırılmaya çalışılan bu öğrencilerin kaynak olarak internet, kitap, dergi, ansiklopedi ve gazete kullandıkları belirtilmiş. Çoğunluk olarak aile büyüklerinden yararlanılacak ya da onların yardımcı olabilecek ödevler verildiği belirtilmiştir. Katılımcıların çalıştığı okul türüne göre düzenledikleri etkinlikler arasında farklılık olduğu sonucuna varabiliriz. Aşağıda bunu destekleyen örneklere yer verilmiştir. M.Ö ve C.G kasaba okulunda çalışırken, E.B. ve H.Ö. merkez okulda çalışmaktadırlar.

E.B., Konu ile ilgili ön hazırlık olması amacıyla araştırma ödevleri veriyorum. İnternette ve aile büyüklerinden yardım alarak ödevlerini yapıyorlar. Ve bir sonraki ders pekiştirme amacıyla kısa sürecek ödevler veriyorum.

H.Ö., Örneğin gökyüzü konusunda gökcisimleri ile ilgili bir araştırma yaptılar. Okuldaki bilim ocuk dergisinden, internette, abla ve ağabeylerinden bu konu ile ilgili bilgi edindiler.

M.Ö., Daha çok çevresinden ve aile büyüklerinden öğrenebileceği konularla ilgili araştırma etkinliği yaptırılıyor.

C.G., Kolay ulaşılabilecek bilgiler örneğin Atatürk'ün hayatı, ulusal bayramlar ve büyüklerinden bilgi almak için sorular veriliyor.

1.2. PROGRAMDA Kİ HAYAT BİLGİSİ DERSİ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARIN, TEMALARLA ÖRTÜŞME DÜZEYİ HAKKINDA NE SÖYLEYEBİLİRSİNİZ? SORUSUNA AİT SONUÇLAR

Hayat Bilgisi Dersindeki araştırma becerilerine yönelik kazanımların temalarla örtüşme düzeyine ait bu soruda %92,86 olumlu görüşe karşılık, %7,14 olumsuz görüş kodlanmıştır.

Temaların örtüşme düzeyi hakkındaki bu soruda bayan ve erkek cevaplayıcıların çoğunluğunun örtüştüğu konusunda hem fikir olduklarını söyleyebiliriz.

Katılımcılar kıdeme göre incelendiğinde (1-3) yıl kıdeme sahip olanlar ve (4-6) yıl kıdeme sahip olan katılımcıların hepsinin, kazanımlarla temaların örtüştüğü fikrinde olduğunu görmekteyiz. Diğer kıdem yıllarına sahip olan katılımcıların kazanımlarla temaların örtüşüp örtüşmediği konusunda fikir ayrılığı yaşadıkları sonucuna varılabilir.

Katılımcıların çalıştığı okul türüne bakıldığında, araştırma becerilerine ait kazanımların temalarla tamamen örtüştüğünü düşünen sadece köy okulu öğretmenleri olduğu sonucu çıkmaktadır. Diğer okul türlerinde çalışan öğretmenler araştırma becerilerine ait kazanımların temalarla örtüşme düzeyinde değişik fikirlerde olsalar da, çoğunluğu örtüşmektedir cevabını vermişlerdir.

Katılımcılardan örtüşmüyor ve bazen örtüşüyor bazen örtüşmüyor ifadesini kullananlar neden böyle düşündüklerini; çevre şartlarını, ek kaynağa ihtiyaç duyduklarını, yaşamla yeteri kadar uyummadığını ve araştırma sorularının başlangıçta ön hazırlık olarak verilmesini uygun buldukları gibi ifadeler kullanarak belirtmişlerdir.

“Kazanımların bazen çevre şartların uygun olmadığını düşünüyorum. (MM)

Tam manasıyla dört dörtlük örtüşmediğini düşünüyorum. Konunun bitimine doğru araştırma soruları soruluyor. Araştırma sorularının başlangıçta bir ön hazırlık olarak verilmesi daha doğru olurdu. Konu işlendikten sonra pekiştirme amaçlı çalışmaların yapılmasını daha faydalı buluyorum. (SO)”

1.3. HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE ARAŞTIRMA BECERİLERİNİ KAZANMIŞ BİR ÖĞRENCİNİN DERS ORTAMINDA Kİ ARAŞTIRMAYA YÖNELİK TUTUMLARI NASIL OLMAKTADIR. ANLATABİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT SONUÇLAR

Araştırma becerilerini kazanmış bir öğrencinin ders içindeki araştırmaya yönelik tutumlarını belirlemek için sorulan bu görüşme sorusunda, cevaplayıcılardan meraklı, istekli, aktif ve daha bilinçli tanımları yapılmıştır. Araştırma becerilerini kazanan öğrenciler için en çok kullanılan ifadenin “aktif “ ve “daha bilinçli” kelimeler olduğu görülmektedir.

Araştırmaya karşı davranış ve tutumlarının nasıl olduğunun belirlendiği bu temada bayan katılımcıların meraklı ifadesi hariç tüm ifadeleri kullanarak öğrencileri tanımladıklarını görmekteyiz. Erkek cevaplayıcıların ise tüm ifadeleri kullanarak öğrencileri tanımladıkları sonucuna ulaşabiliriz.

Görüşler kıdeme göre incelendiğinde 15+ yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin öğrencilerin araştırma becerisine karşı tutumlarını ifade ederken, tüm tanımları kullandıkları sonucunu çıkarabiliriz. Diğer kıdeme sahip olan katılımcılar bazı ifadeleri kullanmadıkları sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların çalıştıkları okul türünde sadece kasaba okulu öğretmenlerinin araştırma becerilerine karşı tutum ve davranışlarını ifade ederken tüm tanımları kullandıkları sonucuna varabiliriz. Diğer okul türlerinde çalışan katılımcıların birkaç tanımı kullanıp, birkaçını kullanmadıklarını görmekteyiz.

Okutulan sınıf düzeyine bakarak çıkarılan sonuçta, 2. ve 3. Sınıf öğretmenleri öğrencileri için tüm tanımları (aktif, meraklı, istekli, daha bilinçli) kullanmışlardır. Diğer sınıf düzeyindeki öğretmenler tanımların birkaçını kullanarak öğrencilerinin araştırma becerilerine ait tutumlarını ifade etmişlerdir.

Semerci ve Yelken (2010)' da yaptığı "İlköğretim Programındaki Ortak Temel Becerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri" konulu araştırmada, öğretmenler, yeni programın Araştırma-sorgulama becerisinin, %18,4 ile Matematik dersinde, %23,4 ile Fen ve Teknoloji dersinde, %15,8 ile Hayat Bilgisi dersinde geliştirilebileceğini vurgulamışlardır. %23,4'lük kısmı oluşturan Fen ve Teknoloji Dersinin, Hayat Bilgisi Dersinin devamı olduğunu düşünürsek kısmen, araştırma becerilerinin Hayat Bilgisi Dersinde geliştirilme yüzdesi artacaktır sonucuna ulaşabiliriz.

1.4. HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE ARAŞTIRMA BECERİLERİNİ KAZANAN BİR ÖĞRENCİ, DİĞER DERSLERİNDE DE BUNU YANSITABİLME DÜZEYİ NEDİR? SORUSUNA AİT SONUÇLAR

Araştırma becerilerini kazanan bir öğrenci diğer derslerde de bunu yansıtıyor mu sorusuna ait bulgularda, bayan öğretmenlerin tamamı öğrencilerin bu davranışları diğer derslerde de yansıtabildiklerini belirtmişlerdir. Erkek

katılımcılardan biri hariç hepsi öğrencilerin bu davranışı diğer derslerde de yansıtılabildiklerini belirtmişlerdir.

Kıdeme göre verilen cevapların bulgularına bakıldığında, sadece (11-15) yıllık kıdeme sahip olan bir öğretmenin kısmen yansıtabiliyor cevabını görülmektedir. Diğer kıdem yıllarına sahip katılımcıların cevaplarına da bakıldığında araştırma becerilerini kazanan bir öğrencinin diğer derslerde de bu davranışı yansıtabiliyor olduğu sonucuna varabiliriz.

Katılımcıların çalıştığı okul türüne ait bulgularda sadece kasaba okulunda çalışan bir öğretmenin kısmen yansıtıyor cevabı görülür. Katılımcıların cevaplamalarına göre araştırma becerilerini kazanmış bir öğrenci diğer derslerde de bunu yansıtabiliyor sonucuna varabiliriz.

Sınıf düzeyi bazında sadece 4. Sınıf öğretmenlerinden bir tanesinin kısmen yansıtabiliyor cevabını verdiğini görmekteyiz. Sınıf düzeyinde verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların birisi hariç hepsinin araştırma becerisi kazanmış bir öğrencinin diğer derslerde de bunu yansıtılabildiği sonucunu çıkarabiliriz.

Bulgular kısmındaki verilere bakılacak olursa kısmen cevabını veren katılımcının tek bir kişi olduğu görülmektedir. Katılımcının kısmen yansıtabiliyor cevabını dayattığı nokta, öğrencinin ezbere dayalı derslerde araştırma becerisini kullanamayacağıdır.

Araştırma becerilerini diğer derslerde yansıtabiliyor cevabını veren katılımcılar, dersler arası ilişkiyi kullandıklarını, Türkçe ve Matematik derslerine ait örnekler vererek bu düşüncelerini desteklemişlerdir.

1.5. HAYAT BİLGİSİ PROGRAMINDA YER ALAN ARAŞTIRMA BECERİLERİNİN BİR ÖĞRENCİDE KAZANILIP KAZANILMADIĞINI NASIL ÖLÇÜYOR VE BUNU NASIL BİR DEĞERLENDİRME UYGULUYORSUNUZ? SORUSUNA AİT SONUÇLAR

Hayat Bilgisi Programında yer alan araştırma becerilerinin kazanılıp kazanılmadığını nasıl ölçüyor ve nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna ait bulgular incelendiğinde, bayan ve erkek katılımcıların hepsinin de soru-cevap, sunum, gözlemleyerek, ölçek hazırlayarak isimli alt kodlamalara cevap verdiği

görülmektedir. Ağırlıklı olarak gözlem yaparak değerlendirme tekniği ifade edilmiştir.

Bulgular kıdem bazında incelendiğinde (1-3) yıllık öğretmenlerin değerlendirmelerini sadece gözlem yaptıkları sonucuna, (7-10) ve (11-15) yıllık öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmede tüm tekniklerden uygun olanlarını kullandıkları sonucuna varabiliriz.

Katılımcıların okul türüne bakıldığında, araştırma becerilerini ölçme ve değerlendirmede sadece köy okullarının sunum tekniğini ve ölçme formu kullanmadan değerlendirme yaptıklarını görmekteyiz. Diğer okul türlerinde çalışan öğretmenler, değerlendirme tekniklerinin hepsini kullanıyorlar sonucuna varabiliriz.

Sınıf düzeyinde de sadece 1. Sınıf öğretmenlerinin “sunum yaparak” tekniğini kullanmadıklarını görmekteyiz. Bunun sebebi okuma yazma programının yoğunluğu ve önceliği ile ilgili olabilir.

Konuyla ilgili benzer araştırmalar göz önüne alındığında, Güneş ve Soran (2012), “Dereceli Puanlama Anahtarının İlköğretimde Öğrencilerinin Araştırma Becerisi ve Bilişsel Alan Düzeyine Etkisi” adlı araştırmada beceri kazanma düzeyleri bakımından dereceli puanlama anahtarı kullanan sınıflarda öğrenci başarısının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonucuna göre araştırma becerilerini ölçmek için kullanılan tekniklerden, dereceli puanlama anahtarının kullanılması öğretmenlere tavsiye edilebilir.

Ek: 5 Ek: 6 ve Ek: 7’de yer alan Hayat Bilgisi Programının 1., 2. ve 3. sınıf Araştırma Becerisi Kazanım Tablosunun değerlendirme bölümünde, programın araştırma becerilerine ait uygun bulunduğu ölçme ve değerlendirme teknikleri vardır. Bu teknikler; Öz değerlendirme formu ile değerlendirme, Gözlem formu ile değerlendirme, Sözlü sunum ile değerlendirme, Araştırma Kâğıdı ile değerlendirme, Açık Uçlu Sorular ile değerlendirme, Uzun Cevaplı Sorular ile değerlendirme, Kısa Cevaplı Sorularla değerlendirme, Poster Çalışması ile değerlendirmelerdir.

Katılımcıların araştırma becerilerini nasıl ölçüp değerlendirdikleri hakkında ki görüşlerden bu tekniklerin çoğunun kullanıldığı sonucunu çıkarabiliriz. Ayrıca

katılımcıların araştırma becerilerindeki ölçme ve değerlendirme tekniklerine hakim oldukları da belirtilebilir.

1.6. HAYAT BİLGİSİ PROGRAMININ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARINI İLKÖĞRETİM 1., 2., VE 3. SINIF SEVİYESİNDEKİ BİR ÖĞRENCİNİN GELİŞİMİNİ VE ÖĞRENME ÖZELLİKLERİNİ GÖZ ÖNÜNDE TUTARAK İNCELEDİĞİNİZDE KAZANIMLARIN UYGUNLUĞU HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ? SORUSUNA AİT SONUÇLAR

Araştırma becerilerine yönelik kazanımların, öğrenci gelişim düzeyine ve öğrenme özelliklerine uygunluğu hakkındaki bu soruda bayan ve erkek katılımcıların çoğu araştırma becerilerini düzeye uygun bulduklarını belirtmiştir.

Araştırma becerilerinin öğrenci özelliklerine uygunluğu sorusuna kıdem değişkenine göre akıldığında, sadece (4-6) yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin hepsinin uygun bulduğunu, diğer kıdeme sahip öğretmenlerin uygunluk açısından fikirlerinde farklılık olduğu sonucuna varabiliriz.

Görüşme sorusu, katılımcıların çalıştığı okul türüne göre değerlendirildiğinde sadece ilçe öğretmenlerinin hepsinin, araştırma becerilerini öğrenci gelişim ve öğrenme özelliklerine uygun bulduğu, diğer okul türlerinde çalışan öğretmenlerin uygun olup olmama durumunda fikir ayrılığı gösterdiğini sonucuna varabiliriz.

Katılımcılar okuttukları sınıf düzeyine göre öğrenci özelliklerinin araştırma becerilerine uygun olup olmadıkları konusunda uygundur, uygun değildir, kısmen uygundur açısından değişik yorumlarda bulunmuşlardır.

Uygun değil ve kısmen uygun değil ifadelerini kullanan cevaplayıcılar bunun sebebini şu örnekleri vererek açıklamışlardır.

H.ÖZ, “ Dersteki süre ile öğrencilerin konuya hazırlanması, sunması ve sınıftaki öğrenci sayısı yetersiz kalmaktadır.” diyerek sonucumuzu desteklemiştir.

A.Ç., “Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve diğer özellikleri öğrencinin gelişimini etkiliyor.” demiştir.

D.Ö., “Yaşadıkları yere göre bu durum farklılık gösteriyor. Mesela şehir merkezindeki bir öğrencinin gelişim ve öğrenme düzeyi daha üst düzeydedir. Şehirdeki öğrenciler çevresel faktörlerle daha çok etkileşime giriyorlar. Dolayısıyla bu öğrencilerin araştırma becerileri, istek ve tutumları daha gelişmiş oluyor. Köy okulundaki öğrencilerin ise çevre ile etkileşimleri daha kısıtlıdır. Köydeki öğrenciler ile şehirdeki öğrenciler arasında bu anlamda bir fark bulunmaktadır.” sözleri ile ifade etmiştir.

T.Ç., “Kitaplarda ki kazanımların genel olarak çok güzel belirlendiğini düşünüyorum. Fakat köy ortamında anne babaların kültür düzeyinin yüksek olmaması, çocukların çok iyi yetişmiş olarak gelmemeleri noktasında sıkıntı yaşıyorum.” şeklinde belirtmiştir.

Her öğrencinin farklı öğrenme stilleri ve özellikleri vardır. Farklı kişilik, biyolojik, sosya-kültürel, duygusal, zihinsel ve psikomotor becerilere sahip olan öğrencileri tanımalı öğrenme ortamını ona göre düzenlemeliyiz. Katılımcıların verdikleri örneklerden, uygun değil ve kısmen uygun değil cevaplarını bu özelliklere bağladıklarını ve en çokta sosyokültürel farklılıklara bağladıkları sonucunu çıkarabiliriz.

1.7. HAYAT BİLGİSİ PROGRAMININ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE YÖNELİK KAZANIMLARINI İLKÖĞRETİM 1., 2., VE 3. SINIF SEVİYESİNDE UYGULARKEN GÖRDÜĞÜNÜZ EKSİKLİKLER VE YAŞADIĞINIZ SIKINTILAR VAR MI? VARSA BUNLARDAN BAHSEDİP ÖNEREBİLECEĞİNİZ ÇÖZÜM YOLLARINI PAYLAŞABİLİR MİSİNİZ? SORUSUNA AİT SONUÇLAR

Katılımcıların araştırma becerilerini kazandırmaya çalışırken yaşadıkları sıkıntılar ve gördükleri eksikliklerin sorulduğu bu soruda, bayan ve erkek tüm katılımcıların belirlenen tüm alt temalarda ki sıkıntılara ve eksikliklere değindikleri görülmüştür.

Araştırma becerilerinin kazandırılmasında görülen eksiklikler ve yaşanan sıkıntılar, kıdem bazında incelendiğinde (1-3) yıllık ve (4-6) yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin imkânların kısıtlı olması ve uyum sıkıntısının onları zorladığı

sonucuna varabiliriz. Diğer kıdem yıllarına sahip öğretmenlerin görüşleri çeşitli sıkıntılar üzerinde dağılım göstermiştir.

Sıkıntıların ve eksikliklerin bahsedildiği bu soruda çalıştıkları okul türüne göre ilçe ve köy öğretmenleri görüşlerinde sadece ilgisizlik ve imkânların kısıtlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşlere göre Türkiye geneli köy ve ilçelerdeki okulların ve çevre koşullarını ve ailelerin soysa-ekonomik düzeylerini düşündüğümüzde öğretmenlerin bu sıkıntılardan bahsetmelerini uygun bulabiliriz.

Bu konuyla ilgi yapılan Yıldırım (2007), “İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Araştırma Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyine Etkisi” adlı çalışmada, deneysel işlem sonrası araştırma becerileri açısından öğretmenler, öğrencilerin kendilerini araştırma becerilerini kullanma yeterliğinde buldukları tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni ise yaptığı değerlendirmelerde öğrencileri ortalamanın altında bulmuştur. Bunun yanı sıra uygulama esnasında gerek deneyimsizliklerden gerekse maddi imkânsızlıklardan kaynaklanan bir takım sorunların yaşandığı gözlemlenmiştir.

Katılımcıların okuttuğu sınıf düzeyine bakıldığında, araştırma becerilerini kazandırmada her sınıf düzeyinde yaşanan sıkıntılar ve eksikliklere dayanıldığını görmekteyiz. Ancak 4. Sınıf öğretmenlerin bu sıkıntılardan sadece özensizlik adı altında bahsetmeleri yaş grubu büyüdükçe, görülen eksiklikler ve yaşanan sıkıntıların azaldığı yönünde bir yorum yapmamızı sağlar.

Katılımcı görüşlerinin tamamına bakıldığında, her öğretmenin farklıda olsa öğrencilere araştırma becerileri kazandırmada yaşadıkları sıkıntılar ve eksiklikler olduğu sonucuna varabiliriz.

Katılımcıların cevapları doğrultusunda araştırmalarda kaynak olarak internetin kullanılmasının yanlış anlaşılması ve bunun öğrenciyi hazırcılığa ittiği sonucuna varabiliriz. Ailelerin öğrencilerin derslerine karşı ilgisizliği, soysa-ekonomik düzey olarak araştırmalarında çocuklarına maddi manevi yetemeyen veliler olması, sınıf kalabalığı nedeniyle araştırma ödevlerinin sunumlarının yaptırılmaması, farklı okul türlerinde, farklı bölge okullarında okuyan öğrencilere aynı araştırma becerilerinin aynı şekilde kazandıramayacağı sonucuna varabiliriz

2. ÖNERİLER

Araştırma becerilerini kazandırmaya yönelik yapılan etkinlikler, 2005 Hayat Bilgisi Programındaki etkinliklerle uyum sağlamaktadır. Fakat öğretmenlerin araştırma becerilerine uygun araştırma konusu verirken çevre şartlarına göre sıkıntı çektiği belirtilmiştir. Bunun için Hayat Bilgisi Ders Programında kazanıma ait becerileri verirken çevre koşullarını göz ardı etmeksizin örnekler vermesi uygun olacaktır. Ayrıca 2005 Programının esnek yapısı düşünülecek olursa, öğretmenlerin kendi bilgi birikimlerini, yetenek ve çabalarını öne çıkararak, öğrencilere ulaşabilecekleri uygun araştırmalar vermesi gerekmektedir. Araştırma da materyal kullanımı varsa öğrencilerin ulaşabilecekleri malzemeler kullanılabilir. İnteraktif ortamlardan yararlanacakları veya görsel sunu ve projeler yaptırılacaksa uzun bir araştırma süresi verilebilir ya da öğrencilerin okul imkânlarından destek alması sağlanabilir. Öğretmenler materyal konusunda İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden destek alabileceklerini unutmamalıdır.

Araştırma becerilerini kazanmış öğrenci davranışları incelendiğinde aktif, meraklı, istekli ve daha bilinçli gibi ifadelerle öğrenciler tanımlanmıştır. Araştırma becerisinin kazandırılmasında ki ilk dürtü “Merak” dürtüsüdür. Her insan merak ettiği şeyi sorup sorarak, arayıp bularak bir şekilde öğrenir. Öğretmenlere burada düşen görev öğrencilerde merak duygusunu geliştirmektir. Bu dürtü bilinmeyen bir konu ya da, öğrencilerin dikkatini çekeceğini düşündüğü bir konu hakkında soru sorarak sağlanabilir.

Araştırmadaki cevaplara bakıldığında araştırma becerilerinin kazanılıp kazanılmadığını ölçmede kullanılan yöntemler, Hayat Bilgisi Programında belirtilen ölçme araçları ve teknikler ile bütünlük sağlamaktadır. Araştırma becerilerini, öğretmenlerin çoğunluklu olarak gözlem yoluyla ölçtüğünü belirtmişler fakat gözlem formu kullandıklarından bahsedilmemiştir. Öğretmenlerin görüşme formu hazırlamaları ölçmenin güvenilirliği açısından daha uygun olacaktır. Araştırma Kağıdı ile değerlendirmede en etkin ölçme değerlendirme tekniklerindedir.

Öğretmenler öğrencilere kazandırılmak istenen Hayat Bilgisi Dersi araştırma becerilerinin günlük yaşamında kullanabileceği, öğrencilerin gereksinimleri ile örtüşecek düzeyde kazandırmaya çalışmalıdır. Buna dikkat edildiğinde öğrenci araştırma yöntemi basamaklarını uygulamada zorlanmayarak, araştırma yapmaktan zevk alacak, ileri ki öğrenim hayatına da bu özelliklerini yansıtacaktır.

Araştırma alt becerilerini kazanmış öğrenci, bilimsel çalışmalarda istekli ve başarılı olacaktır. Öğrencilerimizde kazandırmak istediğimiz soru soran, sorgulayan, bilgi kaynağına ulaşabilen ve edindiği bilgileri analiz ederek, diğerlerine aktarabilen gibi davranışlar; onları araştırma yapabilecek konuma getirecektir. Öğretmenlerimize düşen görev ise öğrencileri bu konuda güdülemek, onlara araştırma yapabilecekleri uygun ortamlar düzenleyip, araştırmalarını aktarabilmeleri için fırsatlar vermektir.

Araştırma becerilerini kazanmış bir öğrenci kazanmış bir öğrenci verilen araştırma konusunu ile ilgili kaynağa ulaşmayı, ulaştığı bilgileri paylaşmayı, aldığı görevi tamamlamayı öğrenir. Yaşadığı ülkede hatta dünya çapında sorunların farkına varır. Bu sorunları çözmek için akılcı yöntemler üretir, bu çözümleri nedensellik ilişkisine açıklar ve sorunları sonuca bağlar.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel A. (2010) *İlköğretim Okullarında Öğretim Teknolojilerinin Durumu ve Sınıf Öğretmenlerinin Bu Teknolojileri Kullanma Düzeyleri*, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 15 (2010) 1-17, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Aksoy, H. (2005) *Eğitimde Araştırma Yöntemleri Görüşme*, Ankara.
- Arslan, M., (2012) *Araştırma Yöntem ve Teknikleri Ders Notları*, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Baş, T., Akturan, U., (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri NVivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Bozkurt, Ö., (2007). *Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi, Araştırma Makalesi*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya
- Büyüköztürk, Ş. ve ark., (2009). *Bilimsel araştırma Yöntemleri*, Pegem A Akademi, Ankara
- Çelikkaya, T. (2011). *Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Beceriler Kazandırılma Düzeyi: Öğretmen Görüşleri*, Kastamonu Eğitim Dergisi Cilt:19 No:3, sf.978, 979,Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir
- Demirel, Ö. Ve ark. (2005). *Eğitimde Yeni Yönelimler*, Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Demirel, Ö. (2000). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Gardner, W. , Demirtaş, A. ve A. Doğanay, (1997). “*Sosyal Bilimler Öğretimi*”, Yüksek Öğretim Kurulu, Ankara
- Güleryüz, H., (2008). *Hayat Bilgisi Öğretimi ve Programı*, Pegem A Akademi, Ankara
- Güneş, P., Soran, H.,(2012). *Dereceli Puanlama Anahtarının İlköğretimde Öğrencilerinin araştırma Becerisi ve Bilişsel Alan Düzeyine Etkisi*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sf. 238-243, Hacettepe Üniversitesi, Ankara

- Gürkaynak, İ., Üstel, F., Gülgöz, S., (2008). *Eleştirel Düşünme, Eğitim Reformu Girişimi, sf.2*, Artpres T, İstanbul
- Gürleyik, C., (2008). *Sınıf Öğretmeni Adayları Çeşitli Değişkenler Açısından Eleştirel Düşünme Eğilimleri, Problem Çözme Becerileri ve Akademik Başarı Düzeylerinin İncelenmesi*, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak
- Gözütok, D. (2006). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ekinoks, Ankara
- Kalkan, G., (2008). *Yedinci ve Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri*, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, Eskişehir
- Kan, Ü., (2006). *Yeni İlköğretim Programında Ön Görülen Temel Becerileri Kazanmada Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler ve Türkçe Derslerinin Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Fırat Üniversitesi, Elazığ
- Karaca, N.H., (2008). *İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitapları 2005 Hayat Bilgisi Ders Programında Yer Alan Becerilere Uygunluk Düzeyinde Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, (Afyonkarahisar Örnekleme)*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kuş, E. (2003). *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2005a). *İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2005). *İlköğretim 1, 2 ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2009). *İlköğretim 1, 2 ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006), *Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Programı*, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). *Sosyal Bilim Çalışmaları (9-10-11. Sınıflar) Öğretim Programı*, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara

- Özatalay, H., (2007). *İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Öğretim Programında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Temel Becerilerin Ders Kitaplarında Kullanılmasına İlişkin Durum Çalışması*, Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Öztürk, C. ve Ark. (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*, Pegem A Akademi, Ankara
- Palandökenler, İ., (2008). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Çalışma Kitaplarında Yer Alan Etkinliklerin Yaratıcı Düşünme Becerisi Açısından Değerlendirilmesi*, Çukurova üniversitesi, Adana
- Seferoğlu, S., Akbıyık, C., (2006)., *Eleştirel Düşünme ve Öğretimi*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sf.198, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Semerci, N., Yelken, T.,(2010). *İlköğretim Programındaki Ortak Temel Becerilere İlişkin Öğretmen Görüşleri, (Elazığ İli Örneği)*, Fırat Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, nsemerci@firat.edu.tr, tyanpar@mersin.edu.tr
- Şahinel, S., (2007). *Eleştirel Düşünme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Şahhüseyinoğlu, D., Akkoyunlu, B., (2010). *İlköğretim (3-5. Sınıf) Öğrencilerine Araştırma Becerileri Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma*
- Şahin, M., (2009). *Cumhuriyetin Kurulduğundan Günümüze Türkiye’de Hayat Bilgisi Programının Gelişimi*, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, sf. 407,408
- Terzi, Ş., (2003). *Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Kişiler Arası Problem Çözme Becerileri Algıları*, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Türkeş, S., (2008). *İlköğretim 1. Kademe 1-3 Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Yer “Okul Heyecanım” Temasının Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Uğur, T., (2006). *2005 İlköğretim 1. 2. ve 3. Sınıflarda Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar

- Erdönmez, C., Tutar, H., ve Yılmaz, Kemal., (2008). *Genel ve Teknik İletişim*, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Yıldırım, A., Şimşek, H., (2008). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Yıldırım, S., (2007). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Araştırma Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyine Etkisi*,(Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Yıldız, Ş. (2009). *2005 hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi)*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar

İnternet Kaynakları

- National Science Education Standards <http://www.nap.edu/catalog/4962.html>
16.09.2012
- TTKB' nin 18/05/2009 tarihinde, HBD programında yaptığı değişikliğe göre kazanım ve ders saati sayıları. (<http://sgb.meb.gov.tr>)3.08.2012
- Yeni Öğretim Programlarını İnceleme ve Değerlendirme Raporu,(2005)
<http://www.erg.sabanciuniv.edu/>12.09.2012
- (Bird,2000).<http://books.google.com.tr/books?id=r7JJLeoxNQC&pg=PA82&dq=research+skills+for+primary+school+students&hl=en&sa=X&ei=jTnSUObvNMezhAf-3YGoBA&ved=0CDgQ6AEwAg#v=onepage&q=research%20skills&f=false>10.09.2012
- <http://books.google.com.tr/books?id=p6YpkP3lwOwC&printsec=frontcover&dq=how+to+develop+children+as+researcher&hl=en&sa=X&ei=o5DTUKq0ConesgastoCgAg&ved=0CDEQ6AEwAA#v=onepage&q=how%20to%20develop%20children%20as%20researcher&f=false>10.09.2012

<http://books.google.com.tr/books?id=p6YpkP3lwOwC&printsec=frontcover&dq=how+to+develop+children+as+researcher&hl=en&sa=X&ei=o5DTUKq0ConesgastoCgAg&ved=0CDEQ6AEwAA#v=onepage&q=how%20to%20develop%20children%20as%20researcher&f=false>10.09.2012

EKLER

1. SINIF HAYAT BİLGİSİ DERSİ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE AİT KAZANIM TABLOSU

EK:1

KAZANIM	BECERİLER(DERS İÇİ) VE DİĞER DERSLERLE İLİŞKİLENDİRME	DEĞERLENDİRME
A.1.11. Okulda ve sınıfta demokrasi kültürünün gerektirdiği davranışları gözlemler.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.	
A.1.13. Görev almak istediği kulübü tercih etme nedenini açıklar.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Karar Verme becerisini geliştirmeye yöneliktir.	
A.1.25. Atatürk resmi, Türk Bayrağı, İstiklal Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin sınıfta bulunma nedenleri hakkında sorular sorar.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçe dersi Konuşma öğrenme alanı: Kendini Sözlü Olarak İfade Etme (Kazanım 11)	
A.1.29. Bilgi edinebilmek için uygun sorular sorar ve resimli kaynaklardan yararlanır.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz Yönetim (<i>Öğrenmeyi Öğrenme</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçe dersi Konuşma öğrenme alanı: Kendini Sözlü Olarak İfade Etme (Kazanım 11)	Öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.
A.1.37. Okula geliş ve gidişleri sırasında karşılaştığı insanlarla etkileşimde bulunurken nasıl davranması gerektiğini araştırır.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Güvenlik ve Korunmayı Sağlama (<i>Hayır Diyebilme</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçe dersi Görsel Okuma ve Görsel Sunu öğrenme alanı: Görsel Okuma (Kazanım 8)	Gözlem formu ile değerlendirilebilir.
A.1.38. Okuldaki kaynakların neden bilinçli tüketilmesi gerektiğini açıklar.	Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Kaynakları Etkili Kullanma (<i>Bilinçli Tüketici Olma</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Kazanım sözlü sunum ile değerlendirilebilir.
A.1.39. Duyu organlarının çevreyi tanımadaki rolünü fark eder.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Kaynakları Etkili Kullanma (<i>Çevre Bilinci Geliştirme ve Çevredeki Kaynakları Etkili Kullanma</i>)	Resimli eşleştirme testleri ile değerlendirilebilir.

<p>B.1.3. Canlıların nasıl beslendiklerini araştırır.</p> <p>B.1.4. Mutfakta büyüklerinin yemek yapmasını gözlemleyerek donma, erime, kaynama, buharlaşma olaylarını fark eder.</p> <p>B.1.6. Evde kuralların neden gerekli olduğunu açıklar.</p>	<p>becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Öz Yönetim (<i>Etik Davranma</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	<p>Araştırma kâğıdı ile değerlendirilebilir.</p> <p>Araştırma kâğıdı ile değerlendirilebilir.</p>
<p>B.1.8. Kendi çocukluğu hakkında araştırma yapar.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Öz Yönetim (<i>Kendini Tanıma ve Kişisel Gelişimini İzleme</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	<p>Ürün dosyası ile değerlendirilebilir.</p>
<p>B.1.13. Ailedeki yardımlaşmayı ve görev dağılımını araştırır, dayanışmaya günlük hayattan örnekler gösterir.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Öz Yönetim (<i>Katılım, Paylaşım, İş Birliği ve Takım Çalışması Yapma</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Türkçe dersi Konuşma öğrenme alanı: Kendini Sözlü Olarak İfade Etme (Kazanım 8)</p>	
<p>B.1.14. Aile içinde demokrasi kültürünün gerektirdiği davranışları gözlemler.</p> <p>B.1.16. Ailesinde ve akrabaları arasında etik değerlere ne kadar önem verildiğini gözlemler.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Öz Yönetim (<i>Etik Davranma</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Türkçe dersi Görsel Okuma ve Görsel Sunu öğrenme alanı: Görsel Okuma (Kazanım 8)</p>	<p>Araştırma kâğıdı ile değerlendirilebilir.</p>
<p>B.1.22. Ailesi ve yakın çevresi ile ilişki kurmada hangi duyu organlarından yararlandığını açıklar.</p> <p>B.1.26. Evindeki alet ve makineleri güvenli bir şekilde kullanmak için sorular sorar.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Güvenlik ve Korunmayı Sağlama (<i>Sağlık ve Güvenlik Kurallarına / Prosedürlerine Uyma</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	<p>Resimli eşleştirmeli testlerle değerlendirilebilir.</p> <p>Araştırma kâğıdı ile değerlendirilebilir.</p>

<p>C.1.6. Atatürk'ün çocukluk anılarını araştırarak sınıfta sunar.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	<p>Sözlü sunum ile değerlendirilebilir.</p>
<p>C.1.7. Geçmişten günümüze, kılık kıyafette oluşan değişiklikleri araştırır ve bir kıyafet tasarlar.</p>	<p>Yaratıcı Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	<p>Ürün dosyası ile değerlendirilebilir.</p>
<p>C.1.11. Takvimden yararlanarak gün içinde hava durumundaki değişiklikleri gözlemler ve gözlem sonuçlarını tablo üzerinde gösterir.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (<i>Değişim</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (<i>Değişkenlik / Benzerlik</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	
<p>C.1.12. Yeryüzünü ve gökyüzünü gözlemleyerek doğadaki renk çeşitliliğini fark eder.</p>	<p>Matematik dersi Zamanı Ölçme alt öğrenme alanı (Kazanım 1) Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (<i>Değişkenlik / Benzerlik</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	<p>Ürün dosyası ile değerlendirilebilir.</p>
<p>C.1.13. Dünya'nın kendi çevresinde dönmesini bir model üzerinden gözlemler ve bunun sonuçlarını fark eder</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (<i>Neden-Sonuç İlişkisi</i>) becerisini geliştirmeye yöneliktir</p>	<p>Araştırma kâğıdı ve uzun cevaplı maddelerle değerlendirebilir.</p>
<p>C.1.15. İnsanların çevreyi hangi yollarla değiştirdiğini ve bunun için neler yaptıklarını araştırır ve anlatır.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p>	<p>Araştırma kâğıdı ve uzun cevaplı maddelerle değerlendirebilir.</p>

2. SINIF HAYAT BİLGİSİ DERSİ ARAŞTIRMA BECERİLERİNE AİT KAZANIM TABLOSU

KAZANIM	BECERİLER(DERS İÇİ) VE DİĞER DERSLERLE İLİŞKİLENDİRME	DEĞERLENDİRME
A.2.12. Neden dengeli ve düzenli beslenmesi gerektiğini araştırır ve anlatır.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Güvenlik ve Korunmayı Sağlama (Sağlığını Koruma) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Gözlem formu ile değerlendirilecektir
A.2.17. Ulaşım araçlarını gözlemler ve sınıflandırır.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.	
A.2.18. Okula geliş ve gidişlerinde insanların trafikteki davranışları gözlemleyerek kendisinin ve başkalarının trafikte doğru ve yanlış davranışları ayırt eder.	Eleştirel Düşünme, araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir	
A.2.19. Okula geliş ve gidişlerinde karşılaştığı insanlarla etkileşimde bulunurken nasıl davranması gerektiğini açıklar.	Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Sözlü sunum ile değerlendirebilir.
A.2.29. Atatürk'ün öğrenim hayatı hakkında araştırma yapar ve bulgularını canlandırır.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçe dersi Görsel okuma ve Görsel sunu öğrenme alanı: Görsel Sunu (Kazanım 6)	Ürün dosyası ve sergileme ile değerlendirilir.
A.2.21. Sağlığını koruma sorumluluğunu üstlenir ve okulda sağlığını korumak için yapması gerekenleri açıklar.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Güvenlik ve Korunmayı Sağlama (Sağlığını Koruma) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Gözlem formu ile değerlendirilir
B.2.8. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, dengeli ve düzenli beslenme arasındaki ilişkiyi açıklar.	Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Güvenlik ve Korunmayı Sağlama (Sağlığını Koruma) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Açık uçlu sorular ile değerlendirilecek
B.2.11. Aile bireylerinin çocukluğunu araştırır.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Araştırma Çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilebilir
B.2.12. Yakın çevresindeki kişilerin iş ve meslekleriyle ilgili gözlemler yaparak bu kişilerin hayatımızı kolaylaştırmak için neler	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz Yönetim (Kariyer Planlama) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Araştırma Çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilebilir

<p>yaptıklarını açıklar.</p> <p>B.2.13. Her iş ve mesleğin gerekli ve saygın olduğunu takdir ederek herhangi bir mesleğin insanların hangi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olduğunu araştırır.</p> <p>B.2.14. Toplumla örnek olan kişilerin çocukluğunu araştırır.</p> <p>B.2.15. Aile bireyleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları gözlemler ve gözlem sonuçlarını çeşitli yollarla ifade eder.</p> <p>B.2.18. Ailesindeki yardımlaşmayı gözlemleyerek, aile içinde üstlenebileceği görevlerle ilgili yeni fikirler üretir</p> <p>B.2.20. Kişisel eşyalarını ve başkalarının eşyalarını neden özenli kullanması gerektiğini açıklar.</p> <p>B.2.21. Çeşitli ortamlarda başkalarıyla iletişim kurarken hangi duyu organlarından yararlandığını açıklar.</p> <p>B.2.23. Ailesi, akrabaları ve yakın çevresinde etik değerlere ne kadar önem verildiğini gözlemleyerek, etik davranışların güven duygusunu nasıl güçlendirdiğini ve etik olmayan davranışların da güven duygusunu nasıl zedelediğini açıklar.</p> <p>B.2.26. Atatürk'ün önderliğinde Türk milletinin sahip olduğu hak ve hürriyetleri araştırır.</p> <p>B.2.28. İnsanların niçin tasarruf yaptıklarını araştırır ve yeterli para biriktirinceye kadar isteklerini erteler.</p>	<p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz Yönetim (Kariyer Planlama) becerisini geliştirmeye yöneliktir</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz güven üzerinde durulacaktır</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (Değişkenlik / Benzerlik) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Yaratıcı Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz Yönetim (Etik Davranma) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. İletişim becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz Yönetim (Etik Davranma) becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Kaynakları Etkili Kullanma (Zaman, Para ve Materyal Kullanma) becerisini geliştirmeye yöneliktir.Kaynakları Etkili Kullanma (Bilinçli Tüketici Olma)</p>	<p>Araştırma Çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilebilir</p> <p>Araştırma Çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilebilir Ürün dosyası ile değerlendirilir.</p> <p>Uzun cevaplı sorular ile değerlendirilir.</p> <p>Gözlem formu ile değerlendirilir.</p> <p>Kısa cevaplı sorularla değerlendirilebilir.</p> <p>Gözlem formu ile değerlendirilir.</p> <p>Araştırma çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilir.</p> <p>Araştırma çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilir.</p>
---	--	---

<p>B.2.29. Evde belli bir iş yaparken kullanılan alet ve teknolojik ürünler hakkında sorular sorarak, bunların hayatımızı kolaylaştıran işlevleri olduğunu fark eder.</p> <p>C.2.4. Gün içinde kendisinin ve arkadaşlarının duygularındaki değişimi gözlemler ve bu değişimin nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur.</p> <p>C.2.5. Aile büyüklerinin küçükken oynadığı oyunları araştırır, bu oyunlarla kendisinin ve arkadaşlarının oynadığı oyunları karşılaştırarak değişimi fark eder.</p> <p>C.2.8. Geçmişte kabul gören mesleklerle günümüzde kabul gören meslekler arasındaki farklılıkları araştırır.</p> <p>C.2.9. Liderlerin, toplumların yaşantılarını nasıl değiştirdiğini açıklayarak, geçmişte ve günümüzde Türk toplumuna liderlik yapan kişiler hakkında sorular sorar.</p> <p>C.2.10. Atatürk'ün önderliğinde ülkemizde gerçekleştirilen köklü değişiklikleri görsel materyaller kullanarak açıklar.</p> <p>C.2.11. Atatürk'ün hayatını araştırır ve araştırma sonuçlarını görsel materyallerle destekleyerek sınıfa sunar.</p>	<p>becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz Yönetim (Kariyer Planlama) becerisini geliştirmeye yöneliktir</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öz Yönetim (Liderlik) becerisini geliştirmeye yöneliktir Türkçe dersi Konuşma öğrenme alanı: Kendini sözlü olarak ifade etme</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Kaynakları Etkili Kullanma (Zaman, Para ve Materyal Kullanma) becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (Değişim) becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçe dersi Görsel Okuma ve Görsel Sunu öğrenme alanı: Görsel Sunu</p> <p>Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Kaynakları Etkili Kullanma (Zaman, Para ve Materyal Kullanma) becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçe dersi Görsel Okuma ve Görsel Sunu öğrenme alanı: Görsel Sunu</p>	<p>Araştırma çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilir.</p> <p>Gözlem formu ile değerlendirilir.</p> <p>Araştırma çalışması değerlendirme formu ile değerlendirilir.</p> <p>Araştırma kağıdı ile değerlendirilebilir</p> <p>Araştırma Kağıdı ile değerlendirme</p> <p>Poster çalışması ile değerlendirilir.</p> <p>Gözlem formu ile değerlendirilir</p>
--	---	---

C.2.13. Suyun hâl değiştirmesini gözlemleyerek maddenin kaybolmadığını, sadece şekil değiştirdiğini kavrar.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (Korumum) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Sözlü sunum değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.
C.2.14. Maddenin katı, sıvı ve gaz hâllerini gözlemler ve gözlemlerinden hareketle maddeleri sınıflandırır	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (Neden-Sonuç İlişkisi) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	.Kısa cevaplı sorularla ve gözlem formu ile değerlendirilecek
C.2.16. Takvimi kullanarak hava durumundaki değişiklikleri günlük ve haftalık olarak gözlemler, gözlem sonuçlarını grafikte gösterir ve yorumlar.	Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (Değişim) becerisini geliştirmeye yöneliktir. Türkçe dersi Görsel Okuma ve Görsel Sunu öğrenme alanı: Görsel Okuma (Kazanım 2)	Gözlem formu ile değerlendirilir.
C.2.17. Mevsim değişikliklerine bağlı olarak hava, su ve toprakta meydana gelen değişiklikleri fark eder.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma (Neden-Sonuç İlişkisi) becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Sözlü sunum değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.
C.2.18. Gökyüzünü gözlemler ve gözlemlediği gök cisimlerini listeler.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Gözlem formu ile değerlendirilir
C.2.19. Geçmişten günümüze binalarda ne gibi değişiklikler olduğunu araştırır ve açıklar.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Araştırma kağıdı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.
C.2.20. Başka ülkelerde, doğal afetlere karşı alınan önlemleri araştırır ve ülkemizde alınan önlemlerle karşılaştırır.	Eleştirel Düşünme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir.	Araştırma kağıdı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir
C.2.21. Canlıların hayatta kalabilmeleri için nelere ihtiyaçları olduğunu araştırır.	Araştırma becerisini geliştirmeye yöneliktir	Araştırma kağıdı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

Araştırma Becerileri Kazanımlarının Tema ve Sınıflara Göre Dağılımı

EK:3

BECERİLER	TEMALAR								
	OKUL HEYECANIM (A)			BENİM EŞSİZ YUVAM(B)			DÜN, BUGÜN, YARIN (C)		
	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF
ARAŞTIRMA BECERİLERİ	A.1.11	A.2.12	A.3.1	B.1.3	B.2.8	B.3.7	C.1.6	C.2.4	C.3.5
	A.1.13	A.2.16	A.3.11	B.1.4	B.2.11	B.3.11	C.1.7	C.2.9	C.3.8
	A.1.25	A.2.17	A.3.22	B.1.6	B.2.12	B.3.18	C.1.11	C.2.10	C.3.12
	A.1.29	A.2.18		B.1.8	B.2.13	B.3.22	C.1.12	C.2.11	C.3.15
	A.1.37	A.2.19		B.1.13	B.2.14	B.3.29	C.1.13	C.2.13	C.3.18
	A.1.38	A.2.21		B.1.14	B.2.15		C.1.15	C.2.14	C.3.21
	A.1.39	A.2.29		B.1.16	B.2.18			C.2.16	C.3.22
				B.1.22	B.2.20			C.2.17	
				B.1.26	B.2.21			C.2.18	
					B.2.23			C.2.19	
					B.2.26			C.2.21	
					B.2.28				
					B.2.29				